

SALA DE LECTURĂ

flacăra

anul XXXV
28
VINERI
11 IULIE
1986

SĂPTĂMINAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRATIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

PRIETENIE, COLABORARE, SOLIDARITATE

Intilnirea și convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Zhao Ziyang, cu prilejul vizitei premierului Consiliului de Stat al R. P. Chineze în țara noastră, au relevat cu putere evoluția ascendentă a relațiilor dintre cele două țări și popoare, dorința comună de a da noi dimensiuni conlucrării prietenești în toate domeniile.

Comentariu în pag. 3

CONGRESUL IX, CONGRESUL DEVENIRII NOASTRE Strategia dezvoltării

Moment istoric de referință pentru istoria contemporană a patriei, Congresul al IX-lea al P.C.R., prin orientările programatice și generalizările teoretice efectuate pe baza aplicării consecvente a materialismului dialectic și istoric la condițiile României, a operat o largă și curajoasă deschidere către gândirea social-politică revoluționară, fundamentind calea unei dezvoltări economice naționale mai complexe și mai rapide decît oricînd. La poarta de intrare în noua etapă a construcției socialiste inaugurată de acest Congres au fost - s-ar putea afirma - lăsate pentru totdeauna manifestările dogmatice de înlocuire a analizei științifice a fenomenelor actuale cu repetarea mecanică a unor teze depășite sau infirmate de viață, viziunile simpliste despre socialism, concepțiile economice rudimentare, spiritul de automulțumire și îngîmfare, pe scurt, confortul intelectual al modelelor șablon de gândire și acțiune politică. Congresul al IX-lea a creat

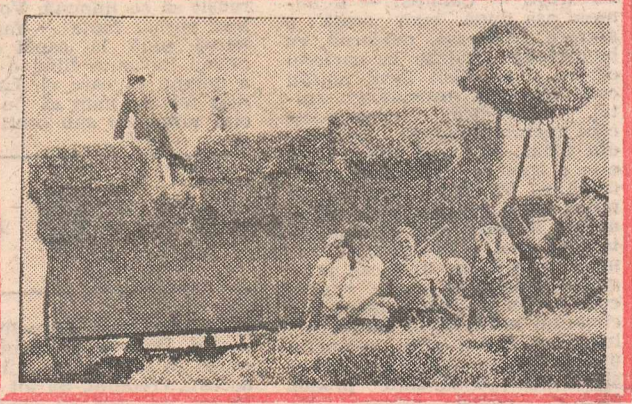
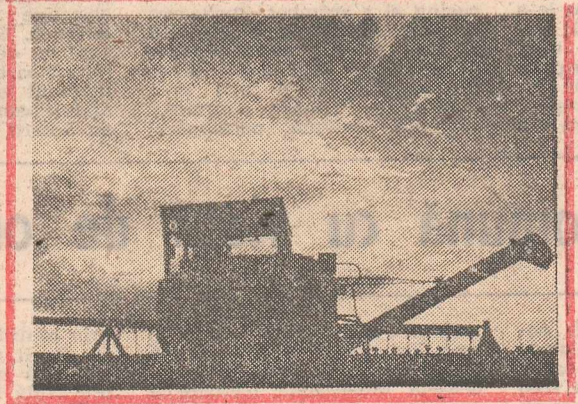
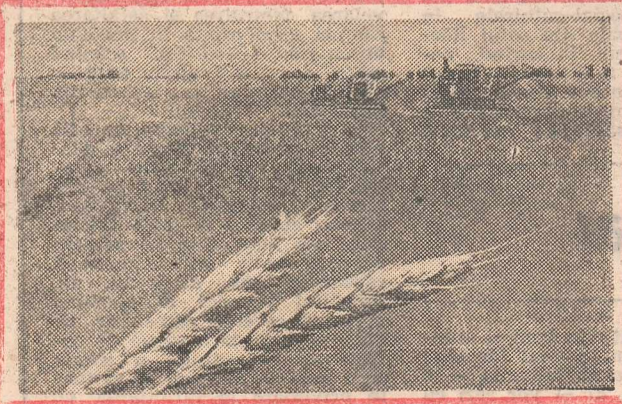

astfel climatul cel mai fertil de dezvoltare a gândirii economice și politice revoluționare, de afirmare a unor concepțe și teze românești novatoare, de o largă audiență internațională, cheia de boltă a întregului edificiu teoretic cuprins în documentele Congresului, în celelalte documente de partid ulterioare fiind adevărul fundamental conform căruia socialismul nu există decît în diversitate, în multitudinea de manifestări și condiționări concret-istorice. Prin această orientare principală de o deosebită valoare teoretică și practică se deschidea un nou orizont afirmării demnității naționale, asigurării independenței și libertății patriei noastre.

Meritul istoric al partidului nostru comunist este acela de a fi înțeles și demonstrat că realizarea unor asemenea înalte deziderate, a acestor aspirații fundamentale ale poporului român este posibilă numai pe calea unei puternice dezvoltări economice. În această privință, o contribuție hotărîtoare la gândirea și acțiunea partidului nostru a adus și

(Continuare în pagina 3)

Nu-i muncă fără pîine, dar nici pîine fără muncă!

Recoltatul orzului s-a încheiat. N-au urmat decît puține zile de aparentă liniște, în care toate suprafețele au fost arate și însămînțate cu culturi duble. La această oră, bătălia pentru pîinea țării se află la cotele cele mai înalte. Dăruire, pricepere, organizare, toate acestea pe traseul fiecărui bob de care depinde recolta, pîinea noastră, a tuturor.

Un nou episod din scrialul
În vremea Marelui Mircea
de Florin Constantiniu
pagina 8

Doi specialiști despre
Un flagel al lumii moderne:
FUMATUL
pagina 13

Baia de aur
La Moscova, inotătoarele noastre și-au
adjudecat noi și prestigioase succese
pagina 20

Să scrii despre seceriş, despre piine la viitorul prezent, iată gândul pe care-l frământă două decenii, de când mă aflu în Cîmpia Bărăganului ialomitean, aici, unde la sfîrşit de iunie şi început de iulie soarele răsare şi apune din griu. Iese dintre spice şi se încaie în ele şi în acele momente spicele au culoarea singelui.

Cum să scriu despre seceriş fără să spun că bobului de griu îi trebuie pînă ajunge piine nouă luni? Exact cit îi trebuie vieţii pentru a fi viaţă. Griul e viaţă şi acest lucru mi l-a spus Eroul Muncii Socialiste Anghel Mircea Dan, preşedintele C.A.P. Grindu, care într-o zi din această vară ocolită de ploaie vorbea despre viitoarea piine, despre griu: „Griul, zicea el, este piinea istoriei. Noi, românii, pentru griu ne-am dat singele de când ne ştim. Pentru pămîntul în care sămînta germinază mai repede decît în oricare loc, fiindcă este ajutat de singele moşilor şi strămoşilor noştri. Bobul de griu este monumentul eroilor anonimi care au făcut ţara ţară şi şi-au spus ţărani”.

Vorbeşte nea Mircea despre griu ca despre nepoţii lui.

A început secerişul şi miroase a piine caldă, dar pînă să sărut palmele bătătorite, şi ele ca nişte piini coapte, istoria îmi porunceşte să scriu că primul ei izvor a fost tot lanul de griu. În „Getica”, lucrarea sa fundamentală, Vasile Părvan scria că pentru a ne cunoaşte, a ne recunoaşte să primim spre izvoare. Un astfel de izvor aici e civilizaţia Crăsanilor, care nu poate fi decît civilizaţia getică a contemporanilor şi urmaşilor lui Dromichetes, pînă la gloriosul Burebista. În acest fabulos răstimp istoric, ialomitenii pot fi mindri că prima noastră lecţie de politică externă s-a predat de la catedra piscului Crăşani (sat component al comunei Balaciu), poate chiar lingă „soarele nemuririi”, din piaţa davei, uimitoarea descoperire arheologică scoasă la lumină în ultimii ani. Profesor: getul Dromichetes. Elev: Lisimachos, macedoneanul venit cu gînd de a se infrupta din holda getică. A fost invins. Geţii însă i-au servit o mare lecţie de omenie: nu l-au ucis, l-au slobozit în numele păcii. Şi tot despre aceste locuri, Mihai Vi-teazul, în Raportul nuntialului apostolic Malaspino, raport aflat în colecţiile de microfilme ale Vaticanului şi în Arhivele Statului Bucureşti, spunea la sfîrşitul secolului XVI: „Doresc să trăiesc în siguranţă în ţara mea, în care cu o singură arătură, imprăştiind sămînta, răsare griul”.

Poate că cineva, nerăbdător, o să spună că recurg la prea multe paranteze, la o introducere pe care secolele au tocit-o, în loc să-l informez direct cum e griul în Bărăgan, cum o să fie piinea anului acesta! Îi răspund ţărăneşte: „Putea să fie mai bine; dar să nu ducă grijă. O să fie destulă, albă şi bună”.

Scăpînd de nerăbdători, revin la griu.

În toamnă, în timp ce se ara, am văzut că plugul aşază brazdele unele lingă altele ca pe nişte coloane ale infinitului. În ziua aceea mi-am zis că Brăncuşi a fost plugar. Acum am în mină un spic. Îl privesc. Îl răsucesc pe toate părţile şi oricum l-aş aşeza am în faţă coloane ale infinitului, aşezate unele în spatele altora, să se aperse. Ce mare ţaran a fost şi a rămas Brăncuşi!

Vreau să scriu mai bine decît pot, dar gîndurile şi ceea ce ce ştiu despre griu îmi încaie dorinţa care mă arde de ani şi

mai dramatice poveşti. Mi-a zis-o un ţaran care ştia să-şi poarte anii adunaţi, avea peste 70, cum numai ţărani ştiu: „Taică, în primăvara asta, seceta a fost mai mare ca în '46. La noi, 60 de zile n-a plouat. De la începutul lui aprilie şi pînă în iunie. Cu toate astea, griul e mai frumos ca în cei mai buni ani. Ce înseamnă irigatul?! Cînd mă sculam dimineaţa, mă uitam la cer şi căutam nori. Niciodată n-am cerat soarele şi stelele ca în primăvară. Se uita tot satul pe cer ca prigorile. Dar nu s-a stat cu miinile în sin. Au ieşit toţi, zi şi noapte, la irigat. A fost ca la

Vroia să moară întii el, fiindcă acasă mai avea doi copii şi simţea că nu mai are putere să le sape gropile. Ion Matei, despre el este vorba, trăieşte şi poate să vă povestească singur. De la cei doi copii scăpaţi de la moara secetei are acum nepoţi. Nepoţii lui, în vara asta, s-au bucurat de soare şi au putut să se joace prin bătătură”.

E vremea secerişului şi miroase a piine caldă. Lanurile au ştiut să răsplătească truda, iar spicele grele de rod sînt înghiţite cu lăcomie de combine. Glorioşii, cei 1.480 de combinieri, navighează din zori şi pînă seara, asemenea unei uri-

care-ţi dă puteri şi care trece prin tine. E ca după luptă. N-avem însă vreme să privim. Orecoltă se strînge şi alta se pregăteşte. De pe pămînturile acestea, de pe care fără irigat n-am fi adunat mare lucru, şi unde am obţinut aproape 6.000 kg griu la ha, acum însăsim-ţăm culturi duble. Ziua secerăm, noaptea eliberăm terenurile şi arăm. După o zi şi o noapte, acolo unde ieri erau combinele în lanuri, acum sămăntorile pun porumbul sub brazdă. Mline, de treceţi pe aici, pe la Traianu, Griviţa, pe la Iazu şi Miloşteşti, veţi găsi aspersoarele irigand. Ies oamenii la irigat ca furnicile şi apa pe care o dau viitoarelor recolte e ca un izvor ce porneşte din ei.

Se seceră griul în Bărăgan şi piine va fi destulă şi în acest an. Se adună griul spic cu spic şi bob cu bob şi nu toţi ştim că o mie de boabe de griu din soiul Lovrin, cel mai greu, cîntăresc doar 40 grame. Într-o franzelă sînt 15 mii boabe. În sacul pe care ţaranul îl poartă în spate, sînt milioane de boabe. Ca să faci şase mii kg griu la ha, trebuie să ai 530-600 spice recoltable la metru pătrat, iar fiecare spic are între 35 şi 40 boabe.

Se seceră griul în Cîmpia Română şi nimeni, aici, la gura vetrei de piine, nu are timp să moară. Scriu despre griu şi-mi pare rău că nu găsesc cuvintele, cuvintele pe care le-am învăţat din plin, pentru a le mulţumi celor care pun pe masa ţării piinea.

MIHAI VIŞOIU ■

În Cîmpia Bărăganului miroase a piine caldă

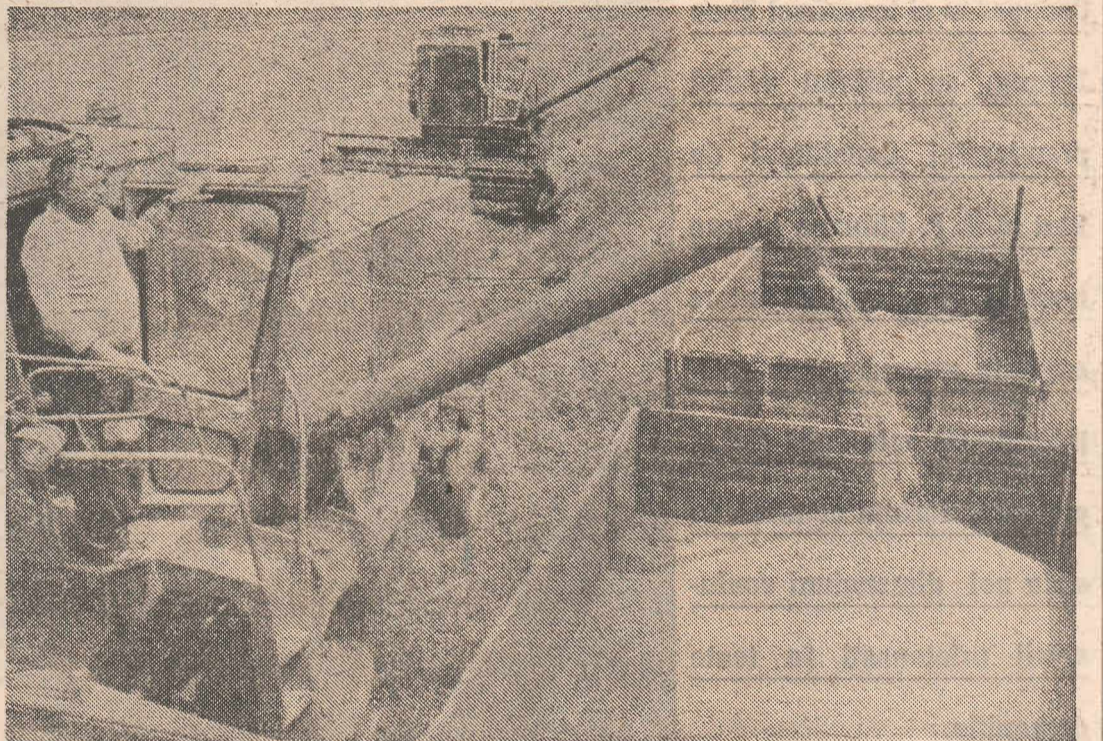
ani. Mă înec în flăcări. Mă gîndesc la străchinitii şi uciurii bunicii din care mincam mai mulţi odată şi beam apă pe rînd. Pînă să se ajungă la partea frumoasă, la lanurile ce sînt mîngiate de soare şi legănate de vînt, griul acestui an a avut viaţa lui. O viaţă pentru care mecanizatorii şi specialiştii din unităţile agricole s-au luptat şi au invins seceta toamnei, cînd pămîntul după arătură a fost discuit de 5-6 ori pînă s-au spart bulgării ce erau parcă de piatră. A urmat sămîntatul şi mecanizatorii, minerii de la suprafaţă, au pus sub brazdă nu numai sămînta, dar şi ceva din sufletul lor. Zilele treceau şi ploaia nici gînd să vină. Sămînta sta sub brazdă ca în sac. Natura îşi arăta colţii. N-a reuşit însă să sperie pe cei ce ştiau că au datoriat să facă piine. S-a trecut cu toate forţele la irigat. Aproape 50 mii din cele 87 mii ha cultivate cu griu în judeţul Ialomiţa, au fost irigate. Prin decembrie au venit şi citeva ploaie, e drept răzlete, şi după aceea citeva ninsori. Se întorceau ţărani din Capitală şi povesteau cită zăpadă e la Bucureşti. Ar fi dorit-o aici, în Bărăgan. Au urmat gerurile din februarie. Am văzut în această iarnă ingineri agronomi care tremurau deşi erau îmbrăcaţi cu sube îmblănite. Tremurau odată cu griul. Pe gerurile acestea de aproape minus 30°C, griul n-a rămas singur în cîmp. Mii de mecanizatori şi ţărani au dat cîminului îngrăşăminte, pentru a-l face să reziste.

E vremea secerişului şi acolo unde griul a avut apă şi omul a trudit să-i potolească setea, lanurile anunţă recolte record. În multe unităţi din cîmpia Bărăganului ialomitean se va face în acest an griu de 3-4 ori mai mult decît în anii buni de acum 2-3 decenii. Vor fi producţii de peste 6.000 kg, poate chiar 7.000 kg de griu la hectar.

În urmă cu o săptămînă, în timp ce mă aflam în satul Smirna, am auzit una din cele

război. Doar că în locul ţevilor de tun, minuiuau ţevile de la aripile de ploaie. În primăvara lui '47, la noi în sat au murit de foame mai mulţi copii decît s-au născut în cinci ani. Un vecin de-al meu, ţaran harnic dealtfel, şi-a îngropat într-o singură săptămînă, în săptămîna patimilor, trei copii unul după altul. Pe ultimul l-a dus la locul de veci în ziua Paştelui. După ce a astupat groapa n-a mai vrut să se întorcă acasă. Ştătea stană de piatră. Mai tîrziu, după ce am trecut şi de acest necaz, l-am întrebat ce avea atunci în cap. Ştiţi ce mi-a răspuns? Că-şi dorea moartea.

aşe flote peste o mare de aur, stringînd griul. Se adună griul spic cu spic şi bob cu bob. Într-o astfel de zi, la una din arii l-am întilnit pe preşedintele C.U.A.S.C.-ului Griviţa, Nicolae Miu. Mi-a spus din priviri că e mult de muncă şi prea mult timp nu are la dispoziţie: „Acum, cu adevărat nu are nimeni timp nici să moară. Vedeti, se adună griul cu combinele dar şi cu secerile. Copiii au venit şi ei în ajutor, la adunatul spiceilor. E arşiţă mare şi în sacale apa nu e tocmai rece, dar cînd vezi cum curge griul din buncărele combinelor, simţi că te răcoreşti, o răcoreală

Fotografie de D. COSTINESCU ■

Tribuna democraţiei

Cam tot omul care a auzit despre Lehliu Gară, ştie măcar atât că este o localitate prin care se trece în drumul spre mare. Unii îi zic oraş prin simplitudinea fapt că opresc acolo acceleratele, alţii, care-l străbat cu maşina — fiind amplasat la mijlocul drumului pe soseaua Bucureşti — Călăraşi — îl numesc aşa după cum arată: o aşezare frumoasă, modernă, cu blocuri de locuinţe la parterul cărora si-au găsit locul unităţi comerciale şi prestatoare, spital, policlinică, întreprinderi care înghit numeroşi navetisti din zonă... Şi totuşi Lehliu Gară este o comună despre care în urmă cu 50 de ani nici nu se putea vorbi, neexistînd. Cam pe atunci, în urmă deci cu o jumătate de veac, s-au adunat 17 familii, care de pe unde, în jurul gării. Şi-au făcut case, rupînd cu prezenţa lor monotonia cîmpului nesfîrşit al Bărăganului. I-au urmat alţii, încropînd un sat. Sat de oameni ambicioşi şi nerăbdători să sară pragul sărăciei care-i mînase din urmă, gara, cu numeroasele trenuri ajutîndu-i să iasă în lume, să-i cunoască lumea. Primăria din Răzvan îi luase sub oblăduirea ei. Lucrurile s-au schimbat pe parcurs. Centrul de comună s-a mutat la Lehliu Gară iar ei, ambiţioşii şi nerăbdătorii, au tot invîrtit-o după soare pînă au adus-o în stadiul dilemei de azi: ce este această aşezare, comună sau oraş?

Lehliu Gară are peste 6.000 locuitori. În 1985 a obţinut locul III pe ţară în întrecerea

pentru bună gospodărire, cit şi pentru rezultatele economice deosebite. N-au ajuns aici bătînd din palme, zice un pensionar al locului, Lazăr Panait, om care a lucrat o viaţă la consiliul popular de unde s-a şi pensionat şi care ştie deci mai bine decît altul cu cită trudă au reuşit să se impună. Vorba le-a fost vorbă, faptă — faptă, ducerea pînă la capăt a unei munci începute fiind o însuşire a omului în care el, Lazăr Panait nu are cum să nu creadă, cită vreme si sub ochii lui s-a

chemaţi de alte urgente, luîndu-şi la revedere şi promiţînd să se întorcă în curînd. N-au mai făcut-o! Timpul ce s-a scurs, 10 ani, nu-i de colo, dar, dacă ar fi mers şi ei în acelaşi ritm, comuna lor nici nu s-ar fi născut pînă azi, zice Lazăr Panait. A ros temelii blocurilor, a ruginit şi a strîmbat lucitoarea armătură de odinioară, muscînd şi din pereţii prefabricatelor dar mai ales distrugînd ramele ferestrelor. Va fi mai grea munca de reparare a urmelor timpului, continuă pensionarul

Despre ce se discută la astfel de adunări publice, cum prînd viaţă propunerile făcute? — l-am întrebat pe preşedintele Consiliului comunal al F.D.U.S., Vasile Stancu. Despre multe — ne răspunde — începînd cu pietruirea unor străzi laterale şi terminînd cu nevoia unor noi obiective social-culturale în teritoriu. Scoala din satul Răzvan va deveni, în curînd, neîncăpătoare faţă de numărul mare al viitorilor elevi. S-au sfătuit oamenii într-o Tribunală si au hotărît să ridice una nouă

şi medicul Cel din Lehliu Gară, după ce au terminat cu străzile, au trecut la amenajarea intrărilor în localitate, aceea dinspre Călăraşi fiind la ora vizitei noastre aproape gata. S-a creat, cu această ocazie şi un loc de parcare pentru autovehicule. Vor trece apoi la nivelarea, pietruirea şi asfaltarea rampei gării aflată în imediata apropiere a soselei, scăpînd astfel de o mai veche pată ce umbrea intrarea sau iesirea din localitate.

În curs de rezolvare se află şi alte propuneri făcute în sfatul obştii. Depozitul de combustibil adună în jurul lui numeroşi căruţaşi particulari. Treaba se face la mica înţelegere aşa încît dacă un căruţaş acceptă să-ţi ducă lemnele şi cărbunii, bine, dacă nu, nu. Consiliul popular al comunei preluînd cererea oamenilor de de a se înfiinţa o secţie de căruşaşi ai depozitului a trimis spre avizare mai multe variante privitoare la înfiinţarea ei. Pînă atunci s-a cerut sprijinul C.A.P.-ului ca atelajele lor să poată asigura şi nevoile cetăţenilor privind aprovizionarea cu lemne în perioadele cînd nu există de lucru în C.A.P.

„Cam despre aşa ceva vorbim noi într-o adunare publică — sintetizează preşedintele consiliului comunal al F.D.U.S. — la care oamenii vin, ridică probleme, caută soluţii. Şi le găsim, de cele mai multe ori, punînd umărul să le traducă în viaţă.”

GEORGETA ŞTEFANESCU ■

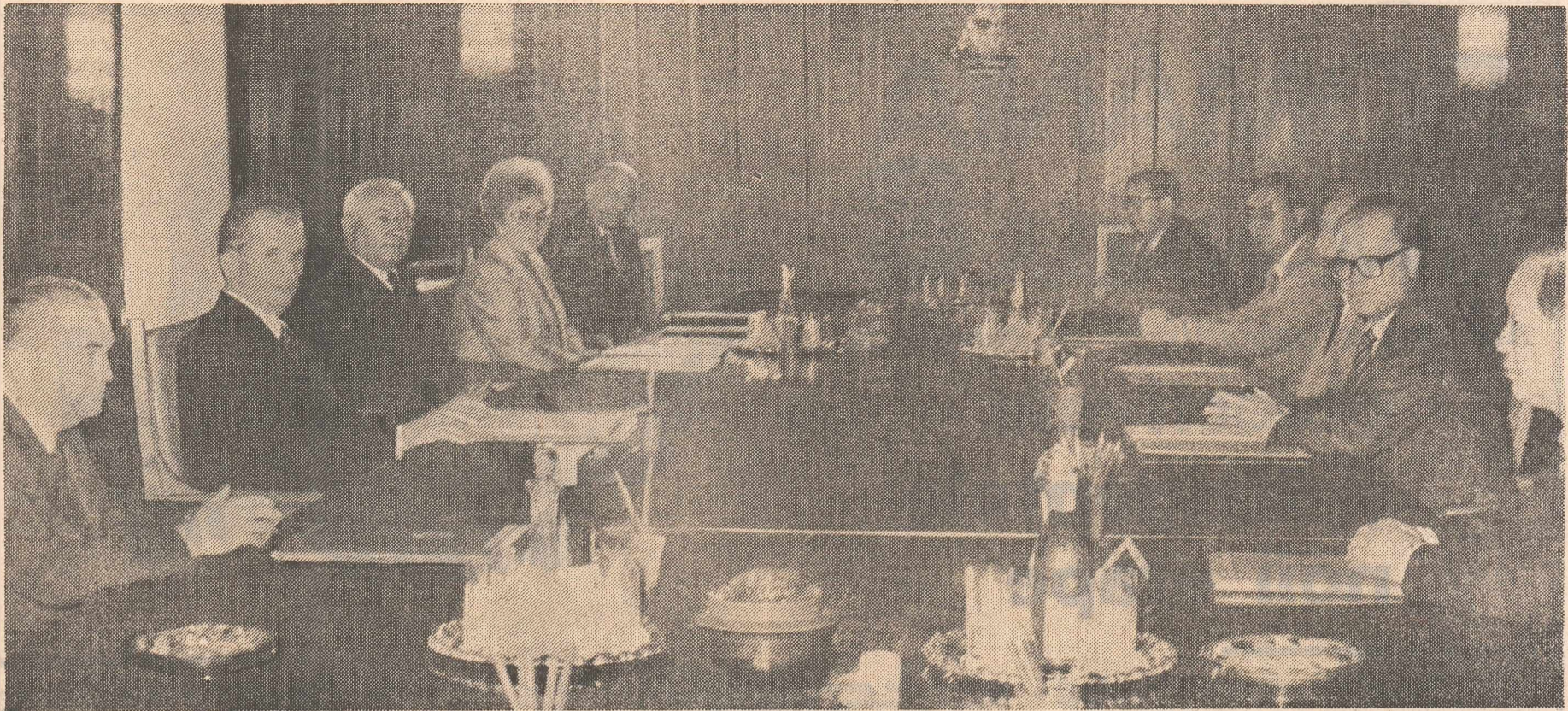
O comună cu viaţă de oraş

petrecut saltul dezvoltării comunei. Doar ei, constructorii au reuşit să le zdruncine, în parte, această credinţă. Să tot fie vreo 10 ani de cînd au venit, şi-au fixat şantierul chiar lingă liceu unde urmau să construiască două noi blocuri de locuinţe. Îşi făcuseră drum şi altădată pe la ei, lăsînd în urmă construcţii frumoase, moderne aşa încît l-au întîmpinat şi la acea dată cu prietenie, ajutîndu-i la muncile necalificate. Unul dintre blocuri ieşise frumuşel din pămînt, celuilalt i se pusese temelie, broderia armăturii metalice, punctînd, la rîndu-i, lucrul temeinic al specialistului în blocuri. După care au plecat,

nostru, decît construcţia în sine, lăsînd la o parte faptul că o să-i coste, şi încă nu puţin, această intolerabilă părăsire a unui lucru bine început şi gîndit la vremea lui.

În ce-i priveşte pe cei din Lehliu Gară n-au scăpat nici un prilej să nu arate spre aceste fantomatice blocuri devenite, pe bună dreptate, oaia neagră a comunei. Prilejuri au fost şi sînt, sfatul obştii, în diversele sale variante, precum Tribuna democraţiei. Întîlnirile cu deputaţi ş. a., fiind cel care şi-a spus ultimul cuvînt în luarea unei hotărîri sau a alteia, în punerea la punct a amănunţelilor care i-a condus spre acel loc 3 pe ţară.

prin contribuţie în bani şi muncă. Banii i-au adunat iar cînd va fi să înceapă lucrarea — e prevăzută în '87 — vor sări cu toţii să-i ajute pe constructorii pînă vor preda la cheie noua şcoală. Tot în Răzvan urmează să se înfiinţeze un dispensar care-i va scuti să la drumul policlinicii sau spitalului din Lehliu Gară pentru te miri ce. La început gîndiseră că ar fi bun şi un punct sanitar adică, o dată sau de două ori pe săptămînă să vină la ei, prin rotaţie, cite un medic, pentru consultaţii. Au găsit o soluţie mai bună, descoperînd un spaţiu adecvat unui dispensar, pe care l-au amenajat şi modernizat, urmînd să sosească, în curînd,

Întâlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu tovarășul Zhao Ziyang

Este cunoscut că dezvoltarea continuă a prieteniei și colaborării dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză reprezintă o orientare importantă și statornică în politica externă a partidului și statului nostru, în centrul căreia se află întărirea și diversificarea raporturilor de prietenie și conlucrare cu toate țările socialiste. Prin dezvoltarea pe plan superior a legăturilor tradiționale de prietenie româno-chineze, raporturile bilaterale s-au extins și aprofundat continuu. În această evoluție ascendentă, un rol determinant l-au avut întâlnirea și convorbirile româno-chineze la nivelul cel mai înalt, care au dat de fiecare dată impulsuri noi, hotărâtoare dezvoltării colaborării și cooperării dintre partidele, țările și popoarele noastre. În acest sens, o importanță deosebită au rezultatele vizitei oficiale efectuate în R.P. Chineză în octombrie 1985 de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu. Înțelegerile convenite cu acest prilej și tovarășii din conducerea R.P. Chineze au pus bazele trainice cooperării dintre cele două țări în perioada 1986-1990 și în perspectivă până în anul 2000. În acest cadru se înscrie și recenta vizită făcută

în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășului Constantin Dăscălescu, prim-ministru al guvernului român, de tovarășul Zhao Ziyang, membru al Comitetului Permanent al Biroului Politic al C.C. al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze.

În timpul vizitei a avut loc un călduros schimb de mesaje între tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășii Hu Yaobang, secretar general al P.C. Chinez, Deng Xiaoping, președintele Comisiei Centrale Consultative a P.C. Chinez, și Li Xiannian, președintele R. P. Chineze.

Desfășurate într-o atmosferă cordială, de prietenie, respect și înțelegere reciprocă, convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și premierul chinez au prilejuit abordarea celor mai importante probleme privind construcția socialistă în România și în China și raporturile bilaterale pe multiple planuri. Exprimând convingerea că evoluția ascendentă a colaborării româno-chineze aduce o contribuție de seamă la împlinirea programelor de dezvoltare ale celor două țări, convorbirile au evidențiat că la baza relațiilor reciproce sînt trainic așezate principiile independenței

și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și intrajutorării tovarășești — garanție sigură a dezvoltării în prezent și în viitor a conlucrării rodnice româno-chineze. Pornind de la asemenea premise favorabile, convorbirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu tovarășul Zhao Ziyang au reliefat că sînt întrunite toate condițiile pentru ca relațiile româno-chineze să fie extinse și diversificate în continuare pe plan politic, economic, tehnico-stiințific și cultural, în toate domeniile de interes comun. O însemnată deosebită are dezvoltarea relațiilor economice, creșterea forțelor de producție, a potențialului tehnico-stiințific și tehnologic al celor două țări, toate acestea creînd reale posibilități pentru amplificarea acestor raporturi. Tocmai în spiritul acestei cerințe, la convorbiri a fost pusă în evidență necesitatea de a se identifica noi căi și mijloace care să asigure traducerea în fapt în viață a acordurilor de lungă durată dintre țările noastre prin creșterea tot mai rapidă a schimburilor de bunuri materiale, extinderea tot mai puternică a specializării și cooperării în producție, inclusiv în realizarea unor obiective economice, în scopul îndeplini-

nirii sarcinilor de colaborare prevăzute pentru actualul cincinal.

Între tovarășii Nicolae Ceaușescu și Zhao Ziyang a avut loc, de asemenea, un schimb de păreri în probleme ale vieții internaționale.

Cu prilejul vizitei s-au desfășurat convorbiri între primul ministru al guvernului român și premierul chinez, în cursul cărora a fost examinat stadiul schimburilor comerciale și al cooperării economice dintre cele două țări. În spiritul acordurilor existente, al celorlalte documente convenite între cele două țări, s-au trasat sarcini ministerelor și organizațiilor economice de resort să identifice noi căi și mijloace care să asigure o creștere puternică, în continuare, a schimburilor comerciale, precum și a cooperării economice pe baze stabile, de lungă durată, reciproc avantajoase.

Întreaga desfășurare a vizitei, rezultatele ei atestă că noul dialog româno-chinez constituie un eveniment politic de seamă în evoluția ascendentă a relațiilor dintre partidele, țările și popoarele noastre, în interesul reciproc, al cauzei socialismului și păcii pe planeta noastră.

ION CODRU ■

(Urmare din pagina 1)

aduce tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate politică proeminentă a lumii contemporane, strălucit strateg și gânditor revoluționar, a cărui operă teoretică și activitate practică reprezintă o dezvoltare pe un plan superior a teoriei socialismului științific, economiei politice și filozofiei, a celor mai bune tradiții ale gândirii social-politice românești, veritabilă sinteză a experienței partidului nostru în construcția socialistă, precum și a tendințelor dezvoltării sociale contemporane. Adversar declarat al voluntarismului sau subiectivismului, ca și al fetișizării legilor obiective în politica economică, secretarul general al partidului a inaugurat noua etapă de dezvoltare a societății românești prin profunzimea analizei, realismul și forța de sinteză a complexelor fenomene social-politice, a tendințelor de dezvoltare a acestora.

În descendența directă a orientărilor formulate în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Congresul al IX-lea a stabilit că dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului și modernizarea acesteia constituie acel obiectiv tactic major al construcției socialiste menit să asigure concordanța forțelor de producție cu caracterul relațiilor de producție, dezvoltarea armonioasă și rapidă a întregii economii naționale, inclusiv a agriculturii, diminuarea decalajului față de celelalte țări, afirmarea superiorității noii orinduirii și în plan economic. Realizarea acestui obiectiv a fost corelată cu promovarea într-o concepție unitară și de largă perspectivă a industrializării socialiste, bazată pe va-

lorificarea maximă a eforturilor și resurselor proprii, asimilarea celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnice și științifice mondiale, o largă și eficientă cooperare economică internațională. Subliniind această orientare fermă în dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, partidul nostru a respins, astfel, orice teorii și modele cu privire la „faloasele” introducerii treptate în România a unui aparat tehnic încercat mai înainte de alte țări mai dezvoltate, chipurile, pentru a feri o țară în curs

mocratismul socialist, conducerea planică a activității economico-sociale — politica economică a partidului nostru a condus la o dezvoltare accelerată a economiei naționale, astfel încît, de exemplu, producția industrială a anului 1970 a fost egală cu cea realizată în întreaga perioadă 1950-1956.

Realismul politicii economice a partidului nostru în această perioadă rezidă și în faptul că dezvoltarea „pe verticală” a industriei a fost însoțită de o permanentă îmbunătățire și perfecționare

avansate pe plan mondial în producție și cu accentuarea laturilor calitative ale activității economice, măsurile întreprinse pentru îmbunătățirea repartizării teritoriale a bazei tehnico-materiale au alcătuit elementele esențiale ale strategiei dezvoltării României atît în perioada respectivă cit și ulterior.

Înțelegă ca factor al întăririi libertății și independenței țării, dezvoltarea rapidă și multilaterală a complexului economic național, pe baza valorificării intensive a resurselor proprii, nu înseamnă, în concepția partidului nostru, o izolare de circuitul economic mondial. Criticînd spiritul autarhic în dezvoltarea economică, documentele Congresului al IX-lea au stabilit, totodată, un program realist și de largă perspectivă cu privire la promovarea relațiilor economice internaționale ale țării noastre, considerîndu-le pe acestea ca un element favorizant al creșterii economice în epoca revoluției științifice și tehnice contemporane. Aplicînd cu consecvență o politică de dezvoltare complexă și în ritmuri susținute a economiei naționale și, totodată, pornind de la faptul că schimburile economice multilaterale și cooperarea în producție contribuie la o mai bună valorificare a potențialului uman și material al fiecărei națiuni, la mai buna cunoaștere și înțelegere reciprocă între popoare, la consolidarea păcii și destinderii internaționale, țara noastră a devenit o participantă activă la circuitul economic mondial, dezvoltînd și amplificînd relații de cooperare pe baza unor principii astăzi unanim recunoscute și consacrate ca fiind în interesul dezvoltării independente și suveranității fiecărei națiuni.

Strategia dezvoltării

de dezvoltare de fenomene „diacronice”, de distorsiuni în echilibrul economic intern și în diviziunea internațională a muncii. Experiența României a confirmat că industrializarea socialistă, alături de ritmul înalt imprimat creșterii economice (prin alocarea unei părți sporite pentru acumulare din venitul național) sînt nu numai necesare, în condițiile țării noastre, dar și pe deplin posibile, constituind factori decisivi ai întăririi libertății și suveranității patriei. Punînd în valoare deplină resursele spațifice orinduirii noastre — proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, unitatea de interese fundamentale ale oamenilor muncii, în calitatea lor de producători, proprietari și beneficiari ai avuției naționale, umanismul și de-

a structurii „orizontale” a ramurilor industriale. Astfel, un avînt deosebit a fost imprimat industriei electroenergetice, metalurgiei, construcțiilor de mașini, chimiei, electrotehnicii, electronicii, mecanicii fine, opticii — fapt care exprimă aceeași orientare de fond a politicii economice a partidului nostru, de a asigura din resurse interne întregul necesar al dezvoltării, de a întări astfel independența economică a patriei ca premisă hotărîtoare a independenței sale politice.

Laolaltă cu accentuarea ritmului dezvoltării economice, pe baza unei rate înalte a acumulării, cu îmbunătățirea structurii pe ramuri și subramuri a economiei naționale, cu încorporarea crescîndă a științei și tehnicii celei mai

ROMÂNIA CINCINALUL 8

Am invitat specialiștii să comenteze

obiectivele și exigențele noii etape

La sfârșitul lunii iunie, deputații Marii Adunări Naționale au dezbătut și adoptat două legi fundamentale pentru țara noastră, care constituie de fapt programul de muncă al întregului popor român pe o perioadă de cinci ani: Legea Planului național unic de dezvoltare economică-socială a Republicii Socialiste România pe perioada 1986-1990 și Legea Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe perioada 1986-1990. Conform unei practici profund democratice încetățenită în viața politică românească a ultimelor două decenii, actul votării în parlament a acestor importante documente programatice a fost precedat de o largă și amănunțită dezbateră a lor în ministere și unități economico-sociale, astfel încât ele reflectă, de fapt, așa cum rezultă din luările de cuvânt ale deputaților, voința colectivă a tuturor oamenilor muncii din patria noastră pentru intensificarea procesului de dezvoltare multilaterală a României socialiste.

Analizate inițial în cadrul Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare din patria noastră, aceste programe ale dezvoltării intensive au primit, înainte de a fi supuse dezbaterii parlamentului, girul democrației muncitorești revoluționare prin adoptarea lor de către Plenara Comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Pe tot acest traseu laborios al structurării și cristalizării respectivelor prevederi programatice a ieșit cu putere în evidență contribuția decisivă

a secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu la fundamentarea științifică, concomitent realistă și mobilizatoare, a acestor importante documente care, cum spuneam, configurează programul de muncă al întregii națiuni pe o perioadă hotărâtoare din istoria patriei — acest al 8-lea plan cincinal care va marca trecerea României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul superior, de țară mediu dezvoltată. Importanța acestor documente nu este, așadar, numai una pur operațională, de fixare a obiectivelor activității economico-sociale viitoare, ci și una de ordin istoric, am putea spune, întrucât realizarea prevederilor acestei perioade condiționează hotărâtor înfăptuirea programului partidului, respectiv — asumarea ca obiectiv realist și perfect posibil a situații țării noastre, în perspectiva anilor 2000, la un nivel de dezvoltare multilaterală, în care să se afirme cu putere principiile comuniste de muncă și de viață în toate domeniile. Ca urmare, actul votării, într-o deplină unanimitate, a acestor două legi de către Marea Adunare Națională reprezintă o decizie de importanță deosebită politică, economică și istorică; politică, întrucât aceste documente emană din hotărârile Congresului al XIII-lea al partidului, adoptarea lor semnificând voința fermă a întregului popor de a îndeplini, strins unit în jurul partidului, al secretarului său general, politica partidului nostru comunist, centrul vital al națiunii noastre socialiste; importanța economică a acestor legi rezidă în faptul că ele se referă la activitatea viitoare

din întreaga economie națională, iar importanța istorică a acestui act decizional al forului legislativ suprem al țării noastre rezultă din importanța perioadei la care se referă și din condiționările pe care le conține cu privire la perspectiva ulterioară a dezvoltării patriei noastre

Receptiv, așadar, la adevărata lor dimensiune semnificațiile profunde ale acestor două acte legislative, revista noastră își propune în paginile de față să aducă în prim-planul unor detalieri cât mai complete câteva din liniile de forță pe care se structurează prevederile acestor documente programatice. În acest scop, procedind în însuși spiritul politicii partidului nostru, de a crea, în toate domeniile, un cîmp larg de afirmare competenței, pregătirii științifice și profesionale de specialitate, am invitat „în jurul” unei mese rotunde sui-generis câteva cadre didactice universitare de la Academia de Studii Economice București, ale căror opinii se bucură, în fapt și în principiu, de girul autorității în materie. Este vorba de prof. dr. CONSTANTIN TOPCIU, șeful Catedrei de finanțe-bănci, prof. dr. DUMITRU CIUCUR, de la Catedra de Economie politică, conf. dr. ION CĂMĂȘOIU, decanul Facultății de Economia industriei, construcțiilor și transporturilor, prof. dr. LETIȚIA ZAHIU, de la Catedra de economie și tehnologia agriculturii și conf. dr. CONSTANTIN C. POPESCU, de la Catedra de Conducere planificată a economiei naționale.

Esti bogat cind cheltuiesti mai puțin!

— Un posibil generic al acestei dezbateri ar putea fi „Cum va arăta România anulii 1990?”, cum se vede, așadar, țara noastră prin prisma planurilor de dezvoltare adoptate recent; formularea mi se pare, însă, cam prea generală, și de aceea v-aș ruga pe dumneavoastră să punctați, mai precis și mai concret, din perspectiva domeniului în care activați, ideile sau coordonatele fundamentale respective, conținute în aceste documente programatice pentru economia noastră națională.

Conf. dr. Constantin C. Popescu: Încă de la început, Legea planului statuează un aspect deosebit de important, și anume ritmul înalt (9,9-10,6 la sută), de creștere anuală a venitului național. Întrucât pentru produsul social (care este suma dintre cheltuieli materiale și venitul național) se prevede un ritm inferior, de 6,4-7,1 la sută, rezultă că, pe total, creșterea venitului național este corelată cu o scădere substanțială a ponderii cheltuielilor materiale în cadrul produsului social. Se prevede, deci, o creștere a valorii nou create ce se obține din unitatea de mijloc de producție consumată.

Dinamica venitului național, asociată cu alocarea a 30 la sută din acesta pentru fondul de acumulare conduce la concluzia că și actualul cincinal reprezintă o perioadă cu o înaltă rată de acumulare menită să contribuie la creșterea pe mai departe a forței economice a patriei noastre.

— Din Lege rezultă că această parte pentru acumulare din venitul național va fi folosită în investiții destinate terminării lucrărilor în curs de execuție, modernizării capacităților existente, completării dotărilor cu utilaje și mașini etc. Sînt mai avantajoase investițiile de acest tip decît cele materializate în obiective noi, de pildă?

Conf. dr. Ion Cămășoiu: În actuala etapă de dezvoltare a țării noastre, cînd avem deja realizat un important suport material pentru creșterea economică, dezvoltarea și modernizarea obiectivelor existente se impun cu necesitate ca elemente esențiale ale strategiei de

creștere economică. Avantajele acestei orientări a efortului investițional sînt evidente: mai întii, modernizarea pornește de la o bază tehnico-materială existentă, pe care o dezvoltă și o perfecționează, punînd-o mai bine în valoare; apoi, modernizarea unităților se face într-un timp mai scurt decît construirea altora noi — cîteva luni față de 2-3 ani, rîs-timp în care soluțiile tehnice, tehnologice și constructive pot fi depășite de altele mai bune, mai competitive, mai eficiente, devenind astfel din start vetuste; în al treilea rînd, tipul de investiții prevăzute în lege participă nemijlocit la procesul de producție, la sporirea valorilor de întrebunțare.

Referindu-ne tot la această latură strict tehnologică a modernizării, trebuie să spunem că prin ea se asigură ridicarea parametrilor tehnici și economici, a caracteristicilor cantitative și calitative, a stării generale a mijloacelor fixe existente la un moment dat în economie, se accelerează introducerea progresului tehnico-științific și obținerea rezultatelor după o perioadă relativ scurtă de la momentul cînd s-a făcut efortul, estompînd astfel influențele factorului timp.

C.C.P.: Această dirijare a investițiilor exprimă nemijlocit orientarea fundamentală care străbate ca un fir roșu întreaga Lege a planului, și anume accentuarea creșterii economice intensive, sporirea substanțială a contribuției factorilor calitativi de eficiență la creșterea venitului național. Semnificativ este faptul că această creștere economică de tip intensiv va fi realizată în primul rînd prin promovarea celor mai noi cerceri ale științei și tehnicii — proces dominant al întregii activități productive.

Prof. dr. Dumitru Ciucur: Este chiar sugestiv faptul că, pentru prima oară în anii conducerii planificate a economiei românești, recenta Lege a Planului național unic de dezvoltare economică-socială cuprinde obiectivele și sarcinile privind cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic în primul capitol, deci înaintea obiectivelor și sarcinilor care vizează dezvoltarea industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri și sectoare de activitate. Aceasta nu este o simplă schimbare „în

redactare”, ci reflectă o strategie nouă a dezvoltării economico-sociale, fundamentată pe rolul determinant al științei și tehnicii în contextul afirmării cu putere a noii revoluții tehnico-științifice. Caracterizate prin perfecționarea și înnoirea continuă a mijloacelor de muncă, prin automatizarea, robotizarea și cibernetizarea producției, prin descoperirea, punerea în valoare și crearea de noi obiecte ale muncii, prin diversificarea și ridicarea nivelului calitativ al producției, știința și cercetarea științifică devin tot mai mult o activitate permanentă a întreprinderilor moderne, transformîndu-se, de fapt, într-o nouă funcție a acestora.

— În ce sens — activitate permanentă?

D.C.: În sensul că cercetarea științifico-tehnică pătrunde în toate momentele și sferile producției socialiste largite, precum și în circuitul aprovizionare-producție-desfacere, realizîndu-se în fiecare dintre acestea în forme și modalități specifice, avîndu-se în vedere întotdeauna criteriul esențial — cel al sporirii eficienței economice.

Concepute în strînsă corelație cu exigențele dezvoltării intensive a economiei naționale, multiplele orientări ale cercetării științifice nominalizate în lege, elaborate sub îndrumarea de înaltă competență a tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, sînt menite să contribuie hotărîtor la satisfacerea cerințelor noii etape de dezvoltare a patriei, reprezentînd cheia de boltă a întregii fundamentări a planului național și a tuturor programelor adoptate. Așa se explică faptul că în actualul cincinal vor fi abordate 8296 obiective principale de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, din care circa patru cincimi vor fi finalizate pînă în 1990, vor fi introduse în producție 2932 tehnologii noi și perfecționate, vor fi asimilate 2642 produse noi, urmînd ca în ramurile prelucrătoare ale industriei republicane producția marfă să fie realizată în anul 1990 în proporție de 46 la sută pe baza produselor noi și modernizate în cursul acestui cincinal.

C.C.P.: Și astăzi în condițiile în care respectivele produse trebuie să aibă costuri de producție și prețuri de producție corespunzător mai mici decît cele ale

produselor pe care le înlocuiesc: cu alte cuvinte, legea interzice modernizarea de dragul modernizării.

— Ce înseamnă „corespunzător mai mici”?

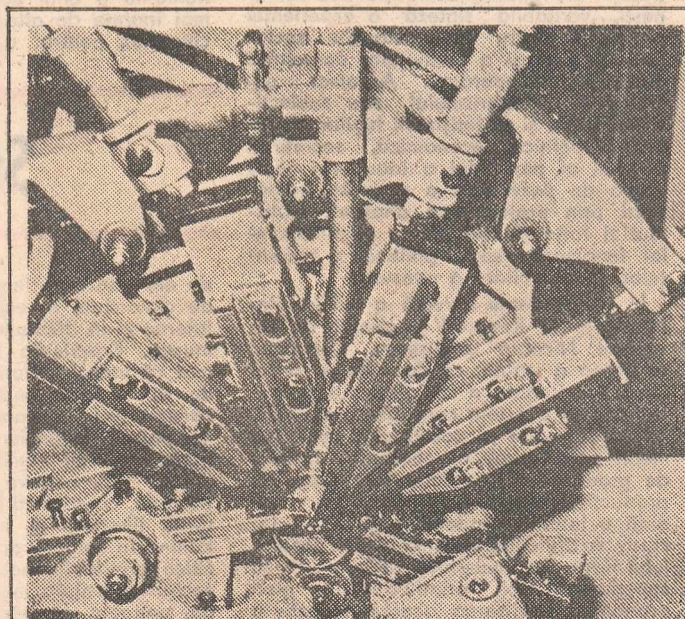
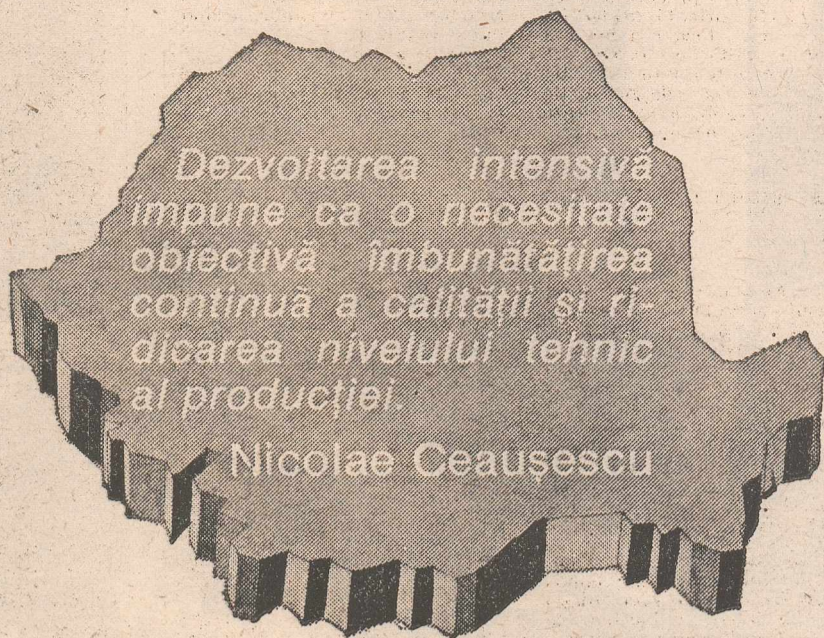
Prof. dr. Constantin Topciu: E vorba, foarte sintetic spus, de o comparație, „punct cu punct”, a tuturor caracteristicilor unui produs nou cu ale altuia luat ca etalon. De pildă, o combină „mai scumpă”, dar care are un consum mai redus, o viteză de recoltare mai mare și un randament mai bun — care însumează, deci, niște avantaje economice față de o altă „mai ieftină”, poate fi considerată totuși mai eficientă decît aceasta din urmă dacă acele avantaje depășesc cheltuielile care le fac posibile. Ca urmare, pentru a se respecta litera și spiritul Legii, pentru a nu se ajunge, deci, la situația unor prețuri mari fără justificare economică, în activitatea de programare a producției trebuie să-și găsească loc într-o măsură mult mai mare aplicarea metodelor de analiză a valorii (de întrebunțare) a produselor — ana-

liză în care și beneficiarii trebuie să se implice mai mult și să aibă un cuvînt de spus.

C.C.P.: Legea este foarte fermă cu privire la sporirea rentabilității unităților economice nu prin mărirea prețurilor — prima tentație a oricărui întreprinderi — ci prin scăderea costului de producție și creșterea calității produsului, cu alte cuvinte, prin sporirea valorii nou create ce se obține cu 1 leu cheltuiuală materială de producție.

— Este prevenită această tentație, mai exact, este ea „înhibată”?

C.C.P.: Pentru a preveni creșterea artificială a prețurilor, mai exact, pentru a se urmări scăderea costurilor de producție, au fost stabilite o serie de măsuri, menționate în Lege, referitoare la perfecționarea sistemului de finanțare și creditare, menite să determine unitățile economice să respecte normativele economico-financiare relative la cheltuielile totale și materiale pentru 1000 lei producție precum și la costul normat pe produs. S-au stabilit, de aseme-

Pentru bunii gospodari, autoutilajele este cel mai important furnizor de utilaje

nea, normativul de mijloace circulante și de credite la 1 000 lei producție marfă precum și producția marfă normată la 1 000 lei fonduri fixe, tocmai pentru a determina unitățile economice să utilizeze cu maximum de eficiență fondurile de producție de care dispun, să accelereze circuitul aprovizionare-producție-desfacere.

Banii altora costă mai mult

C.T.: Acesta este, de fapt, așa-zisul „secret”: întreprinderile să producă și să vândă repede, să-și realizeze, adică, prețul de producție, în cele două componente ale sale: acoperirea (rapidă) a cheltuielilor și obținerea (la fel de rapidă) a veniturii nete. Orice încetinire a vitezei de rotație conduce la imobilizări, în principal sub formă de stocuri (de materii prime, de producție neterminată, de produse finite); iar imobilizările înseamnă, inevitabil, penurie de fonduri bănești, imposibilitatea de a face față plăților (furnizori, retribuții); și astfel, apare necesitatea creditelor...

Așa cum aprecia secretarul general al partidului, unul din factorii cu mare influență negativă asupra utilizării creditului bancar și a eficienței economice, în general, îl reprezintă tocmai aceste imobilizări sub formă de stocuri de valori materiale peste necesar și mai ales cele degradate, fără utilizare sau desfacere asigurată. Asemenea stocuri dau o imagine falsă cu privire la o „avere” care nu există sub aspect economic, dar care consumă resurse sub formă de cheltuieli de păstrare ce reduc rentabilitatea și beneficiile. De aceea, normarea stocurilor constituie, conform Legii planului, o activitate importantă, menită să contribuie la creșterea eficienței economice a procesului de producție.

— O cerință acută a recentelor documente se referă tocmai la introducerea fermă a noului mecanism economic, la autoconducere și autogestione. Prin ce căi concrete se poate realiza aceasta?

C.T.: Cea mai importantă cale se referă la finanțarea activității, care trebuie să se asigure, așa cum arăta secretarul general al partidului, total sau în cea mai mare parte din venituri proprii, reducându-se în mod radical creditul. Aplicarea și consolidarea autofinanțării — ca atribut de bază al autoconducerii și autogestiei economice-financiare — determină aprecierea eficienței activității fiecărei unități economice, prin modul și măsura în care aceasta reușește să-și acopere integral cheltuielile din venituri proprii, să producă beneficii din care să constituie fondurile necesare proprii dezvoltării și stimulării oamenilor muncii, să restituie fondurile primite de la societate și să contribuie, prin vărsăminte, la bugetul statului, la constituirea fondurilor dezvoltării generale a societății. Se înțelege că, în același timp, consolidarea autofinanțării impune restrângerea treptată a creditului bancar, folosit doar ca excepție: ca mijloc de completare temporară a fondurilor proprii, sub forma unei „autofinanțări” anticipate în anumite perioade când resursele bănești disponibile nu pot acoperi singure nevoile curente și de dezvoltare. Pe cînd, utilizarea creditului bancar ca metodă obișnuită, curentă, de procurare a mijloacelor bănești, fără intensificarea eforturilor proprii pentru obținerea fondurilor necesare finanțării activității și fără a se asigura resursele pentru rambursarea la scadență a creditelor, reprezintă, cum au relevat și recente documente de partid, o practică dăunătoare,

cu efecte negative asupra eficienței economice și autofinanțării, ce nu corespunde cerințelor noului mecanism economic-financiar.

— Din perspectiva asta, creditul, sau, mai bine-zis, neapelaarea la credite este și un factor de creștere a eficienței economice.

C.T.: Exact, deoarece creditul reprezintă o resursă care „costă” și a cărei folosire obligă la obținerea unei eficiențe economice superioare celei realizate prin folosirea fondurilor proprii, intrucît, în condițiile creditării, trebuie compensate și cheltuielile suplimentare antrenate de plata dobinzii. De aceea, apelarea la credite trebuie să se facă cu prudență și numai în măsura în care există certitudinea folosirii eficiente și rambursării lui la timp.

C.C.P.: Din această detaliere a implicațiilor pe care le are natura resurselor financiare ale activității productive rezultă o orientare de maximă importanță pe care această Lege o consfințește, și anume că hotărîtorii pentru susținerea înaltului dinamism al creșterii economice în actuala perioadă sînt factorii interni ai dezvoltării, bazați pe utilizarea cu maximă eficiență a întregului potențial tehnico-productiv de care dispune fiecare unitate și economia națională în ansamblul său. Legea planului conturează astfel o altă trăsătură definitorie a dezvoltării intensive, și anume compatibilitatea căilor de sporire a eficienței economice pe baza unor criterii care să avantajeze și pe producător și pe consumator, în condițiile unei maxime raționalități social-economice, tehnico-științifice și ecologice.

C.T.: Ar trebui, poate, precizat faptul că indicatorii economico-financiarci sînt doar o „reflecție”, doar efecte ale unei activități economice (de aprovizionare, de producție, de desfacere); finanțele sînt un ecou și o oglindă ale unei „scheme” simple care spune să te aprovizionezi la timp, să produci la timp, să vinzi la timp. Realizarea pe termen lung a acestei scheme presupune, între altele, în practica de zi cu zi, operarea unei corecte distincții între ceea ce este urgent și ceea ce este important. Pentru că, așa cum spunea secretarul general al partidului, legile economice obiective acționează, în ultimă instanță, prin intermediul oamenilor.

C.C.P.: Deschideți o altă cale de discuție, dar înainte de asta, tot ca o apreciere generală, ar trebui spus că dinamismul general al creșterii economice în această perioadă este susținut de dinamica înaltă pe care cele două ramuri de bază, industria și agricultura, o vor cunoaște în acest cîcinal și care va fundamenta, de fapt, noul echilibru structural al economiei naționale.

Munca pămîntului crește avuția națională

— În ce constă acest nou echilibru structural?

Prof. dr. Leția Zahiu: În faptul că, așa cum rezultă din Legea dezvoltării agriculturii și industriei alimentare, în acest cîcinal se va intensifica procesul început acum aproape două decenii de reconsiderare a locului și funcțiilor agriculturii în dezvoltarea economiei naționale, consolidarea statutului ei de ramură de bază, de care depinde dezvoltarea armonioasă, echilibrată a întregii economii naționale. Astfel, tendința de sporire a contribuției agriculturii la creșterea venitului național este susținută de ritmurile înalte prevăzute pentru creșterea producției agricole nete (de 8,5-9 la sută anual), ritmuri prin care agricultura se caden-

Aplicarea noilor procedee de prelucrare — o sursă sigură de creștere a productivității muncii

tează, să zicem așa, cu dezvoltarea industrială a țării. Obiectivele stabilite prin plan la nivelul anului 1990 sînt dintre cele mai spectaculoase, fără precedent în istoria contemporană a țării: peste 32 milioane tone cereale, 11 milioane bovine, 15,6 milioane porcine, aproape 30 milioane ovine și caprine. Tot în 1990, față de 1985, producția de carne tăiată va fi cu 67 la sută mai mare, a preparatelor din carne cu 83 la sută, a preparatelor și semipreparatelor culinare — de peste 22 ori mai mare, a brînzeturilor, zahărului și conservelor din legume și fructe — de cîte două ori mai mare decît nivelurile respective de anul trecut.

— Cum va fi posibilă și ce se va întreprinde pentru realizarea acestor obiective?

L.Z.: Din acest punct de vedere, Legea recent adoptată reprezintă o vie ilustrare a unității dintre scop și mijloace în acțiunea socială, a realismului care caracterizează, în politica partidului nostru, stabilirea obiectivelor generale ale dezvoltării în strînsă corelație cu definirea resurselor necesare atingerii lor.

Sintetizînd, realizarea obiectivelor stabilite în plan va fi posibilă prin: aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei agrozootehnice și întărirea economic-organizatorică a tuturor unităților agricole; desfășurarea unui efort de investiții în valoare de 189 miliarde lei (destinate, în principal, efectuării unor lucrări de irigații și îmbunătățiri funciare); mărirea capacității productive a solului, prin măsuri de fertilizare, de perfecționare a asolamentelor, de îmbunătățire a structurii culturilor etc.

Realizarea unor importante lucrări de desecări (pe o suprafață de peste 2 milioane hectare) și de combatere a eroziunii solului (pe alte aproape 1 milion de hectare) va conduce, desigur, la introducerea în circuitul agricol a noi suprafețe de teren, dar această cale n-ar asigura, singură, producțiile planificate. De aceea, fundamentală pentru activitatea din agricultură în această perioadă este orientarea spre dezvoltare intensivă a acesteia. Cu alte cuvinte, și în agricultură, la fel ca în industrie, problema esențială o constituie creșterea eficienței economice, folosirea integrală a capacităților de producție, valorificarea superioară a fondului funciar și a materiilor prime; și așa mai zice că, la fel ca în industrie, hotărîtorii pentru realizarea prevederilor de plan este mobilizarea oamenilor muncii, a întregii țărâni, pentru sporirea producției, creșterea responsabilității lor în îndeplinirea la timp și de calitate a sarcinilor.

L.C.: Prevederile din ambele legi, privitoare la perfecționarea organizării muncii, atît în industrie cît și în agricultură ne apar cu atît mai legitime cu cît s-a demonstrat că decalajele dintre țările din planul întii de dezvoltare și cele din planul al doilea sînt doar de 30-40 la sută de natură tehnologică și de 60-70 la sută de natură organizatorică. De aceea, o altă latură a modernizării, implicația de prevederile recent adoptate se referă la modernizarea activității din punctul de vedere al științei organizării și gestiunii economice. După cum apare ne-

cesitatea, credem, și a unei „modernizări”, dacă se poate spune așa, a omului, a concepției sale de a produce, a se comporta și a consuma, noile tehnologii ale producției moderne neputînd fi promovate și stăpînite decît de specialiști de înaltă calificare, care să imbine munca de producție cu cea de concepție. Obiectivele fundamentale ale actualului cîcinal, toate programele și planurile noastre de dezvoltare economic-socială se pot realiza în bune condiții numai cu oameni bine pregătiți sub aspectul profesionalismului, competenței și responsabilității lor la toate nivelurile.

Mai mult ca oricînd, cine are carte, are parte

D.C.: Calificarea temeinică a forței de muncă — exigență formulată cu claritate de secretarul general al partidului la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — implică, concomitent, dobîndirea unor cunoștințe științifico-tehnice avansate, imbinarea acestora cu cunoștințe economice solide, dezvoltarea unei conștiințe politice înaintate, consolidarea continuă a experienței practice — configurîndu-se astfel fizionomia spirituală a omului muncii capabil să cunoască, să înțeleagă și să participe conștient la perfecționarea și eficientizarea vieții economico-sociale.

L.Z.: La amîntita Plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că, „în fond, omul constituie factorul hotărîtor al progresului și, deci, pentru a realiza revoluția tehnico-științifică, în toate sectoarele, trebuie să ne ocupăm de pregătirea oamenilor care vor trebui să infăptuiască această revoluție”. Ca urmare, în procesul pregătirii tinerilor, al perfecționării forței de muncă se ține seamă tot mai mult de faptul că formarea, calificarea, competența profesională constituie cauză și efect al progresului tehnico-științific. În spiritul exigențelor formulate de secretarul general al partidului, calificarea forței de muncă trebuie să devanseze perfecționarea structurilor economice, modernizarea producției din toate ramurile și sectoarele economiei naționale.

D.C.: În actuala Lege a Planului sînt cuprinse prevederi importante referitoare la acest aspect, decurgînd din natura, conținutul și orientarea obiectivelor și sarcinilor dezvoltării, ceea ce demonstrează limpede că, în actuala etapă mai mult ca oricînd, creativitatea, inventivitatea tehnico-științifică sînt solicitate și trebuie să contribuie la dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, la organizarea științifică a producției și a muncii, la folosirea eficientă a mijloacelor materiale, la accelerarea vitezei de rotație a fondurilor unităților socialiste. Ținînd seamă de faptul că adîncirea democratismului economic implică o profundă transformare în sistemul economic și financiar-bancar, oamenii muncii sînt chemați să manifeste o preocupare conștientă pentru amplificarea creativității economice. Trebuie prin aceasta realizarea unor acțiuni gradate de îmbunătățire, perfecționare, inovare

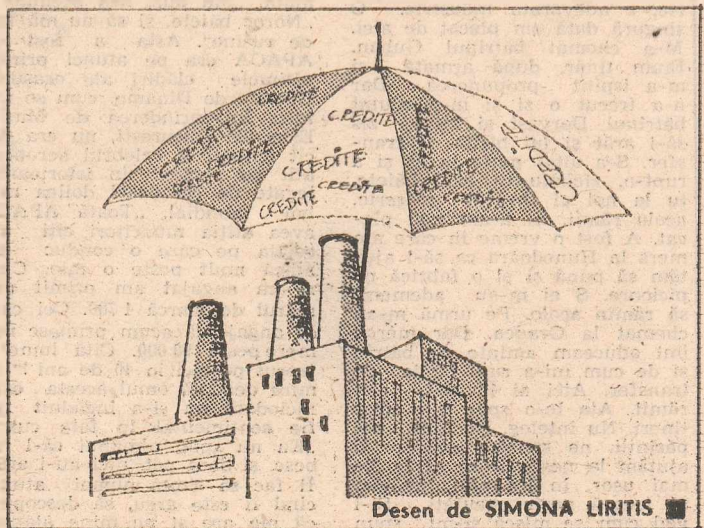
și modernizare ale pirghiilor economico-financiare, ale metodelor și formelor de organizare, planificare și conducere a producției, ale sistemului informațional economic și de analiză economico-financiară în întreprinderi și unități social-culturale. Iată de ce în Legea Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe perioada 1986-1990 se prevăd măsuri pentru perfecționarea învățămîntului, a întregului proces de pregătire a forței de muncă în concordanță cu exigențele producției moderne.

C.C.P.: Conturînd și o asemenea calitate a resurselor umane ale creșterii economice, recente documente consfințesc, de fapt, principiul fundamental al societății noastre, conform căruia omul reprezintă punctul de plecare și de întoarcere a tuturor planurilor și programelor de dezvoltare economic-socială. Legea stabilește astfel ca, în strînsă legătură cu creșterea venitului național pe baza creșterii productivității muncii, a reducerii cheltuielilor materiale de producție și a ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor se vor crea condițiile pentru ridicarea planificată, continuă a nivelului de trai al întregului popor. Veniturile reale ale tuturor oamenilor muncii, atît din industrie cît și din agricultură vor crește în 1990 cu 6-8 la sută față de 1985, fapt care va permite o sporire a volumului desfacerii de mărfuri cu 9,4 la sută. În același timp, o creștere puternică vor înregistra prestările de servicii (aproape 80 la sută), concomitent cu diversificarea și îmbunătățirea calității lor — veritabil indicator al creșterii nivelului de civilizație al întregului popor.

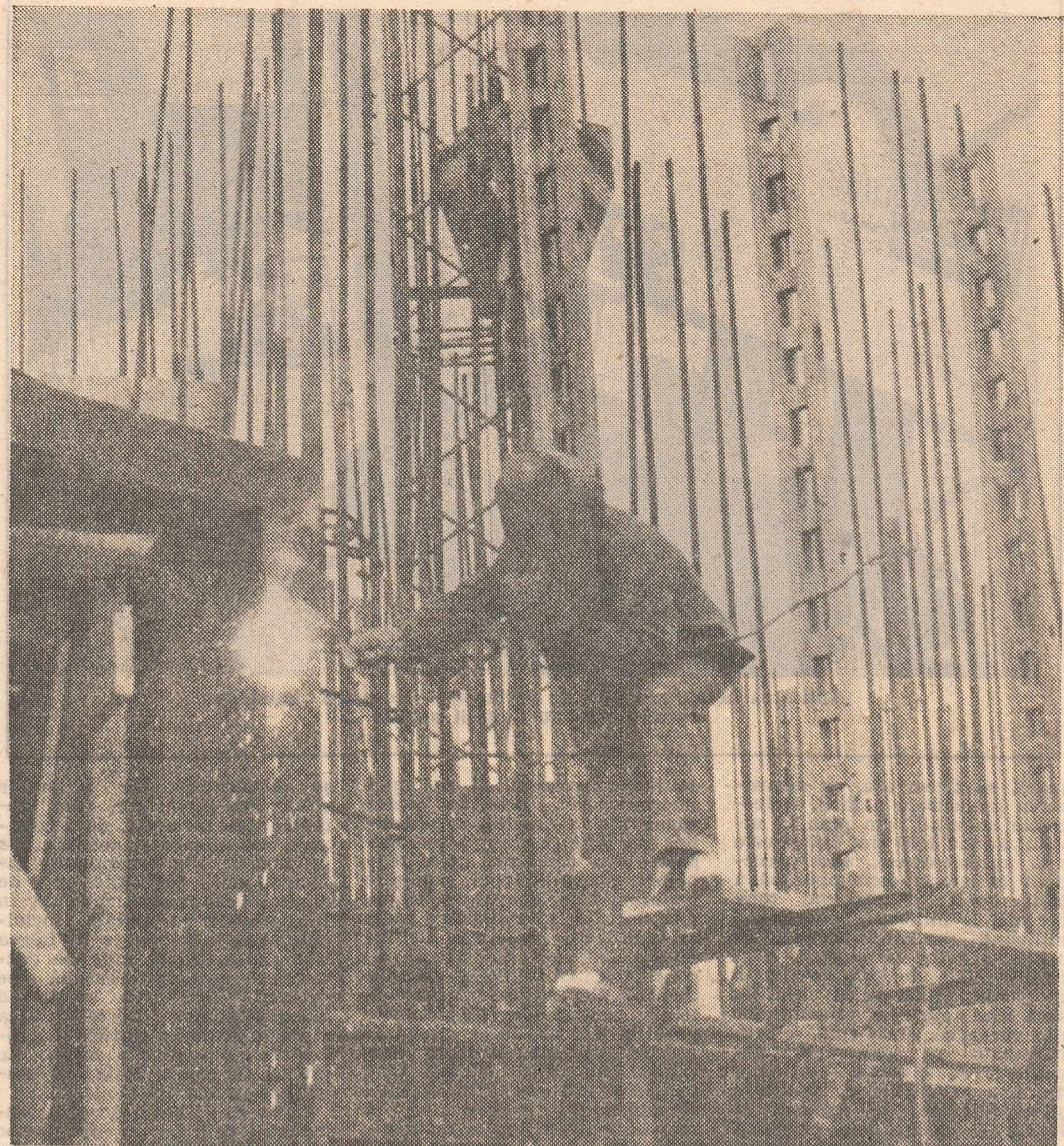
Pe de altă parte, prin repar-tizarea rațională a forțelor de producție în toate zonele și județele țării, în 1990 se va realiza un volum de activitate economică de cel puțin 80 mii lei pe locuitor, fapt ce va marca apropierea și mai puternică a condițiilor de muncă și viață ale tuturor membrilor societății.

L.C.: Creînd condiții tot mai bune de muncă și viață, de afirmare liberă și multilaterală a personalității umane, societatea noastră actuală, aflată în pragul celei mai importante perioade de dezvoltare — modernizarea întregii activități economico-sociale —, impune, pe de altă parte, noi eforturi de autodepășire în calitatea muncii, de schimbare a concepției și atitudinii față de muncă în favoarea a tot ceea ce este nou și eficient, de folosire intensivă, dacă se poate spune așa, a acestor resurse inepuizabile care este „materia cenușie”. După cum se arată în documentele de partid, pentru ca țara noastră să pășească în rîndul țărilor dezvoltate nu ne putem mulțumi cu așa-zisul stadiu de „remorcat” al tehnicii mondiale, ci dimpotrivă, în unele domenii trebuie să realizăm noi priorități mondiale, să „remorcăm” noi dezvoltarea mondială — așa cum istoria științei și tehnicii dovedește cu prisosință că am putut face în atîtea cazuri. Realizarea acestui dezerat de mare valoare — morală, economică, patriotică etc. — are în centrul condițiilor sale un factor-pivot: omul și calificarea sa.

Pașii realizați de OCTAVIAN ȘTIREANU

Desen de SIMONA LIRITIS

Investițiile de azi — reperi ale producției viitoare

Fotografie de VICTOR RADULESCU

Anina va rămâne în cronicile timpului înscrisă ca o efigie, ca o pecete adincă, găsită cu uimire de urmași, precum, azi, după milenii, găsim în gresii, în calcar, înscrise semnele unor civilizații revolute.

Anina va însemna pentru urmași civilizația cărbunelui, iscată de dinamica eră socialistă. Dar, pentru mine, ce înseamnă, ce a însemnat ea întotdeauna? Pentru mine, ca om, ca prieten al ei, care i-am călcat relieful, care i-am străbătut adâncurile și i-am admirat oamenii? Când îmi pun această intimă întrebare, în mine se iscă un fel de involburare și mulțime de imagini dispartate apar și dispar: case, păduri, galerii, cărbuni lucind sub lumini, grinzile și roind de apă, oamenii, cu lămpășele așteptând la gura puțului, colivia coborînd halucinant, într-un mare zgomot de fier, sub pământ, și, multe, foarte multe fulgerătoare imagini, care-mi reapar și-mi dispar de pe retina. Dar, mai cu seamă, când închid ochii și las imaginația să-mi umble hoinară știu că, pentru mine, când zic Anina, zic „acasă”, când zic Anina, zic o vale verde, înconjurată de coline blinde, împădurite cu anini și carpeni, coline pe care se cafără, ca niște căpruțe, căsuțele-pitice, iar, când zic Anina, mai zic turla puțului, cu veșnicile volante învîrtindu-se vertiginos și cu sterilul, în movile negre și fumeginde, iar, sub ele, în adâncuri, cu acel furnicar omnesc, săpînd galerii, extrăgînd cărbunele lucitor, ducînd, de fapt, acolo, o a doua a sa viață, subpămînteană, adevărată viață de muncă tenace, viață minerească, din îndrăgîții munți sudici ai Banatului.

Adeseori, când ești prea plin de o lume pe care ai străbătut-o, de o lume în care ai trăit, aștepti să se decanteze în tine firesc totul, să se limpezească totul, pentru a putea distinge net contururile unui lucru, ale unui om. E ca într-o apă care-și depune, după intervale agitate, mîlul pe fund, lăzînd deasupra limpezimea de cristal a apei. Anina trăiește în mine cu toată lumea ei de frămîntări omenești, de seisme și locuri calme, de blinde figuri omenești cu toată mișcarea muncii lor. Am scris un roman, povestiri, sute de pagini despre această așezare minerească, dar ea tot mai persistă în mine cu ceva agitat și mereu nespuse. De aceea, repet, când zic Anina, zic „acasă”, deoarece numai despre lumea ta, despre casa ta știu și cunoști atîtea evenimente și încercări, atîtea sentimente încă nespuse.

Iată, figuri anonime, răsar

acum și prind contur în mine. Mă văd pe galeriile aerisite la orizontul sapte, pe micul terasament al căii ferate, pe care circula locomotivele-miniatură. Apoi mă văd coborînd spre abataje. O construcție de birne albe și scinduri mirosind a ceară de brad care coboară luncînd în adîncime. Aud răpăitul sec, infundat, al ciocanelor în gitlejul întunecat al pămîntului. Cobor și eu transpirînd din greu. Casca de pe cap, care mă incomodează, o simt, de asemenea, udă. Și lampa de la git și masca, spinzurînd pe umăr, le simt greioaie. Ajung la stratul de cărbune și praful plutește dens în lumina vioale a lămpilor. Doi oameni. Atît. Nu e spațiu mai mult pentru mineri în această bresă fîiată în cărbune. Un miner. Un brigadier. Un bărbat cu trupul mai de grabă scund și fața uscată, ridată, cu trăsăturile adîncite, bine reliefate, asprite, ca la majoritatea ortacilor săi. Sub noi se deschide rostogolul din

Cînd zic Anina, zic „acasă”!

scinduri galbene, pe unde curge cărbunele spre orizontul de jos, de la 760 metri. Stam și priveam în jur, la acel mic „cer” negru, tăiat în cărbune, peste care apăsa un munte întreg. Mă miram. Mă inspăimîntam cum puteau munci ei acolo, cum puteau trăi, gîndi, visa, lucra. Și, totuși, pe chipul lui, nimic din ce se cheamă spaimă, neîncredere sau lenevie. Nimic. Doar lucrul acela metodic, într-un ritm formidabil, chipurile atente, mina sigură și micile pauze pentru a respira mai în voie, pentru a-și culege transpirația de pe frunte, ce-i luneca mereu în ochi, cu dosul antebrațului. Vorbeam cu acel miner. A fost primul meu dialog în adînc. Poate de aceea l-am însemnat în inimă, nu numai în carnetele mele „Rostul meu aici? Rostul meu e să dau cărbuni... Apoi, să fie un cărbune de calitate... Dă-mi și mie o gură de apă, ortace... Așa... Bună apă... Ai aer destul, ortace? No, așa, dă-i bătaie! Te ajung! Și, cum zic, să nu plece piatra cu sterilul pe rostogol în jos. Că nu-i bine. Să lucrăm curat și fain... Că oamenii buni avem. Noi nu ne

jucăm. Ori lucrăm, ori ne lăsăm. Ori iasă miner din om, ori nu. Încolo, ce să vă mai spun? Ortace, stai să te ajut să spargem bucata aia...”

Întotdeauna am disprețuit, mai tirziu, pe cei care, scriînd despre mineri, ignorau tenacitatea muncii lor sublimă, planîndu-i într-un peisaj idilic. Munca de miner este totuși o muncă grea, generatoare în orice moment a unui eroism cotidian. A ignora aceasta înseamnă a ignora latura de omenească și sacrificiu a acestor oameni. Eroismul acestei munci, abia azi o știu, nu constă în faptul că minerul își face conștiința orele de lucru, ci că acele ore sint făcute în profunzimile pămîntului, la lumina săracă a unei lămpi, în înclăstarea cu muntele, cu natura lui complexă, cu amenințarea ei, cu rocile (unele perserve) care pot luneca pe sub armături și bandaje covîrșind omul. Dar, poate mai mult decît orice, această muncă înseamnă eroism, tocmai deoarece minerii înșiși nu o numesc niciodată astfel, ci, din obișnuință, ei spun: „Asta ni-i munca și ea e frumoasă și iubită de noi, tocmai fiindcă e grea”.

În adîncul minelor Aninei au pătruns exhaustoarele, prefabricatele de beton, armăturile metalice, perforarea cu jeturi de apă, a pătruns într-un cuvînt, înalta tehnică modernă minieră. Există, în această vale verde, care ascunde în adîncuri galeriile muncii minerești, există multă omenie cedată, pentru om, multă grijă dată acestor oameni ai subteranului. Dar, știu bine, toate aceste accesorii ale civilizației, ale tehnicii, ale timpului și societății noastre ar pluti în gol dacă ar lipsi un lucru esențial: iubirea minerilor pentru activitatea lor dură, dar atît de magnific omenească. Ea dă noblete acestei trude în adîncuri. Ea aureolează mișcarea aspră a acestei munci. Numai astfel cred că meseria aceasta dificilă poate fi îmbrățișată, an de an, de noi generații tinere și robuste. Așa se face că în acest an revenînd pe la Anina, vedeam, pe estacada metalică, la intrarea în puț, o mulțime de tineri gălăgioși, cu lămpășele în mîini, veseli și plini de farmecul virstei visării. Priveam la ei cu o simpatie nespuse și mă gîndeam că, atîta timp cît va exista dragostea pentru această meserie dură, însă adînc omenească, atîta timp minele românești vor răsună de vocile meruului libere, mereu impetuoase, ale acestor ortaci tineri, dornici de lupta cu muntele și cu întinericul lui.

ION ARIEȘANU

Cărți de muncă exemplare

Ziua de muncă

Inima mea e-n Apusenii, zice el. Eu, pînă la 7 ani, am purtat haine albe. Cînd am terminat școala m-au repartizat la Timișoara, la Nikos Beloianis, și nu prea voiam să vin, dar nu aveam încotro, a trebuit să urc pe tren și să pornesc la drum. Știam că doar de la gară trebuie să urc în tramvaiul 6 și să întreb de Nikos și unde scrie Nikos, cobor și mă recomand. Au trecut atîția ani de atunci și nu pot uita prima mea întîlnire cu Timișoara, și omul își mîngîie fruntea de parcă ar încerca să înlăture pinzele discrete ale uitării așezate peste memorie. E scund, cu o față luminoasă, cu ochi mari, de sentimental. Se numește Ioan Les și are 47 de ani și e maestru la întreprinderea Banatul. Noi stăm într-un birou rece și el privește pe geam, călătorînd prin Timișoara de altădată, și pe ferestră se vede o căruță trasă de doi trapași cu flori și un bărbat condus pe ultimul drum, însoțit de o asistentă veselă, de o orchestră cu două saxofoane, vioară și acordeon, pusă pe cîntat melodii de nuntă. Parcă ar trece un cortegiu al memoriei, și omul zice, în ritmul dulce al muzicii cîntate la saxofon, pe 4 septembrie 1956 a fost prima mea zi de muncă. Am intrat pe poartă și credeam că toată fabrica nu-i decît o adunare de baci Mitrea din Răbăgani, adică oameni așezați pe scaunele și meșterînd la încălțări, și cînd colo nu erau decît mașini, era industrie, nu glumă. Și m-au dat la un meșter bătrîn, unul Dorvași. El mi-a arătat prima mașină de șustărit. Am învățat repede. Trîind toată copilăria cu necazuri, eu n-am ascultat decît de vorbă bună. Și Dorvași asta și altul, îl chema Popa, erau meseriași numărul unu și ei mă luau cu buna și mă învățau cum să lucrez și cum să trăiesc. Meserie mai știam eu, dar de-ale vieții nu prea învățasem. Așa că cei doi mi-au dat și lecțiile pentru viață. Popa era de la Gurahont și m-a învățat trasul virfului pe calapod. Era cea mai grea operațiune. Împărțeau culete cu mina și stîngeai pe calapod. Aveam palmele toate bășici și bătăturii. Acum se face totul cu o mașină automată. Parcă am și uitat și de necazuri, și de bucurii. Pe vremuri eram în echipa de dansuri populare a întreprinderii. Cu ea am umblat peste tot, am cîștigat o mulțime de premii. Și în ansamblu, era o fată, Erika. O vreme am făcut pereche cu ea. Se învîrtea perfect și era ușoară ca fulgul. Într-o bună zi i-am dat întîlnire și la puțin timp ne-am și căsătorit. Și ea a rămas tot la Banatul. E brigadieră pe bandă, adică meșterită fără școala de maistri. Și avem doi copii. O fată în clasa a XII-a și un băiat, sculer matrișer, care face liceul la serral. Ei și fabrica asta au fost toată viața mea în cei 30 de ani. Pe vremuri făceam tot pantofii, și tot pentru export. Noi am făcut celebrii pantofi cu 113 lei, cei care au ținut piața noastră aproape 10 ani. Și acum, marea mea plăcere în meserie au rămas pantofii pentru copii. Au un farmec aparte, te lasă să te joci, să-ți folosești imaginația, să le dai culoare. Din păcate nu mai prea facem. Ne-am cam profilat pe alt tip de încălțăminte și în fiecare zi, la capăt de bandă, se adună peste 5 mii de perechi. Asta nu mai este cizmărie, e adevărată industrie. O singură dată am plecat de aici. M-a chemat bătrînul Guban. Eram tînăr, după armată și m-a ispitit propunerea. Dar n-a trecut o zi și m-a căutat bătrînul Dorvași și mi-a zis să-i arăt și lui hirtia de transfer. S-a uitat puțin la ea și a rupt-o, zicîndu-mi, măi băiete, tu la noi ai învățat meserie, acolo râmii. Și n-am mai plecat. A fost o vreme în care am mers la Hunedoara ca să-i ajutăm să pună și ei o fabrică de picioare. Și ei m-au ademenit să rămîn acolo. Pe urmă m-au chemat la Oradea. Dar mereu îmi aduceam aminte de bătrîn și de cum mi-a rupt hirtia de transfer. Aici ai învățat, aici râmii. Ata le-o spun și celor tineri. Nu înțeleg. De fapt, noi părinții, ne strîcăm copiii, îi ajutăm la nesfîrșit ca să le fie mai ușor, în loc să-i învățăm să treacă peste greutăți. Și-i văd cum se mișcă și-mi spun că asta-i democrația prost înțe-

leasă. Întîi muncești, îți faci datoria și pe urmă îți dai cu părerea și ceri. Asta a fost legea în viața mea. Și totdeauna am încercat să le-o arăt și celor din secție. Munca și grija de părinți. Astea te fac om și te țin în putere. Aici mi-am făcut datoria, iar de părinți am avut grijă cît au stat în lumină. Cînd mi s-a prăpădit mama, o săptămîină am stat ascuns în fin și am plîns. Ca să uit, am lucrat de dimineața pînă noaptea, zi de zi și chipul ei de tărăncă bătrînă nu mă părăsea. Și acum, după atîția ani, mă întorc acasă. Lucrez cît lucrez, mă străduiesc să fiu la înălțime. Banatul e acum o mare firmă de încălțăminte. E cunoscută în toată Europa și asta se ține cu sudoare, cu după-amiezi tirzii de muncă, cu zdroabă, cu idei care ies și care nu ies, cu bătaia pentru aprovizionare, cu duminici, cu grijă pentru fiecare cusătură.

BOGDAN NISIPOIU

Niciodată al doilea

Un om scund, cu părul alb, alergînd mereu cu o boabă în ciur, ambițios și tare, hărtîindu-se neobosit, chiar și în numele lucrurilor mici, degajînd o energie care ar putea mișca o torpilă și privind lumea în ochi, de la egal la egal, ba uneori cu curaj, de parcă ar fi deasupra ei, în ciuda celor 160 de centimetri pe care îi poartă cu o demnitate tipică mai degrabă unui atlet sau actor. Îndărătul ochelarilor cu ramă metalică ochii îl fug mereu, se luptă și ei și omul își creează senzația că ar fi în stare să înfrunte și o mașină, și cînd aceasta l-ar zdrobi, tot ar mai mușca o dată din metalul dur. „Mie toate trebuie să-mi iasă”, spune el fixînd privirea și strîngînd din buze, de parcă ar zice, arată-mi o haină care să mă încurce și o mîncă. Incomod a fost și este acest bărbat scund, mereu în priză, niciodată dispus să piardă. Și de fiecare dată cînd a lipsit o vreme, plecat fiind în concediu sau la tratative cu partenerii străini, cei mai mulți din secția a treia și-au zis, rău cu rău, dar mai rău fără rău, în această frază „răul” fiind nea Gică, pe numele său adevărat, Gheorghe Necula, de aproape 40 de ani pe aceleași baricade ale cunoscutei întreprinderi de confecții de pe dealul Cotrocenilor. „Prin 1943, cînd am făcut primul drum de la Curcani la București, aveam două idei. Să mă fac băiat de prăvălie sau croitor, asta pentru că aveam doi unchi, unul croitor și altul ospătar. Și am ales croitoria pentru că este o meserie nemuritoare, nici cînd coboară în mormint omul nu se duce cu setea de frumos potolită pe deplin. A fost primul meu drum cu trenul. Mai mult decît o sărbătoare. Pentru asta părinții îmi cumpăraseră sandale. Am coborît în Gara de Est. După 43 de ani, aș putea reface drumul de atunci fără nici o greșeală. Patru ani am ucenicit la patron, chiar dacă patronul era un fel de văr de-al tatei, unul Stelian Coman. Si-n așaia patru ani m-a învățat croitoria, arta ochiului și-a mîinii, și, la sfîrșit, mi-a zis, gata băiete, de acum ai cheia, poți să umbli pe picioarele tale. Un an am lucrat la el. Se dădeau anunțuri că se caută muncitori calificați pentru APACA, fabrică de îmbrăcăminte pentru armată. „Mă duc, nea Stelian!” „Noroc băiete, și să nu mă faci de rusine”. Asta a fost tot. APACA era pe atunci printre ultimele clădiri ale orașului. Dincolo de Dinamo, cum se numea întreprinderea de Mașini Electrice București, nu era decît cîmpul și celebrul aeroport, atît de pomenit în istorioarele legate de cel de-al doilea război mondial. „Toată APACA avea atîția muncitori cîți are secția pe care o conduc eu, adică mult peste o mie. Cînd m-am angajat am primit numărul de marcă 1780. Cei care se angajează acum primesc numere peste 90000. Cîta lume a trecut pe aici în 40 de ani!” se miră deodată omul acesta care niciodată nu și-a îngăduit să fie sentimental în fata cuiva. „Eu nu spun nimănui că-l iubesc, și dacă pot, nici nu-i arăt. Îl fac să simtă numai atunci cînd îl este greu, să descopere că mă are și pe mine alături. Și toată viața n-am ținut decît

Marci românești — în vitrinele lumii

Dorobanțul, stoffe fine

la meseriași serioși. Dacă lucrezi într-o meserie care nu-ți place, ești un om mort, chiar înainte de a începe. Dacă te pasionează și ai chemare, tot ea te face om. Și la noi s-au adunat de prin atelierele Capitalei și din provincie meseriași de clasă. Și înainte și acum, în croitorie, priceperea aduce clienți și clientela înseamnă orgoliu, înseamnă nume, înseamnă firmă. În 1950, Gheorghe Necula era ajutor de maestru. Zece ani mai târziu a devenit meșter, iar, în 1973, a fost pus ca șef al secției în care începușe prin 1948. „Niciodată n-am vrut să mă las mai jos decât alții. Fierb dacă mi-o ia unul înainte. Și de când am luat secția aceasta, n-am învîrtit, cînd pe locul 1, cînd pe 2, cînd pe 3, cînd pe 4. Mai jos n-am coborît niciodată. Și cine a colaborat cu noi, cine a venit cu comenzi, n-a mai plecat. A spus că preferă să nu mai lucreze în țară, decât să meargă la altă întreprindere“. Cu vremea, secția a III-a a devenit una din cele mai bune în materie de confecții de femei din țară. 50.000 de bucăți într-o lună. Aproape un milion într-un an, destinate tuturor marilor piețe de modă ale lumii: Franța, Italia, Canada, R.F.G., S.U.A., Suedia. „Acum totul ține de organizare și de automatizare. Ce ținea înainte de ochi și de mină, ține acum de aparat și de tipare. Totul e să-l înveți pe om să-și execute corect operația pe care o are de făcut. Și la capitolul acesta avem mari meseriași. Am mai văzut și alte fabrici de confecții celebre. Ei au utilaje sofisticate. Dar meseriași ca noi nu prea sînt mulți. Numai italienii ne fac concurență“. Omul acesta parcă ar sări dintr-o minie într-alta, declarînd lucrurile un nesfîrșit război al mersului înainte. „Și mie îmi vine să rid. Uneori sar calul, mă zbat prea tare, mă cert, dar n-o fac din plăcere, mă împing lucrurile, mi-o cere planul, mi-o cer oamenii. Ei au venit la muncă să se întorcă acasă cu piine, nu cu miinile în buzunare“. Croitoria de azi e industrie și iar industrie. Să-ți pasul cu moda înseamnă să te angajezi într-o cursă fără sfîrșit. Miine e altceva, zice meșterul. Trebuie să știi ce vrea lumea, cu ce să faci, care-i nivelul în tehnică. S-a dus croitoria după ochi! Ochiul a rămas doar la control și la creație. Chiar dacă la I.C.T. București un client nu cere o haină, ci sute de mii de bucăți, nu înseamnă că meseriași de clasă au dispărut. A rămas vechea generație de artiști, oameni care te îmbrăcău dintr-o privire și fără probă. „Uneori merg la Constantin Dima. El e maestru, șeful atelierului de creație pentru femei. Omul ăsta e numărul 1 în materie de creație în România. Puține miini în lume sînt ca ale lui. În fața lui, chiar și cînd colaborăm și nu i-o spun, îmi vine să-mi scot palaria. Dacă ar fi să facem amindoi o haină, el mă taie“. Bătălia cea mare a acestui om scund a fost aceea de a nu fi niciodată al doilea. Dar a rămas onest și cinstit în fața cîștigătorului. În neliștea sa, lîngă necazurile zilnice ale producției, a descoperit un lucru simplu: trecerea timpului. „Pînă la 32 de ani n-am avut decît patru clase. Eu ziceam mereu de școală și alții îmi spuneau, lasă Gică, acum e de muncă, o să vedem noi mai târziu. Nu mai avem timp. Și-am început. Cîțiva ani de răgaz îmi mai trebuiau și poate că așa fi încercat să fac și facultatea“. A luat-o cu clasa a V-a, cu a VI-a, dimineața producție, seara școală, a făcut și profesionala, și-a făcut și școala de maestru, a început și liceul și prin 1980, cînd fiica lui se pregătea de admitere pentru Institutul politehnic, el se despărtea de clasa a XIII-a. De ani de zile ziua lui se sfîrșește târziu. Acasă nu-l aduce decît insomnierea. „Seara mă culc obosit, dimineața mă scol obosit. Dar după ce trec de poartă sînt alt om. Croitoria și întreprinderea nu se termină niciodată. Nu mai știu decît ceea ce am de făcut. Și dacă într-o bună zi mi s-ar spune, gata, nu mai ai nimic de făcut, totul s-a terminat, m-aș îmbolnăvi. Sînt oameni pe care munca fi-ține în viață. Cînd se oprește, se sting. Mă tem că și eu fac parte dintre aceia“. Și ce satisfacție aveți din asta? Cum se satisface? Aceea de a nu fi al doilea! Acesta este argumentul forte al unui om cu structură de cîștigător, înscuit vreme de 40 de ani la neiertătoare școală a vieții, suprema academie care în loc de diplomă i-a albit părul și i-a adus o pereche de ochelari.

CORNEL NISTORESCU

— Normal ar fi, tovarășe director Vasile Tudor, să încep prin a vă felicită pentru că sînteți conducătorul unei întreprinderi centenare, care iată, își innobilează prilejul cu o nouă înaltă distincție conferită prin decret prezidențial pentru rezultatele obținute în întrecerea socialistă pe 1985. Vă rog să considerați prezența mea aici ca o consecință firească a evenimentului. Cu creionul în mină, vă invit la o discuție sinceră și adevărată în care aș prefera să abordăm în egală măsură și ce-a fost bine și ce-a fost rău.

— Sînt de acord cu un singur amendament izvorit din dorința de festivitate, ci pentru că este bine, înainte de orice, să amintim cîteva lucruri esențiale. Zilele acestea Întreprinderea Dorobanțul din Ploiești împlinește 100 de ani de existență, ani pe care i-a străbătut cu fruntea sus în ciuda tuturor greutăților pe care le-a avut de învins. La ora actuală sîntem o firmă cunoscută și apreciată pe toate continentele.

— Cred că aveți dreptate. Să dăm cuvîntul istoriei.

— În 1886 pe aceste locuri ființa un firav atelier unde se făceau postavuri, cloșuri pentru pălării, tricotașe. Patron, Emilian C. Ispirescu.

— Nume de rezonanță.

— Acesta nu era povestitor, ci un negustor ambițios pus pe treburi mari, dar falimentar la un moment dat. În 1903, probabil din considerente comerciale, mica postăvărie capătă un nume: Dorobanțul, nume care-i poartă noroc căci prosperitatea se face resimțită. Dorobanțul devine furnizor preferat al armatei. Succesele de pe piața internă atrag solicitanți și de pe piața externă. Consecința? Se înființează o nouă fabrică de filatură pieptănată. Faima Dorobanțului este din ce în ce mai apreciată peste hotare. Comenzile curg. În 1943 ambele unități au fost evacuate, iar apoi remontate imediat după 1944. În 1948, la naționalizare, fabricile s-au unificat dar, spre norocul nostru, titulatura a fost menținută.

— De ce ați spus, spre norocul nostru?

— Pentru că în bună parte și asta a contribuit la succesul de acum. Firma era cerută și căutată. Sub această denumire eram cunoscuți ca fiind cei cu stoffele din Ploiești. Nu realizați ce înseamnă în relațiile externe marca fabricii. Din păcate, multe întreprinderi nu prea au ținut la tradiția mărcii. Aș putea să vă vorbesc două zile despre acest lucru.

— Nu exagerați? Eu niciodată cînd cumpăr ceva nu mă uit la marcă. Este adevărat că la ora actuală marca se exprimă prin niște litere din alfabet care mai rău te ametește.

— Marca fabricii înseamnă, ca să mă exprim exhaustiv: încredere. Am călătorit mult. Nu aveți idee ce sentiment de mîndrie națională mă cuprinde atunci cînd sînt prezentat: domnul Tudor Vasile, directorul Întreprinderii Dorobanțul. Atît și nimic mai mult. Toată lumea știe că Dorobanțul înseamnă calitate, seriozitate, punctualitate. Aceste trei principii mi-au călăuzit pașii de cînd conduc întreprinderea.

— Și se pare că o conduceți bine. De fapt cine sînteți?

— Prahovean, got-beget. Din comuna Colceag. Sîntem nouă frați: patru fete și cinci băieți. Sînt al treilea copil în familie și primul cu studii superioare. Și astăzi mi se pare că visez căci facultatea am făcut-o cu mare pasiune. M-am însurat târziu pentru a-i ajuta pe următorii frați să studieze. Toți m-au urmat. Cel puțin o dată pe an ne adunăm acasă. Tata (81 de ani) și mama (76 de ani) trăiesc atunci momente memorabile. Nu știu ce să mai facă și nu mai pridesc să stea de vorbă cu nepoții. Că nu stăm rău în privința asta.

— La Dorobanțul sînteți director de 18 ani, înainte ați condus 8 ani întreprinderea din Azuga. Deci, 26 de ani de directorat. Mai că-mi vine a vă spune că sînteți de profesie director.

— De profesie sînt inginer textilist. Și asta doresc să fiu.

Partidul mi-a încredințat munci de răspundere și eu am căutat să mă achit exemplar de sarcini. Probabil că am avut ceva rezultate.

— Vedeți, în viața mea am cunoscut conducători care se lăudau cu multe și mărunte, dar realitățile îi dezmințeau. La Dorobanțul spusele directorului sînt confirmate. Relațiile cu partenerii străini sînt onorate exemplar, iar în anii 1984, 1985 și 1986 Întreprinderea Dorobanțul a primit Ordinul Muncii clasa I. Este o mare mîndrie patriotică să conduci și să lucrezi la o asemenea întreprindere. Aveți vreu secret de fabricație?

— Multe și nici unul. Chiar vrei să le cunoașteți?

— Sînt numai urechi și ochi.

— Primul nostru secret se numește Dorobanțul. Adică, s-a păstrat, cum spuneam, firma, faima. Apoi, am căutat să perpetuăm tradiția: meseria să se transmită din tată în fiu. Nu e rău ca acest bun obicei să fie încurajat și în alte sectoare.

— Aveți dreptate. Unii directori, nu știu de ce, evită să angajeze mai mulți membri din aceeași familie. Probabil se ferece de riscul unor acoperiri neprincipiale care firește se pot ivi și ele.

— Da, dar astea pot apărea oricum, într-un colectiv slab. Un părinte altfel se ocupă de propriul său fiu, altfel îl călăuzește pașii în deprinderea tînelor meseriei. Am mai observat că, la rîndul lor, copiii altfel se comportă cînd lucrează alături sau împreună cu părinții. La noi experiența a dat rezultate bune și ne mîndrim cu această realitate, pe care o și încurajăm. Apoi, grija pentru menținerea în perfectă stare de funcționare a utilajelor în general, și a războaielor de țesut în special. Niciodată nu am căutat inovații de dragul inovațiilor. Am pornit de la ideea că noi sîntem chemați, în primul rînd, să exploatăm utilajele adică să producem. Și asta am și făcut. Pentru aceasta am creat un serviciu al mecanicului-șef puternic și încadrat cu muncitori de înaltă calificare (de fapt fiecare la rîndul său este și un țesător excelent). O piesă scoasă din uz fie că o înlocuim cu una originală, fie că o asimilăm, dar nu știu cum să vă spun, o asimilăm. Nici un rabat la calitate, dar nici unul. Singura uzură pe care-o admitem la mașini este cea morală. Lucrăm doar cu parteneri străini.

— Ați atins o problemă serioasă. Cred că este bine să mai insistăm. Să recunoaștem o realitate: mulți directori capotează la capitolul export. Nu odată, în magazine, vinzătorul își prezintă un produs, te îmbie să-l cumperi căci e refuzat la export. Asta înseamnă că undeva o întreprindere nu și-a respectat cuvîntul. Produsele Dorobanțul nu se prea găsesc prin magazine. Aveți parteneri mai puțin exigenți? Chiar tot ce fabricați se exportă?

— V-am spus la început că sîntem o firmă serioasă. Seriozitatea în relațiile externe nu-i un simplu cuvînt. Notați: nici odată nu ni s-a refuzat nimic, niciodată nu ni s-a reclamat ceva. Vă spuneam cum sînt primit peste hotare. Să știți că respectul nu-mi este adresat mie personal, ci Întreprinderii Dorobanțul. Firma noastră s-a impus de mulți ani, noi nu facem altceva decît să-i menținem faima.

— Chiar bine ziceți. Faima se menține greu?

— Numai cu seriozitate și produse de calitate. În străinătate nimeni nu te preferă că ai ochi frumoși, sau pentru că ai fost recomandat de... Dovada seriozității noastre se reflectă și în faptul că am fost acceptați ca furnizori de produse Woolmark.

— Dar ce este, de fapt, Woolmark?

— Emblema Woolmark este semnul distinctiv pe care îl poartă articolele din 100% lînă pură virgină, respectiv lînă nouă, numai la prima prelucrare. Toate stoffele Woolmark sînt supuse unui control de laborator, bazat pe criterii foarte stricte stabilite de Secretariatul Internațional al Lînii. Principiul scop al acestei instituții internaționale este de a se controla permanent și cu rigurozitate

structura fibrei, modul de fabricație și performanțele articolelor Woolmark, pentru ca produsele care vor purta eticheta Woolmark să asigure nivelul de calitate stabilit. Secretariatul Internațional al Lînii stabilește parametrii de calitate care trebuie să fie îndepliniți de fiecare produs. Aceștia nu se referă doar la conținutul de lînă, ci și la rezistența și stabilitatea dimensională a produsului. Reprezentanții Woolmark-ului controlează în permanență produsele. Ei nu vin la fabrica producătoare, ci culeg eșantioanele de acolo de unde nici nu te aștepti. Celor în ne-regulă, la a doua abatere, li se ridică licența.

— Ei și. Spuneți doar că Dorobanțul contează.

— Nu vorbiți cu păcat. Azi în lume orice stofă de lînă pură, făcută de englezi sau de italieni, pe lîngă marca fabricii trebuie să poarte și emblema Woolmark, căci, repet, Woolmark înseamnă garanția de netăgăduit că stoffa este din lînă pură.

— De cum intri în curtea Întreprinderii Dorobanțul te izbește ordinea și curățenia. În hale așijderea, în afara zgomotului. Vă rog din nou să fiți sincer și să-mi spuneți dacă nu cumva, dat fiind specificul întreprinderii, nu beneficiați de un „statut“ special.

— Nici vorbă, ne aflăm pe teritoriul României, sîntem beneficiarii legilor țării la fel ca orice altă unitate socialistă. De ce vă miră curățenia? Nu-i firește să fie curat? Pentru asta nu-i nevoie de nici un ordin și de nici o decizie. Inimă, dragoste și participare, sînt necesare. Adevărat, zgomotul este mare. Asta-i meseria. Dar avem grijă de sănătatea oamenilor. Se fac controale regulate, și atunci cînd ceva nu este în regulă luăm măsurile necesare. Sănătatea oamenilor ne preocupă în cel mai înalt grad.

— Satisfaceți-vă curiozitatea. Cite bătaie de război aude o muncitoare?

— 60.000 de bătaie pentru a executa 30 m de stofă. Dar lucrează la șase războaie.

— Cîștigurile?

— Pînă la 3.500 lei lunar. La noi se acordă procente și pentru calitate.

— Am admirat împreună colecțiile de stoffe. Nefiind de specialitate nu mă pot pronunța în privința calității. Ceea ce m-a frapat sînt modelele și mai ales aromatica stoffelor. Modelele sînt aduse de beneficiari?

— În foarte mică măsură. Pot spune că modelele stoffelor aparțin colectivului nostru de creație, totdeauna inspirat și pe față. Rețineți un lucru: creatorii la noi, în majoritate, sînt ingineri și tehnicieni. După mulți ani am ajuns la concluzia că un bun creator trebuie să fie un bun tehnician. Altfel facem utopie. Serviciul nostru de creație este la curent cu moda din toată lumea. El testează piața, analizează revistele de specialitate apărute aiurea și pregătește modelele. Clienții au de unde alege, căci noi ne cunoaștem partenerii. Știm cine e conservator și cine e modern. Satisfacem toate gusturile, toate exigențele. Dovada? Nu am pierdut nici un client pînă acum. Dar, de ce mă priviți așa?

— Cum așa?

— Parcă mai pătrunzător, căutătură vă este mai aspră.

— Ca să fiu sincer încerc să vă conturez portretul.

— Și cum arăt? întreb de data aceasta eu.

— În ciuda unei energii lăuntrice arătați ca un om pașnic, care nu arborează nimic din anvergura și aplombul unui director. Sînteți mijlociu de stat, aveți o vorbă domoală, conjugată cu mișcări discrete ale miinilor. Aveți un caiet albastru (numai de director nu arată și de asta îl menționez) de care nu vă despartăți. Tot timpul îl folosiți. La telefon răspundeți calm, și înainte de orice apelativ spuneați simplu: Tudor. Costumul dumneavoastră nu-i din stofă de la Dorobanțul. Păreți parcă un om lipsit de griji, mai puțin deschis spre alții, mai mult închis în el. Nu ridicăți tonul, nu bateți cu pumnul în masă încît îmi vine să vă întreb: ce fel de director sînteți?

— De asta îmi plac gazetarii. Spun totul chiar dacă mai exagerează. Din cele mai sus enumerate nu toate mă caracterizează. Vă mai ajut. Nu spun nimănui pe nume. Respect ca să fiu respectat. Nu țin la nimeni, căci nici mie nu-mi place cînd se țină la mine. Nu prea rid, căci sînt tare preocupat de soarta întreprinderii. Voi ride la pensie. Nu port stoffe Dorobanțul ca să nu dau prilej de vorbe (asta nu înseamnă că nu am cîteva costume). Nu-mi plac șuețele, dar ascult durerea și necazurile oamenilor. Surprizele unui director pot fi atît de mari și neplăcute încît tot timpul trebuie să fie — ca un boxer — cu garda sus. Ați auzit de Perlit?

— Ce-i aia?

— El m-a băgat în spital. Ascultați. Acum cîțiva ani am avut o mare comandă de stoffe, care în final trebuiau tratate prin acea minunată nimită Perlit, care este un impregnant contra picăturilor de ploaie. L-am comandat — din timp — la un furnizor străin și am dat drumul producției, căci Perlitul se folosește cînd stoffa este gata. Stoffa am executat-o, dar Perlitul nu sosea. Alertă la noi, alertă în minister. Perlitul, ioc. Beneficiarul era pe punctul să anuleze comanda, noi ne luam cu miinile de cap, iar Perlitul nici cum să se arate. Vă dați seama cîte demersuri am făcut, ce telefoane am dat. În cele din urmă a sosit. Dar eram întîrziată. Zece zile și zece nopți nu am părăsit întreprinderea. Cînd am văzut că ultimele containere se încarcă, am simțit o ușurare atît de mare încît am luat... direcția spitalului.

— Să mergem mai departe. Să vorbim despre competență.

— Nu voi spune niciodată că la noi toată lumea este competentă. În funcțiile cheie — însă — competența este la ea acasă. Aici nu ne permitem experiențe. Mai rețineți un lucru important. Oamenii trebuie crescuți cu răbdare. Dar te poți și înșela. Am făcut cîteva promovări pe care — acum — le regret. Probabil că părăsiile erau prea mari pentru ei. De asta, eu zic — că fiecare trebuie să salute cu palaria care i se potrivește.

— Întreprinderea este grea. Problemele economice așijderea. Cum faceți față acestui capitol deloc negliabil?

— Acum bine. Dar pentru acest bine am muncit patru ani, timp în care am absolvit și facultatea de ingineri economiști. Altfel privesc azi corelarea cifrelor economice și multe altele.

— Directorul de întreprindere este confundat cu multe legi și decizii, care mai de care mai severe. Sînt sigur că zilnic imposibilul vă zice bună ziua de cîteva ori. Ce faceți în situațiile limită?

— Îmi asum riscul. Și nu-l ușor. Dacă aș judeca cu ochelari de cal, zilnic aș putea opri producția. Justificări sînt cu duimul. Dar eu nu sînt aici pentru justificări, ci pentru producție și nu orice fel, ci de bună calitate. Cînd mă aflu în situații limită, judec de 10 ori, mă consult și hotărîsc. Directorul care nu-și asumă riscul nu-i director...

— Ați fost în: Franța, Italia, S.U.A., Canada, Iugoslavia, Libia, Algeria, Siria, Nigeria, Congo, R.D.G., Elveția. Cît au folosit întreprinderii vizitele directorului?

— Faptul că nu m-am întors cu mina goală, ci cu comenzi este edificator. De cite ori a fost cazul am aplicat la noi în întreprindere tot ce era de aplicat. Dar să știți că foarte multe lucruri au învățat alții de la noi. Un fapt am deprim din toate aceste călătorii: producem stoffe de calitate, cerute din ce în ce mai insistenț. Sincer să fiu, la ora actuală două sînt țările care mă preocupă în ceea ce privește concurența: Anglia ca producătoare de stoffe din lînă 100% și Japonia ca producătoare de stoffe din material prime în amestec. Dar să vă spun un secret: nici noi nu stăm pe loc. Rubrica dumneavoastră „Inteligenta românească în acțiune“ cred că se potrivește de minune harnicului colectiv din Ploiești, colectiv care în aceste zile își sărbătorește centenarul.

DAN BIRLADEANU

**Conștiința dublei
origini**

Așadar, Ioan de Sultanieh, re-luăm discuția noastră despre români și pământul românesc, astfel cum i-ați cunoscut și cum i-ați înfățișat în micul dumneavoastră tratat de geografie *Libellus de Notitia Orbis* (Carte despre cunoașterea lumii). În cursul călătoriilor dumneavoastră ați luat contact atit cu românii din nordul Dunării cit și cu cei de la sud de marele fluviu. Care sint cunoștințele și impresiile dumneavoastră despre acești continuatori și unici reprezentanți ai romanității orientale?

„Ei au o limbă a lor — a răspuns Ioan de Sultanieh — și aproape latină și, după cum se povestește, se trag din romani, căci atunci cind un împărat roman a pus stăpînire pe acele țări — adică pe Macedonia — unele grupuri dintre romani văzînd că țara este mănoasă, și însurîndu-se acolo au rămas pe loc... De aceea ei se fălesc că sint romani și lucrul se vedește în limba lor, căci ei vorbesc ca romanii, și în cele duhovnicești ei i-ar urma pe latini și nu pe greci, decit că îi au pe greci ca vecini, și ei trec repede la credința noastră precum am și văzut”.

Sinteti preocupat, arhiepiscopul Ioan, de problemele confessionale — ceea ce este firesc pentru un prelat — dar vederile dumneavoastră sint apăsate de o anume parținare. Le vom discuta mai tirziu. Acum aș dori să subliniez un fapt de cea mai mare importanță: dumneavoastră ne oferiți una dintre cele mai vechi mărturii ale conștiinței originii române la români. Locul unde plasati această mărturie în textul dumneavoastră din *Libellus de Notitia Orbis* lasă să se înțeleagă că e vorba de români sud-dunăreni, dar unitatea dintre cele două ramuri a romanității orientale — de la nord și sud de Dunăre — ca și relatarea amănunțită a realităților politice din spațiul carpato-dunărean, ne îndreptătesc să extindem cele constatate de dumneavoastră la întreaga arie locuită de români. Trec acum peste unele inexactități din textul dumneavoastră. Nu este exclus ca micul tratat de geografie să fi fost scris înainte să fi cunoscut direct pământul românesc, unde, așa cum am spus, un document din anul 1409 vă semnaleză trecerea prin Brașov. Afirmația că românii „se fălesc că sint romani” mi se pare de extraordinară importanță. Nu ne-ați spus, din păcate, cu cine ați stat de vorbă ca să știm cărei categorii îi aparțineau interlocutorii dumneavoastră: cărturari, clerici, în primul rînd, căci în societatea medievală ei alcătuiau grosul mediilor culte, sau poate șefii politici? Chiar dacă convorbitorii dumneavoastră nu au fost oameni „de rînd”, ceea ce ați afirmat dezvăluie existența unei conștiințe populare a romanității, care se asociază și o consolida pe cea de origine cultă, adică rezultată din cunoașterea savantă — i-am zice — a trecutului.

Asemănarea limbii române cu cea latină și afirmarea mindră a descendenței din romani nu a estompat amintirea celorlalte componente fundamentale ale poporului român, reprezentate de geto-daci. Dumneavoastră nu-i pomeniți direct, dar, spuneți că, după cucerirea romană, coloniștii aduși de Roma „văzînd că țara e mănoasă și însurîndu-se acolo au rămas pe loc”. Vă referiți la sudul Dunării, dar, așa cum am spus, extrapolarea și la nord de fluviu a celor spuse de dumneavoastră mi se pare legitimă. Dacă procesul de contopire dintre autohtonii traco-geto-daci și coloniștii romani este înfățișat schematic — prin relația matrimonială — și nu foarte clar prin acel „insurîndu-se acolo”, oricum trebuie să vedem în spusele dumneavoastră existența, încă de atunci, a viziunii unei sinteze între substratul traco-geto-dac și stratul roman, astfel cum ea va fi înfățișată trei veacuri mai tirziu de stolnicul Constantin Căntăcuzino. Avem astfel, prin dumneavoastră, mărturia că și în timpul lui Mircea cel Bătrîn, românii s-au știut oameni ai pământului, pe care îl locuiau, coborțori ai Romei, ce își întinse autoritatea asupra lumii traco-geto-dace, pe care o cu-

prinsese fie în frontierele politice ale statului roman, fie în sfera civilizației romane, și asocierea fericită a calităților și virtuților celor două elemente născîndu-se poporul român.

Interlocutorii noștri nu ne-au oferit date mai multe și mai concludente despre indelețnicirile românilor, despre traiul și obiceiurile lor. Călători poate prea grăbiți — unul cu gîndul la casa din Bavaria (Johann Schiltberger), altul la misiunile sale diplomatice (Ioan de Sultanieh) — ei nu au stăruit asupra unor realități pe care le considerau prozaice (cultivarea pământului, creșterea vitelor etc.). Este adevărat că Ioan de Sultanieh menționează rodnicia pământului, inaugurînd, am zice, lungul șir al călătorilor străini care laudă fertilitatea excepțională a solului românesc.

„Pădurile nebune”

Dacă cei doi călători cu care am „discutat” pînă acum și cărora trebuie să le alăturăm pe autorul anonim al „Itinerarului

păduri întinse au oferit adăpost autohtonilor de fiecare dată cind gîia le-a fost călcată de năvălitori sau cuceritori, născîndu-se astfel zicala știută „Codru-i frate cu romanul”. Aceleași păduri oamenii i-au smuls, prin defrișare, terenurile necesare cultivării cerealelor. Toporul sau focul au deschis drum plugului, denumiri de locuri precum Curătura, Iazul, Arsura sau Jariștea (de amintit că sufixul — iște indică o situație care a existat mai înainte; deci jariștea este un loc unde destelenirea s-a făcut prin foc) păstrează amintirea unor astfel de practici.

Hrisoave domnești

Pe terenurile cîștigate agriculturii, cereala cea mai răspîndită era griul. În documentul lui Mircea cel Bătrîn din 27 iunie 1387 se confirmă mănăstirilor Tismana și Vodita o danie anuală de 400 de găleți de griu din județul Jaleșului, iar ctitoriile sale de la Cozia — prin documentul din 20 mai 1388 — îi

Mircea cel Bătrîn pe care a dat-o Dinu C. Giurescu, *Tara Românească în secolele XIV—XV*, el scrie cu deplină dreptate „creșterea ovinelor apare drept indelețnicire statornică permanentă” practică pe tot întinsul Țării Românești, „numai de către o populație agricolă sedentară”.

Zeciuală de aramă

Intre aspectele vieții economice dezvăluite specific de documentele din sau despre timpul marelui Mircea se cuvin amintite aici exploatarea sării și a aramei. Walerand de Wavrin de care am amintit mai sus, relatează că ajunși la Giurgiu, cruciații burgunzi l-au întîlnit pe Vlad Dracul, fiul lui Mircea cel Bătrîn, care a stăruit asupra însemnătății militare a cetății Giurgiu — ocupată atunci de turci — și a eforturilor făcute de tatăl său pentru a o înălța: „Dacă îmi pot redobîndi cetatea mea, pe care tatăl meu a pus să o ridice, atunci chiar și femeile din Țara Românească

**„O lume politică
așezată”**

Grosul populației țării era alcătuit din țărani, care trăiau organizați în obștii sătești sau teritoriale. De-a lungul secolelor, obștea a fost realitatea fundamentală a vieții noastre rurale și a conferit o fizionomie specifică satelor românești. Obștea era o comunitate compusă din descendenții unui sau mai mulți moși sau bătrîni (care nu erau cu necesitate înrudii între ei), descendenții fiecăruia formînd un neam sau o ceată. Cu toții stăpîneau în devălmășie pământul, avîndu-și casele în vatra satului, apoi loturi pentru cultivare, numite delnițe, distribuite după reguli statornicite și folosind laolaltă pădurile, pășunile, apele etc. Obștea a dat țărănimii o pavăză care i-a îngăduit să reziste mult timp adevăratului asalt dat de boieri și mănăstiri pentru a-și extinde domeniile și a-și spori numărul de țărani dependenți.

Rezistența obștilor sătești a fost mai viguroasă în zona Piemontului getic, îndeosebi în partea sa olteană, unde s-au menținut întinse zone de țărani liberi (moșneni). Existența acestei numeroase țărănimii libere a constituit o trăsătură caracteristică a feudalismului românesc. Societatea feudală de tip clasic nu mai lasă loc țărănilor liberi, adus sub autoritatea personală a stăpînului de pămînt în situația de șerb. La noi a fost altfel: dacă o parte a țărănimii a alunecat, sub presiunea difcultăților materiale și a ofensivei senioriale, în starea de servitute corporală — ajungînd ru-mâni, vecini sau iobagi (denumirile date la noi țărănilor șerbi) — altă parte și-a păstrat statutul de oameni liberi și au jucat un important rol social-politic în istoria noastră medievală și la începutul epocii moderne.

Cu toții însă — țărăni șerbi sau aserviți — au reprezentat, prin activitatea lor economică, de producători nemijlociți, factorul decisiv al progresului societății românești, iar prin prezența lor masivă în oastea țării, ei au fost principalii apărători ai pământului strămoșesc. Într-o societate, ca cea feudală, în care pămîntul joacă rolul economic esențial, dar tehnica agricolă rămîne rudimentară, factorul uman are o însemnătate hotărîtoare. O moșie „stearpă”, adică fără oameni, care o cultivă, nu valorează nimic. Pămînt era din belșug, dar trebuiau oamenii siliți să-l cultive pentru bpier sau mănăstire, căruia îi făceau clacă, îi dădeau dijme din produsele agricole sau animaliere iar, mai tirziu, îi plăteau și anumite sume de bani. Politica socială a domniei a variat, în funcție de contextul politic: uneori, pentru a beneficia de sprijinul clasei politice a dăruit boierilor sate și domenii, favorizînd astfel aservirea țărănimii, altelea a încercat să limiteze puterea acestora și să păstreze rezervorul de putere economică și militară reprezentat de țărănimia liberă.

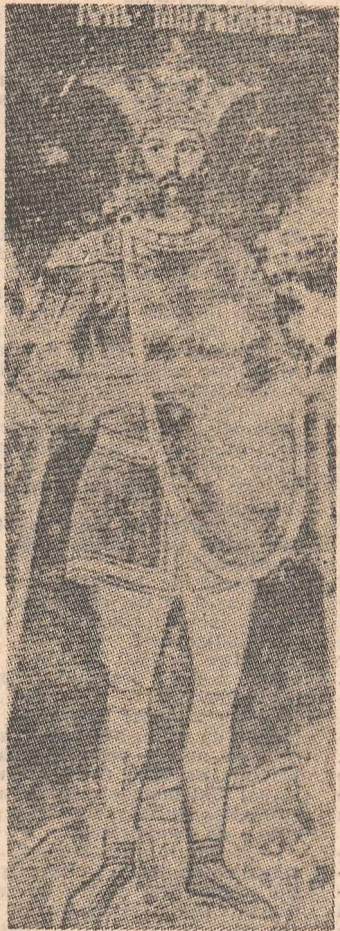
Politica socială a lui Mircea s-a înscris — nu se putea altfel — în cadrul obiectiv al structurilor feudale. A dăruit și el sate și moșii boierilor și mănăstirilor, dar a încurajat rezistența țărănimii față de încercările abuzive ale boierilor de a-i aservi. Un document din 1407 pentru satele mănăstirii Tismana este grăitor în această privință: „Cine ar umbra printre voi — se adresează țărănilor, domnu! — dintre boierii domniei mele, ca să vă ia sau să vă tragă la alte munci, pe oricine să-l loviți în cap”. Iată imaginea atit de puțin așteptată a unui domn feudal invitîndu-l pe țaran „să dea la cap” boierilor care ar fi încercat să-i constrîngă la prestații în beneficiul lor. Se vedește o politică de echilibru social, destinată să dea țării, aflată sub primejdia invaziilor otomane stabilitate și țarie. Nicolae Iorga, cu a sa știință a formulat bine chibzuite și pline de culoare a caracterizat sintetic situația Țării Românești în timpul lui Mircea cel Mare: „O lume politică așezată”, o lume a cărei voință de libertate se va dezvălui cu forță și strălucire, cind armia otomană va încerca să o înrobească.

FLORIN CONSTANTINIU

**În vremea
Marelui Mircea**

(III)

**„Astfel dupe dealuri
verzi și numai flori
Stă bătrînul munte
albit de ninsori...”**

de la Bruges” (circa 1380—1390), care se mărginește la simpla consemnare a unor localități din Țara Românească și Transilvania, dar, uneori în forme atit de corupte încît identificarea este anevoioasă, dacă, deci, aceste surse nu ne spun nimic despre ceea ce am numi peisajul românesc și viața cotidiană a românilor în timpul lui Mircea cel Mare, dispunem de alte izvoare — în primul rînd documente ale cancelariei domnești — pentru a putea umple lacunele relatărilor făcute de călătorii străini.

Țara lui Mircea, o țară bogată cuprînsă între Carpați și Dunăre, coboară, de pe culmile semețe ale munților pînă în luncile marelui fluviu, cunoscînd, așadar, o varietate de forme de relief și de vegetație, care diversifică posibilitățile economice și dau multiple mijloace de trai locuitorilor. Pămîntul, am spus-o, e foarte rodnic, dar suprafața cultivabilă era limitată de mari păduri. Teleorman — ca și Deliorman în Dobrogea — înseamnă în limba invadatorilor turanici „pădure nebună”, adică un codru întunecat și întins care îi sperie pe acești călăreți de stepă, obișnuiți cu mari șesuri pustii. Cerebrul codru al Vlășiei (al cărui nume, ca de altminteri și cel al fostului județ Vlașca amintesc de existența populației vlah, adică române), era o altă mare pădure, din care mai există și astăzi urme în vecinătatea Capitalei. Aceste

dăruiește 220 de găleți de griu (o găleată, unitate de măsură atit pentru lichide cit și pentru solide, avea 1494,24 l). Dintre celelalte cereale cultivate sint de amintit orzul, ovăzul, și meiul, numit și mălai (mai tirziu, din secolul al XVII-lea, termenul de „mălai” va fi preluat de noua plantă venită din America și care înlocuia progresiv meiul: porumbul).

Pentru depozitarea și conservarea grînelor o veche practică era aceea a săpării de gropi mari, în care erau apoi păstrate cerealele. Un participant burgund la campania antiotomană încheiată dezastruos la Varna (1444), Walerand de Wavrin care a lăsat o amănunțită relatare despre acțiunea galerelor burgunde pe Dunăre în primăvara anului 1445, informează că „se fac gropi mari în pămînt ca niște cisterne unde se bagă griu, ovăz și tot felul de grăunte și apoi se acoperă deschizăturile gropilor cu pietroaie mari”.

Alături de agricultură, creșterea animalelor a fost a doua ramură importantă a economiei noastre medievale și, pe măsură ce comerțul cu vite a luat proporții, a devenit principala sursă de venit a țărăilor române. Ocupație străveche, a cărei vechime este atestată, printre altele, și de termenii de origine geto-dacă (baci, brinza, stîină etc.), oieritul a ocupat un loc de frunte în economia animalieră și în cartea fundamentală pentru cunoașterea epocii lui

cu furcile lor de tors, vor fi în stare să recucerească Grecia”. Dar celor care îl auzeau li se părea într-adevăr că el nu lua seama la ceea ce se spunea, decit numai doar ca să-și poată recăpăta cetatea nevătămată și întregă. Căci el spunea că nu se află nici o piatră în acea cetate care să nu fi costat pe tatăl său cit un bolovan de sare, care se scoate din stîncile din Țara Românească, cum se scoate pe aci petrișul din cariere”. Vlad Dracul se referea, desigur, la negoțul cu sare, exportată mai ales, în Peninsula Balcanică, negoț aducător de însemnate venituri utilizate de Mircea pentru a zidi cetatea Giurgiu, destinată să apere frontiera dunăreană, împotriva amenințării otomane.

Lui Mircea i se datorește deschiderea minelor de aramă din chiar zona Băii de Aramă. Într-un document din anul 1392 prin care întărește și face noi danii mănăstirii Tismana, el îi dă între altele „zeciuală de aramă”, ce urma să fie percepută de la „roțile lui Ciop Hanoș de la Bratîlov”. Este vorba de exploatarea minieră, concesionată unui sas, care dădea domniei o „dijmă” din arama, donată, prin amintitul hrisov, de Mircea Tismanci. Arama era folosită și în țară — de la confecționarea sfesnicelor la aceea a monezilor (făcute la început din argint, apoi din amestec de argint cu aramă) — și pentru export, îndeosebi în Transilvania.

Monumentul unei epopei

La kilometrul 48 al Canalului Dunăre-Marea Neagră, măreață ctitorie a epocii noastre eroice, în punctul numit Straja, acolo unde s-a aflat cartierul general al tinerilor brigadieri, din inima cărora s-a născut Magistrala albastră, se apropie de final realizarea unui monument simbolic intitulat FLACĂRA TINERETII, operă aparținând sculptorului Pavel Bucur.

Virgil Vătășianu:

O viață în slujba artei românești

Acad. Virgil Vătășianu s-a născut la Sibiu, la 21 martie 1902. Liceul la Sibiu și Blaj, între anii 1912-1920, iar bacalaureatul la nou înființatul Liceu de Stat „Gheorghe Lazăr” din Sibiu (1920). A urmat în paralel două facultăți: cea de drept la Iași și București, luând licența în anul 1924 la București și cea de Istoria Artei, la facultățile de Filozofie din Praga (1920/1921), Viena (1921/1922, 1925/1926, 1926/1927) și Cluj (1923/1925). În anul 1927 a obținut diploma de doctor în specialitatea „Istoria artei”, iar ca studiu secundar „Arheologia clasică”. Diploma a

fost echivalentă în același an de Facultatea de Litere și Filozofie din Cluj.

Din anul 1925 a fost subbibliotecar iar apoi bibliotecar la Biblioteca Centrală a Universității din Cluj. A mai urmat cursuri de specializare în muzeologie la Paris, la Sorbona, în vara anului 1929. În anul 1930/1931 a fost membru al „Academia di Romania” din Roma, unde, între anii 1934-1936 și 1938-1946, a îndeplinit, prin delegație, funcția de secretar al Școlii. Din anul 1947 este profesor la Universitatea din Cluj, unde din anul 1972 a devenit profesor consultant.

...După aproape un deceniu, o plăcută reîntâlnire cu academicianul Virgil Vătășianu, aproape neschimbat, cu toate că unele probleme de sănătate nu l-au ocolit. La aproape 85 de ani, ciestește, scrie, pregătește ediții revizuite ale unor lucrări mai vechi. Și nu-l ocolesc nici împlinirile. În ziua aceea din primăvara anului 1986, cind

ne-am reîntâlnit, trăia o nouă satisfacție, așa cum trăise multe peste ani: Edition Leipzig, Verlag für Kunst und Wissenschaft din Lipsca îi trimisese exemplarele „drept de autor” ale abia ieșitei de sub tipar „Kunst-denkmäler in Rumänien” (Monumente de artă din România), o carte la care cunoscutul om de știință din Cluj-Napoca lu-

crase aproape un deceniu. E și „punctul” de reluare a dialogului:

— Editura din Lipsca, bine cunoscută în lumea artei, publică acum seria Monumentele de artă din țările est-europene, destinată în primul rând turiștilor de limbă germană. Monumentele sînt prezentate în ordinea alfabetică a localităților.

cele din Kunstdenkmäler in Rumänien începînd cu Adam-Clisi și terminînd cu Voronețul. Conține, de asemenea, și un index al arhitecților și artiștilor plastici care le-au realizat. Pe baza unei cooperări între Edition Leipzig și două edituri vest-germane — Deutscher Kunstverlag (München — Berlin) și Wissenschaftliche Buchgesellschaft (Darmstadt) — mai mult de jumătate din tiraj va lua drumul librăriilor vest-germane.

— E o carte frumoasă, de înută europeană. Mărturisesc însă că mi-a plăcut foarte mult și azi valabila afirmație a prof. Raoul Șorban, făcută cu un deceniu în urmă, pe cînd era șeful catedrei de Istoria artelor de la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”: Virgil Vătășianu nu este doar un dascăl... este o instituție! Vă „prinde” cum nu se poate mai bine această „etichetă”. Și ca această imagine să se întregască, ar fi interesant să „trădați” și cel mai „cald” obiectiv în lucru pe șantierul... „instituției” Vătășianu!

— E hazlie, deși cam exagerată etichetarea formulată de colegul Raoul Șorban. Dacă am lucrat mult, asta se datorește faptului că problemele de „Istoria artei” m-au pasionat. De aceea, studiarea și cercetarea în acest domeniu nu m-au oboșit. La ce lucrez? Zilele acestea am încheiat un volum cu teme de istoria artei și l-am predat Editurii Meridiane. Titlul nu e încă definitiv. Se va numi

probabil „Miscelanea”. Volumul cuprinde traduceri ale unor cercetări științifice pe care le-am publicat de-a lungul anilor în limbi străine, precum și studii noi, originale. Articolul Istoria artei țărilor române în secolele X-XVI urmărește trei obiective: să sublinieze renunțarea la unele ipoteze susținute în lucrarea mea „Istoria artei feudale în Țările române” (vol. I), ipoteze pe care cercetările ulterioare le-au infirmat, completarea acelei lucrări cu informații noi, rezultate ale cercetărilor recente, arheologice sau de arhivă, în sfîrșit, să aperse anumite ipoteze și argumente puse în discuție și contestate de unii critici și cercetători.

— Revin, totuși, la „Istoria artei feudale în Țările române”, carte de căpătîi a culturii românești, un monument de peste 1200 de pagini. A trecut un sfert de veac de la tipărire și dacă mai socotim și cele două decenii de pregătire, iată, se apropie de o jumătate de veac. Am înțeles că în noua lucrare predată Editurii Meridiane veți corija și actualiza unele probleme și am văzut, răsfoind exemplarul de pe biroul dumneavoastră de lucru, multe îndreptări chiar acolo, direct pe carte. E un semn și al intenției de pregătire a unei noi ediții?

— Eu sînt convins că o reeditare a acestei lucrări ar fi utilă. Colegii din străinătate mi-au

(Continuare în pag. 14)

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

POEME PENTRU PATRIE

Glas de pace din Carpați

Răsună-un glas de pace din Carpați
Și se aude-n Alpi și-n Himalaia —
Cheamă să fie munții lumii frați,
Stingîndu-le rachetelor văpaia.

În Anul Păcii, pace mult visată,
Luptăm în veci de veci să ne trăiești —
Floare a omenirii, precurată,
Crescînd involt din inimi românești.

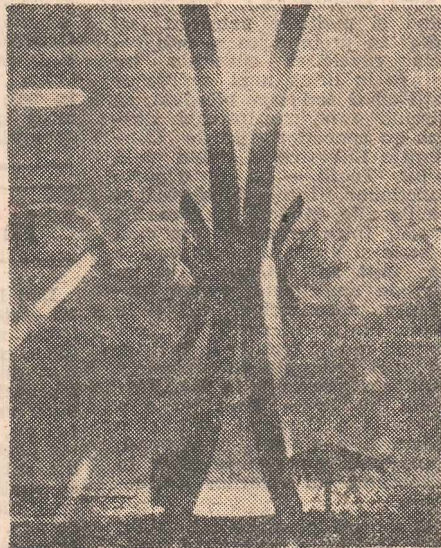
Te cheamă să te-nalți peste Pămînt
Carpații mei îndrăgostiți de viață.
Ei au făcut un sacru legămint:
Să-ți fie, pace, pavăză măreață.

Noi creștem prunci frumoși, noi facem case,
Inima noastră bate-n libertate
Și-ntreg cuprinsu-a piine amiroase —
Rodește țara din nădejdi curate.

În Anul Păcii, pace adorată,
Luptăm în veci de veci să ne trăiești.
Ești soarele ce-n suflet ni se-arată —
Voință-a plaiurilor românești!

DIM. RACHICI ■

Costinești, capitala de vară a spiritului tînăr

În fiecare vară, la Costinești, la marginea mării, unde tinerii se bucură de zile fierbinți și de aerul reconfortant al vacanței, numeroase formații și ansambluri artistice din țară, numeroși artiști tineri își stabilesc aici scena de manifestare, stațiunea însăși devenind, după o mai veche tradiție, capitala de vară a spiritului tînăr din România. Ca și în celelalte veri, și în acest sezon s-a deschis Salonul de grafică satirică, aflat în plină desfășurare, ce va fi dublat de cite o expoziție a unui tînăr artist plastic, pe întreaga durată a sezonului. Între 18 și 22 iulie se va desfășura Gala tinerilor actori, apoi Festivalul filmului pentru tineret (27 iulie — 8 august) iar la începutul toamnei, Galele Costineștiului. Începînd de săptămîna viitoare, se deschid aici Galele „Amfiteatru”, care vor reuni o suită de manifestări artistice în spiritul celei mai autentice creativități.

Viața culturală la zi

Vocația jurnalului

Literatura și morala

Există exprimată în critica noastră literară, încă de la Călinescu și Lovinescu, judecata (sau prejudecata?) că scriitorul român nu are vocația jurnalului. A jurnalului „ca jurnal”, echivalent literaturii și în care „confesiunea sfidează retorică”, pină la a obține „o retorică a sfidării” (Eugen Simion). Se mai crede încă în dezințitul funciar al scriitorului nostru pentru spectacolul interiorității (N. Manolescu). Afirmările au acoperire în ilustre exemple — de la Maiorescu la Rebreanu și Camil Petrescu —, precum și... în absența exemplarelor. Fiindcă s-a observat că nu puțini dintre marii noștri creatori n-au ținut și n-au lăsat posterității jurnale (dacă nu punem la socoteală memorialistica de altă factură). Rezultă de aici, întâi de toate, o preeminență și o preponderanță a literaturii realiste față de cea psihologică, altfel spus a creației față de analiză, raport care, grosso modo, se poate chiar demonstra. Realitatea literară însă n-a rămas, din fericire, la nivelul acestui manieism teoretic, păstrând, ici și colo, de-a lungul vîrștelor sale, odihnitore enclave ale excepțiilor care confirmă regula.

La jumătate distanță între autenticismul interbelic și noul textualism al deceniului nostru de proză, prozatorii „tirgovișteni” — Radu Petrescu, Mircea Horia Simionescu, Costache Olăreanu, Tudor Topa, cărora le este adăugată uneori și Alexandru George — se preocupă consecvent de întimitatea actului scrisului, scrutat încă înainte de a i se fi fixat o finalitate și exersat ca o pornire de natură „fiziologică” intelectuală. „Școala de la Tirgoviște” — entitate obținută in vitro, în baza observării unei anume unități stilistice și tematice, încă insuficient lămurită și prea puțin justificabilă prin relativa formație comună a acestor scriitori — reprezintă poate cel mai omogen, mai organizat contrargument la (pre) judecățile de mai sus.

După **Încercarea scriitorului** (1974), dreptul să fim, puțini mai sperau în apariția (și chiar existența) unei continuări a jurnalului lui Tudor Topa. **Punte** (Editura Cartea Românească 1985), cuprinzând selecții și transcrieri succesive din caietele de însemnări ale lui Tudor Topa, dateate cu parcimonioasă imprecizie 1948—1949 (foarte rar cu alte repere cronologice) ilustrează aceeași literatură-palimpsest, cum a fost deja numită, etajindu-se capricioasă, precum fațadele asimetrice ale locuințelor olandeze. Departe de a fi un „diary”, aceste însemnări au temperatura marelui efort al despărțirii pământului de ape. În lumea lui Teofil, adolescența biologică și precocitatea intelectual-culturală își dispută teritoriile, parca mai acut în acest volum („Pubertatea izgonise din mine percepția plină de farmec, apăsată, a copilăriei; adolescența a redus-o, alungindu-mi în schimb (sau eclipsându-mi-1?) simțul moral, conștiința binelei și răului, pe care tinerețea mi le readuce, tulburându-mi în schimb (sau estompându-mi-o?) iarăși percepția... Dar peste

citva timp, toate laolaltă.”). Evident, a căuta aici o biografie, un personaj sau mai multe, cu atât mai mult o autobiografie, o cronologie ar însemna să apelăm la unități de măsură improprii. Cartea lui Tudor Topa nu se supune nici măcar la proba sincerității. Teofil, eu și alter ego în egală măsură, testează și tastează lumea înconjurătoare cu lăcomia imprudentă a copilului, dar și cu luciditatea scrupuloasă a omului matur. **Familia, Prietenii, Gîndurile**, cele trei capitole care acoperă substanța **Încercării scriitorului** și a volumului de față, sînt straturile existențiale pe care tinărul de 18—20 de ani le delimitează și analizează. Obiectivitatea cu care o face poate părea uneori cinism (deoc în sensul „impudorii”, chiar literare, a unor jurnale intime), deși nu este decît sagacitate. „Prea mult suflet, prea puțină pană” — e memento-ul primelor caiete ale lui Teofil / Tudor Topa. „Scriu prost că scriu prost” — sună lamento-ul răsfățat al onora de mai tirziu. „Chinurile creației” nu se slujesc aici de nici o retorică, dar ecuația tot mai complicată a straturilor scrisului, zig-zag-ul tot mai puțin canonic al referințelor la diferitele vîrste ale textului așază categoric scriitorul în centrul textului, multiplicînd ingenios oglinzile autor-referențialității.

Între întîlnirile mici boeme intelectualiste (Tereza, Paul Focșeanu, Scarlat Dezideriu, Letiția Doina Donose ș.a.), consumînd pină și pudicele petreceri „cu fete” în prelungirea și sub tutela revelației culturale (se plinge în urma unei reprezentări cu **O scrisoare pierdută**, se discută o noapte întreagă despre un concert dirijat de Constantin Silvestri) și dubla viață a lui Teofil — pe de o parte funcționar într-o bibliotecă și pe de alta, student la filozofie, așadar între prezentul așa cum e scris și prezentul așa cum e de fapt, se interpun, ca un tampon amortizant, visele (povestite conștiincios, ca și la Radu Petrescu), meditația ori timpul utopic (cel de la Săliște, amintiri tulburate de vreme din copilăria petrecută în R.). Jurnalul lui Tudor Topa nu e o mărturie a timpului trăit, ci o mărturie a sinelui nevisceral, traductibil aproape exclusiv în „esperanto”-ul valorilor intelectuale.

O morală permanent în actu, fără decalog și teoretizări catinetice, ordonează observația psihologică în proza lui Tudor Topa. Controlată estetic, **Trăirea** devine literatură fără artificialism estetic. Ceea ce unește literatura prozatorilor convenționali numiți tirgovișteni, dincolo de individualitatea lor marcată, este tocmai morala actului estetic. Față de ecorșul uneori cinic, dacă nu chiar impudic din jurnalele lui Gide (care fi-rește, nu se rezumă numai la aceasta) sau Max Blecher noul autenticism al literaturii-jurnal a lui Tudor Topa își reprimă vigilent condiția de supapă eliberatoare, ridicîndu-se la nivelul exigențelor morale ale literaturii autentice.

TANIA RADU ■

Pe scurt

Consecvență

Statornic de-a lungul a peste trei decenii în preocuparea sa față de problemele limbii literare, istoricul literar Gh. Bulgăr publică la Editura Eminescu un nou grupaj de studii și articole, sub titlul **Cultură și limbaj**. Intemeiat pe propoziția eminesciană care definea limba drept „măsurariul civilizației unui popor”, volumul caută să delimiteze și să evalueze vîrștele culturii române prin etapele de maturizare ale limbii literare. De la apariția primei gramatici a limbii române în latinește, grație strădaniei novatoare a **Școlii ardelenice** și pină la stilul jurnalistic al zilelor noastre, literatura română îi oferă lui Gh. Bulgăr prilejuri numeroase pentru „popasuri” analitice, excursuri teoretice, expoze cu caracter de reconstituire literară, la care se adaugă și un număr de recenzii și însemnări pe marginea unor ediții sau studii de istorie și critică literară, tangente ideii de interferență între des-finele culturii și ale limbii literare române. Pendulînd între calma expunere universitară, cu retorică sa „înaltă” de tip conferențiar și speculația publicistică în jurul amănuntului de istorie literară, cartea lui Gh. Bulgăr este o contribuție meritorie înviată uneori de perspective inedite.

Realitatea urbană

Odhnitore, captivante, însemnările de călătorie ale lui Mircea Florin Sandru (**Orașe suprapuse**, Editura „Albatros” 1986) emană dintr-o teribilă curiozitate, dublată de un remarcabil simț al atmosferei și al culorii locale. Grecia, India, Liberia, Ghana, Cipru, R. F. Germania, S.U.A., Cehoslovacia sînt privite „pars pro toto”. Orașul, ca un ocean caleidoscop, în care se concentrează diversitatea specifică fiecărui spațiu geografic, este un obiect de

fascinație, „un miraj”, „pol al activității umane și simbol al nivelului de civilizație”. Cartea vadește o mărturisită, „intensă simpatie pentru oraș și oam-nii lui”, fie că este vorba de halucinantul univers al bazarului Makola din Accra, fie că spectacolul se compune pur și simplu din mișcările „fibroase, agile” ale unui meșter de măști războinice din Monrovia, fie că e vorba de contemplarea în grup, în tăcînitul aparatelor de fotografiat a colinei Acropole. Cartea lui Mircea Florin Sandru este, grație talentului cu care e scrisă, mai mult decît o invitație la călătorie. Cu mijloacele prozei, ea devine uneori călătoria însăși. De fiecare dată, un avion aterizează, cu tot ceremonialul, pe unul sau altul

Vitrina cărților

din aeroporturile de destinație. De fiecare dată, drumul automobilului prin pădurile exotice, sau pe drumurile pitorești ale Greciei devin fapte. Nimic nu rămîne nepovestit, cu o sete de a absorbi culorile locului care trădează poetul și reporterul deopotrivă. **Orașe suprapuse** e o aventură liniștită, care se gustă pe sine, ca o sista la tropice și care se încheie abrupt: „A doua zi, aproape de ora prînzului, sînt acasă”.

Traducere

Destinul unei cești fără toartă (Editura „Univers”, 1986) este titlul recentei traduceri semnate de Petru Forna, din proza scurtă a lui Heinrich Böll. Selecția — douăzeci și opt de povestiri — cuprinde și texte „clasice” (asa de pildă, **Oile negre** deține premiul anual pentru 1951 acordat de „grupul celor 47”). Biografia tumultuoasă a prozatorului german, fost combatant în cel de-al

doilea război mondial, prilej cu care a fost prezent și pe frontul românesc, transferă în aceste proze scurte o mare încărcătură realistă, profund umanistă, obsedată de valoarea criteriilor morale, de ideea de justiție, de destinul omului de toate zilele, de dreptul lui la viață și la fericire.

Biografie

Sub semnătura Emiliei St. Milicescu, reputată cunosătoare a biografiei și bibliografiei lui Delavrancea, a apărut la Editura Sport-Turism volumul **Pe urmele lui Delavrancea**. Încheiat odată cu conțenarul celebrei nuvele a scriitorului, **Sultănică** (1885), volumul este o laborioasă biografie, scrisă cu afecțiune, dar și cu egal scrupul științific. Cartea completează discret sau explicit golurile de informație, corectează detalii biografice intrate prin eroare în circulație aproape populară. Portretul unui mare scriitor, care a fost în același timp și un mare caracter, om de aleasă simțire și de neobosită rivnă justițiară, se încheagă astfel din documente, pagini literare, memorialistică, scrisori, jurnale ale vremii. Cartea Emiliei St. Milicescu netezește căile exegezei operei lui Delavrancea cu o biografie exemplară.

Inele și șantiere

În noul roman al lui Francisc Munteanu — **Barajul**, (Editura „Albatros”, 1986) — nimeni nu are timp de complexe și psihologisme absconse. O lume normală, de toate zilele, care-și mai pune totuși miercurea că-masă albă scrobîtă cînd e vorba de pești, o lume cu logodnici de o zi, de o lună sau de-o săptămînă, cu decizii maritale aminate din ifos sau grabite din teama de a nu pierde vîrșia din mină pentru cioara de pe gard, o lume care gustă umorul, fără a face caz de el. Romanul lui Francisc Munteanu e scris în obișnuitul său stil net, eficient, infuzat cu finețe de un umor jovial, nesarcastic. Undeva, la Deva, o fată frumoasă vrea să se mărite.

TANIA RADU ■

În lumea poeziei

Dan Ion Nasta este nu numai un eseuist rafinat, adăpat la fîntînile culturilor neolatine europene, ca și un traducător excelent din limba română în cea franceză (cu ambiția realizării unor veritabile echivalențe artistice), ci, în același timp, și un poet autentic el însuși, din stîrpea celor ce interoghează lumea — interogîndu-se pe sine, un sine substituindu-se acesteia, asumîndu-și-o, ca propriul său destin.

Scriitorul, aflat la debutul editorial pe tărîmul poeziei, cu recenta lui culegere **Căderea zilei** ni se înfățișează surprinzător de riguros la nivelul expresiei literare, în sensul că nu dorește cituși de puțin să epateze artificial, în vacarm de petarde verbale cumva, interesat fiind a se comunica în substanță, integral dacă e posibil, aspirație ce constituie dealtfel și drama gestului său liric, de care e conștient. Discursul lui va fi, prin urmare, unul nu temperamental, al consumării exterioare, facile, artificioase, ci al severei și totuși înfiorate reflecții existențiale, fie și în dauna cultivării metaforei cu orice preț, cum nu se întîmplă la mulți companioni ai săi de generație. O poezie a rațiunii

nude, suficiente sieși, de o sinceritate totală, neescamotînd zonele de umbră ale ființării noastre — și tocmai prin această convingătoare de o infinită bogăție ca trăire, gamă de manifestare existențială.

În cartea de față, Dan Ion Nasta trăiește nu o dată nostalgii, regrete rigurose exprimate pentru ceea ce s-ar putea numi

Profunzime și frumusețe

vîrșta de aur a omenirii, manifestată în acum consumate, deja de mult, energii fundamentale. Gust așadar pentru existențe virile, de epopee, puse în contrast cu devalizant(n)te concepții existențiale contemporane: „Despre carnea de tun risipită în munte, / despre obrazul ce se rumenea pe coasă / nimic nu mai știți. // Războiul uitat. Degetul se rănește în filele / unei enciclopedii ilustrate. **Les arts martiaux**. // Demonstrații de tir la sfîrșit de program. / O moarte atletică pe canalul doi.

Tinte / și lupi de carton. Ochii tu se închid. / Pentru o clipă mai poți evoca / **Luptătorul de cuarț** (fulgerul zidit în el).“ O cădere a zilei, vespérală, caricată; / zi în pierdere, în cumpănă cu ziua-lumină, a revărsatului de zori și a ceasului de zenit — indurerat jinduite de poet: „Ce mai știți despre singe, divine? / — O amintire ușoară: trupul soldatului răpit / de aburul băii comune”.

Poetul tinjește să iasă din artificialitate, în monologul lui în fața lumii, în fața propriei conștiințe de sine. Artificialitatea cuvîntului, acest **grai pieritor**, (privit de Nichita Stănescu drept o închisoare a sensului), spre a se exprima intuitiv, concret, palpabil cumva, prin înșeși ipostazele (și sugestiile) vieții, ale firii, în comuniune cu firea, asemenea grădinii de pildă, care te cheamă s-o citești în chiar esența ei, inefabilă, reconfortantă, coplesitoare.

Voi numi aici, dintre poeme, „O viziune a minții”, pentru excelența exprimării luplei spiritului cu materia de disciplinat și **transfigurat**, definiție florală a creativității, într-o succesiune de metafore de o remarcabilă profunzime și frumusețe, invitînd la lecturarea, sacerdotă, a acestuia, din care nu reproduc aici, temîndu-mă să nu i strivesc blagiana lui „corolă de lumină”.

HRISTU CANDROVEANU ■

CAP LIMPEDE

● Apariția unui nou număr (116-117-118) din „Revista noastră”, publicație a elevilor liceului „Unirea” din Focșani constituie un eveniment jurnalistic. Despre revista focșăneană s-au mai scris, cu îndreptățire multe rânduri de căldă aprecieri. Sufletul ei (domnia sa se numește, modest, doar „coordo-nator”), pro-

fesorul Petrahe Dima a vibrat de data aceasta la gîndul că semicentenarul Nicolae Labiș trebuie marcat cu meritata strălucire. Și a izbutit: nici una din tipăriturile de cultură n-a dedicat mai mult spațiu pentru evocarea marelui tinăr-poet, nici una n-a cuprins texte mai expresive! „Revista noastră” i-a interviuat cu subtilitate și clasică gentilete moldavă pe părinții poetului, Ana

Profira și Eugen Labiș îmbogățind cu noi detalii biografia celui ce ne-a lăsat „Lupta cu inerția”. Pagini în totul memorabile îi închină lui Labiș criticul Dumitru Micu și poetul Alexandru Andrițoiu dar și alte contribuții sînt demne de toată lauda. Mă gîndesc astfel la paginile semnate de Martha Popovici, Aureliu Goci, Nicolae Crăciun, Elevii înșiși au vădit nu doar iubire ci și har cînd au scris des-

pre cel ale cărui versuri le-au învățat pe dinafară: Luminița Nichifor, Alina-Florentina Cojocaru, Liliana Anghelută, Carmen Ion, Doina Roșu, Mihaela Iordăchioiu. Ca totdeauna, sora mai mare a poetului, Margareta Labiș, găsește cuvinte emoționante și inspirate prin mijlocirea cărora să ne ajute să înțelegem mai bine realul miracol labișian. Chiar interviul cu Nicolae Ungureanu, candidat la gloria versului în

promoția Labiș a „Școlii de literatură”, conține, în ciuda unor fantazări inexplicabile, citeva date ce se cer reținute. „Revista noastră” (între altele, prețios document bibliofil), intră astfel în „bibliografia” Labiș propunînd pagini deosebit de atracțioase și instructive. Trebuie să-i mulțumim încă odată lui Petrahe Dima și micilor redactori cu care s-a înconjurat, conducerii liceului

„Unirea”, tipografilor focșăneni și avem te-meiul de a crede că exemplul „Revistei noastre” va fi urmat Tomozei).

Recolta lucrare de JAKOBOVITS MĂRTA

De la inceputurile literaturii noastre — încă incert plasate în timp — autorii și-au pus (având ori nu conștiința că truda lor era fapt literar, literatură) întrebarea dacă scrisa lor n-ar putea trece granițele limbii spre a fi cunoscută și altor popoare.

Mai târziu, în secolul al XIX-lea, când au apărut distinct formulate primele programe estetice ale pateticilor grupări literare și când amurgul de veac a norocit cultura românilor cu valori incomparabile (dacă nu intangibile) ca Eminescu, Creangă, Caragiale, Macedonski, Maloiescu, Slavici, Hasdeu, ne-am spus cu îndreptățire că există în concertul literaturilor lumii și că ne putem prolifera produsele refuzându-ne, demn, servitutea față de valorile Apusului.

Confundată, logic, cu istoria țării (țările) locuite de români istoria literaturii române și-a afirmat și ea în bătălii ale cernelii dorul de întregire și de suzeranitate.

Și comprimând etape, trăind pe parcursul a doar câteva decenii experiențe pentru care alte culturi au cheltuit poate veacuri, scriitorii români au devenit conștienți de posibilitățile pe care le aveau de a se impune nu doar în conștiința conaționarilor lor, ci și a literaturilor europene prestigioase. Câteva timide încercări (editarea la Paris a colecției de poezii populare alcătuite și „vernitate” de Alecsandri ori cântecurile scrise de-a dreptul în franțuzește de Macedonski) au fost mai degrabă descurajante. Un anume „imperialism” cultural fiind și atunci — mai ales atunci — nimic n-a tulburat ierarhiile concepute în cafenelele capitalelor strălucite, puține semne (în general

cu fatale erori) au vorbit despre noi în paginile lexicoanelor, și păream cantațoni într-o provincie căreia i se îngăduia doar să „importe” cultură...

După război (al doilea) ne-am rememorat trecutul, uimindu-ne de faptul că marea literatură a românilor a rămas ca și necunoscută în lume. Nefericit botezatele rubrici de „prezențe românești peste hotare” consemnează apariții de regulă accidentale, nesemnificative, ori editări în coproducție cu noi ce nu ajung să devenim opere semnificative.

Desene pe asfalt

În dialog...

Acum, la amurgul unui alt veac, al XX-lea, îmi exprim regretul că nu am reușit să impunem fondul de aur al tezorerii noastre literare! Singura noastră șansă e aceea de a produce un dialog al scriitorilor moderni, contemporani (încă), pe care ei să-l susțină cu „locuitorii” altor literaturi. Ne trebuie pentru început un... Marquez! Vreau să spun că apariția unui roman ca **Un veac de singurătate** ar putea stârni interes pentru țara autorului, pentru miturile și limba acestei țări, dar și pentru alți scriitori. Când am terminat de citit „Veacul” lui Marquez, am încercat o localizare a romanului în spațiul mitic românesc și rezultatul a fost uimitor. Fiind și noi un popor vechi, înzestrat cu o fabuloasă mitologie, trăind în teritorii fantastice cotropite de vegetații fecunde, fiind românii înțelepți și harnici, dar și năstrușnici, plini de umor și împă-

timiți întru „muncile lui Eros”, da, „Veacul” marquezian putea fi și al nostru. L-am cerutat în gândul meu pe Fănuș Neagu, bunul meu prieten, pentru giganta eroare de a a nu fi scris el „Veacul”, dar cum, la rindu-mi, nici eu nu sint autorul „Elegiilor” lui... Rilke, am preferat să-mi amin reproșul. Sint totuși (dacă mă depersonalizez voit și gîndesc numai ca un scriitor român rînit în vanitatea lui) autorul „Elegiilor” iscalite cu pseudonimul meu Nichita Stănescu. Nu rescriind capodoperele altor literaturi, ci „inventându-le” pe ale noastre vom izbuti să interesăm. Și vom interesa vorbind despre **unicitatea** eului românesc, investigînd straturile și substraturile de sensibilitate și ethos. Culoarea acestor cărți n-o pot conferi descripțiile de ospețe cu mamaliguta și tzuică și cu perința în gînd. Istoriile fierbinți cu briganzi inocenți, „misterele Bucureștilor”, răpirlile de sabine cu ii și fote nu mai pot interesa. Și nu ne aparțin.

Trebuie să vibrăm noi însine la istoria de ieri și de azi a poporului român pentru a spera în revalorizarea scriselor noastre. Trebuie să le aflăm și să ni le spunem **nouă** adevărurile obștii noastre genetice înainte de a socoti că e timpul să vorbim și cu cititorii de alte graiuri. Vom izbuti?

Sint sigur că amurgul de veac mai înainte evocat ne va recompensa printr-o meritată, universală glorie pentru ofensa de a nu se fi jefuit o grădina grecească de dafini spre a-i încununa cu lauri pe Eminescu, Caragiale, Argezi, Blaga, Rebreanu, Bengescu, Preda, Stănescu...

GHEORGHE TOMOZEI

Cîntarea României

Inscripții culturale

Așezare veche, cu hrisoave datînd de mai multe sute de ani, Tecuciul a putut fi considerat ca un tîrg moldovenesc tipic. Și pe bună dreptate, cu deosebire însă că orașul de la confluența Tecucelului cu Birladul n-a însemnat niciodată un „loc în care nu s-a întîmplat nimic”. Atît locuitorii urbei, cit și cei ai comunelor din jur (Tecuciul a fost multă vreme reședință de județ) s-au remarcat tot timpul ca oameni harnici, activi, bătaioși, a căror viață de muncă, de zbatere și de istețime era ea însăși o întîmplare importantă și fără de sfîrșit. Se întîmplau apoi minunatele toamne ale belșugului, cînd vîntul bătea puternic dinspre Nîcorești cu mirozine de Băbească și de Tămioasă. Și se mai întîmplau ostenele unor cărturari cu rîvnă, care au izbutit să țină Tecuciul la o remarcabilă altitudine intelectuală, culturală și artistică.

În prezent Tecuciul, ca și celelalte orașe ale țării, trăiește o nouă tinerete, cunoscînd o puternică dezvoltare economică, socială și orășenească. Este o așezare frumoasă și curată. De altfel, se știe că Tecuciul a cîștigat de mai multe ori locul I pe țară în ceea ce privește întreținerea și înfrumusețarea. Deși au apărut clădiri și cartiere noi, orașul și-a păstrat structura lui bine cunoscută. A rămas intactă și „Strada Mare”, care sperăm să fie menținută

asa, ca stradă-muzeu. În același timp, confirmînd și continuînd tradiția, Tecuciul cunoaște și o viguroasă înflorire a vieții cultural-artistice. În acest cadru se înscrie și „Săptămîna cultural-educativă a municipiului Tecuci”, organizată anual, în luna iunie, de Consiliul Municipal de Educație Politică și Culturală Socialistă, de Comitetul de Cultură și Educație Socialistă și de Consiliul Municipal al Sindicatelor Tecuci și desfășurată sub egida Festivalului „Cîntarea României”.

Anul acesta, „Săptămîna cultural-educativă a municipiului Tecuci”, ajunsă la cea de-a XIV-a ediție, a avut loc sub semnul celei de-a 65-a aniversări a creării Partidului Comunist Român. În programul săptămîinii au fost cuprinse simpozioane, dezbateri, expuneri, conferințe, spectacole, recitaturi muzicale, concursuri, întîlniri, gale de filme, expoziții, întreceri sportive, o premieră cinematografică, o lansare de carte ș.a.

Cuprînzînd un bogat mîncunghi de manifestări, de o mare diversitate și de un înalt nivel calitativ, ediția de anul acesta a „Săptămîinii cultural-educative a municipiului Tecuci” a evidențiat încă o dată dragostea și priceperea tecucenilor, în consens cu avîntul general al acestei frumoase localități.

ION D. GOIA

Cu ochii spectatorului de azi

Simbolul păcii

Opereta lui Gherase Dendrino, **Lysistrata**, cunoaște cea de a doua premieră, chiar la Teatrul de Operetă din București, adică acolo unde a fost lansată cu atîta succes în anul 1960. Premieră, intrucît de 15 ani lucrarea nu a mai fost jucată aici, soliștii sint alții, ba chiar și coriștii, adică totul e nou, începînd cu regia lui George Zaharescu și terminînd cu baletul și orchestra; totul e nou, sau ar fi trebuit să fie nou...

Lysistrata este un spectacol complex și dificil. A fost și la prima sa premieră, cînd maestrul Dendrino deținea bagheta. Dar, atunci, teatrul avea un cor și o orchestră îndestulătoare, care au putut face față partiturii ce prevedea două coruri, iar numărul instrumentelor de coarde era suficient pentru a putea face față partiturii de alamă, des întrebuintată, realizîndu-se astfel sonoritățile cerute de compozitor. Pe de altă parte, însăși tematica **Lysistratei**, adică a simbolului femeii luptătoare pentru pace, este pe cît de interesantă pe atît de complicată, căci tema păcii nu poate fi transformată într-o tragedie de tip Sofocle la Teatrul de Operetă, dar nici în estradă! Probleme deosebit de complexe care își găsiseră rezolvarea, la vremea respectivă — adică în urmă cu 26 de ani — opereta bucureșteană beneficiînd de aportul unui libretist și regizor de deosebită finețe, în persoana lui Nicușor Constantinescu. Să ne ferim, deci, de comparații între vechi și nou, intrucît timpul este ireversibil și să privim acest spectacol cu ochii spectatorului de azi (care, poate, nu a cunoscut vechea realizare), premiera teatrului din Splai.

Soliștii sint excepționali, în fruntea lor situîndu-se Daniela Diaconescu (Lampyto), Simina Ivan (Myrrha), Dorin Teodorescu (Lycon) și Liliana Pagu (Actrița), toți desfășurînd un joc de scenă de zile mari, etalînd și posibilitățile vocale care demonstrează o scoală superioară de cînt. În rolul **Lysistratei**, Laura Niculescu, convinge prin interpretarea muzicală, dar lasă destule semne de întrebare în ceea ce privește mișcarea scenică și chiar dicția. Cuvintele calde și despre evoluția la un bun nivel calitativ a lui George Niculescu (Taraxion), Ioan Suciu (Jupiter), Elizeu Simulescu (Cleon), Rodica Truică (Pallas Atena), George Pănescu (Actorul), Emil Spătaru (Polemos), Tiberiu Simionescu (Hephaistos), ca și despre ceilalți interpreți ai unor roluri de mai mică întindere: Bianca Ionescu, Stana Gropșianu, Adriana Constantin, Daniela Eufrosin, Nicolae Măgu-

reanu, Gheorghe Pufulete, Constantin Drăgan și Imre Sipp, aceasta pentru a ne referi doar la prima distribuție.

Evoluția baletului încîntătoare în fruntea lui aflîndu-se cunoscuta Mihaela Atanasie, mișcarea scenică realizată cu fantezie și bun gust de Victor Vlase, ca și decorurile simple, economice și sugestive (un amfiteatru format din 10 practicabile, care devine piața Atenei, Olympul, încăpere etc., avînd ca sprijin o pictură cu motive arhaice realizată într-un stil modern) aparținînd talentatului scenograf Mihai Mădescu, toate la un loc au contribuit la înălțarea stachetei calității artistice a reprezentației. Ce putea face, însă, Valentin Griucescu, conducătorul corului, s-a străduisit „să scoată” maximum posibil din însușirile vocale ale coriștilor și, în bună măsură, el a reușit! Așa cum Mircea Luculescu, dirijorul spectacolului, a căutat să atenuze fanfara, să acorde mai bine suflătorii din lemn și cu precizia sa — urmare firească a unei bune cunoașteri a partiturii — să țină în mîna tot ansamblul, reușind — cît de cît — să obțină sonorități apropiate de cerințele orchestrale.

Lăudînd, ca și în alte împrejurări, reușitele regiei, trebuie să spunem că, de astă dată, avem și multe nedumeriri vizavi de concepția lui George Zaharescu. Privirea modernă asupra **Lysistratei** nu trebuie să ducă, în nici un caz, către spectacolul de estradă, cu care premiera de azi are serioase contingențe. Bancuri răsuflete, grosiere, bazate pe veșnicul subiect al nevastei, sirene de mașini polițienești în Atena; telefon cu difuzor în Olymp. Sala ride, dar de ce? Umorul trebuie să fie sănătos și educațional, nu gratuit! Sigur, nu vrem să dăm lecții, George Zaharescu are suficientă pricepere și experiență (vezi doar premiera anterioară cu Schubert: **Casa cu trei fete**), dar nu putem uita, totuși, finețea **Lysistratei** realizată acum un sfert de veac.

Directorul instituției, același George Zaharescu, a știut să-și asigure, cu migală, răbdare și — mai ales — cu pricepere, un corp solistic de excepție, am spune de nivel internațional. Nu este, deci, păcat ca eforturile depuse de acești minunați oameni, în montarea unui spectacol complicat — cum este **Lysistrata** — și marcat cu reușite depline, să fie umbrit ici și colo de lucruri fără rost?

Lysistrata constituie simbolul păcii. Și, cu această temă, gravă și scumpă tuturor, nu avem voie să ne jucăm. Chiar dacă sintem la Operetă! Iar dacă sintem severi aici, o facem tocmai fiindcă iubim opereta și artiștii care o slujesc!

CLAUDIU NEGULESCU

Viața noastră imediată

Improvizație și candoare

Ziaristul Sorin Holban, poet și romancier deopotrivă, a pătruns și în dramaturgie mai mult îndemnat de conducerea Teatrului Giulești decît din proprie inițiativă. Și a pășit cu dreptul, căci piesa sa **Iarna cînd au murit cangurii** este fără discuție un succes, autorul demonstrînd că stăpînește pe lingă tehnica scriiturii și știința elaborării replicii. Mai mult, dramaturgul a știut cu iscusință să evite melodrama care-l pîndea la orice pas, căci atunci cînd este vorba de viața unui copil, melodrama este la ea acasă. Subiectul piesei își trage seva din existența noastră cotidiană și putem afirma, fără teamă de a greși, să fiecare dintre noi a cunoscut unele dintre personajele care animă scena. Autorul urmărește să releve concepțiile unui tînar „furios”, plin de bune intenții, dar lipsit de orice convenționalism, în raport cu familia generalului unde meschinăria, invidia și mai ales neîncrederea față de aproapele tău s-au instalat parcă de-o viață.

Povestea se derulează, în linii mari, pe două planuri: trio-ul Dana, Ludvig, Flavius și cvartetul Bătrîna doamnă, Generalul, Carolina, Axinia. Folosînd cu iscusință tehnica flashback-ului, piesa ne poartă cînd în viața plină de exuberanță a primilor trei, cînd în labirintul deprimitant instalat parcă de-o viață în apartamentul generalului.

Regizorul Cristian Munteanu are meritul de a fi ales o distribuție inspirată și, în ciuda faptului că decorul (autor Mihail Tofan) a fost mai puțin ingenios, a realizat un spectacol alert, curgător, chiar dacă pe alocuri rezolvările regizorale sint discutabile.

Sper să nu supăr pe nimeni dacă, vorbind despre actori, voi începe cu Valentin Ioan Stan în rolul lui Flavius, pentru că Flavius este un copil de șase ani, care chiar dacă nu are rolul principal devine personajul ilant. El este placa turnantă a întregului spectacol. În naivitatea sa, incurcă dar mai ales descurcă povestea. Sigur că atunci cînd este vorba de un copil adjectivele trebuie cumpanite, dar cum Flavius nu știe încă a citi putem scrie deschi căci, riscul de a descifra buchia revistei nu ne pîndește. El bine, stîmțat cititor, Flavius este buimăcător. El nu joacă ci își trăiește rolul cu o candoare indescriptibilă, ridicînd cota întregului spectacol. Ceea ce uluiește la acest copil este faptul că improvizează nemaipomenit. Un exemplu: în seara cînd am

luat loc în stal, a apărut pe scenă un personaj neprevăzut: o pisică. Ileana Cernat, pe fază (pisica era căutată de tot personalul teatrului încă din actul anterior) se apropie de ea tipit-tipit și ha! — o ia în brațe. Vine în mijlocul scenei și împreună cu Geo Costiniu improvizează. Flavius nu se lasă mai prejos, se integrează situației, lăsînd impresia că așa era textul. Valentin Ioan Stan are ceva din Jackie, strengarul lui Chaplin, care cu pălărioara lui cu vizieră, cu botșorul veșnic murdar, cu ochii sireți și cu

apariții și nutrim speranța că regîndirea concepției de joc ar putea-o aduce în plenitudinea resurselor ei artistice.

Există în piesă două personaje foarte asemănătoare ca structură, tipologie și concepție, dar foarte diferite în privința evoluției lor. Bătrîna doamnă și Generalul. Beneficiind de o compoziție studiată pînă la cel mai mic amănunt, Agatha Nicolau aduce la rampă o bunică paralizată, senilă și surdă, care pendulează neconștient între trecut și realitate, căci bunică aude ce-i convine,

Ileana Cernat, Geo Costiniu și copilul-actor Valentin Ioan Stan

mitnile în buzunare, a reușit să fixeze imaginea unui personaj care a rămas în istoria cinematografului.

Geo Costiniu, partenerul de joacă al lui Flavius, tînarul exponent al generației în blugi, realizează un rol de finețe și sensibilitate. El alternează exuberanța tînarului îndrăgostit cînd cu candoarea micului Flavius, cînd cu temerile și nehotărîrile frumoasei Dana. Actorul a intuit perfect partitura și s-a jucat cu dezinvoltură „de-a Ludvig”, convingîndu-ne la un moment dat că personajul nu trăiește pe scenă, ci aievea. Salutăm cu căldură revenirea în prim-plan a lui Costiniu și-l așteptăm cu plăcere în roluri noi.

Ileana Cernat, al treilea personaj, nu ne-a convins din păcate în suficientă măsură. Evoluțiile ei sint puțin rigide, cu toate că actrița face eforturi vizibile pentru a-și conjuga trăirile cu inocența lui Flavius și extravaganțele lui Ludvig. Pe artistă o știm din multe

lucidă cînd vrea și categorică atunci cînd trebuie. În rolul Generalului, Mihail Stan a conturat un personaj aparent dur și intrinsigent, gata să respingă orice intervenție. Nimeni nu are voie să-l contrazică, oricît de evidentă ar fi realitatea, dar de fapt este un om slab care cedează de fiecare dată. Meritul lui Mihail Stan constă în faptul că a știut să împletească perfect momentele de falsă măreție cu cele de slăbiciune, conținînd un personaj care stîrnește deopotrivă compasiunea și admirația.

În alte roluri de mai mică întindere, Maria Pătrașcu, Athena Demetriad, Ana Trofin, Nicolai Ivănescu și Sabin Păgărașanu, fiecare contribuînd substanțial la derularea spectacolului.

Colectivul giuleștean ne-a demonstrat din nou că este o echipă unită, cu discernămint în privința opțiunilor repertoariale și mai ales în promovarea textelor originale.

DAN BIRLADEANU

Cîntarea României

Nescrisul hrisov lăsat de străbuni spre veșnica durată a sufletului românesc

O uriașă paradă a portului popular și-a călușarilor veniți din toată țara a transformat străzile Caracalului într-o scenă plină de cîntec și culoare

Vigoare, armonie și ritm, acestea au fost calitățile cu care călușerii din Geoagiu, județul Hunedoara, s-au impus din nou

Pe scena Grădinii de vară din Caracal, căiuții din comuna Deleni, județul Iași, au cucerit ropote de aplauze pentru frumusețea și autenticitatea străvechii lor dans popular

Fotografii de FLORENTINA FEȘTIN ■

Premiul I pentru călușarii de la Intreprinderea „23 August” din București

Călușari, călușeri, căiuți...

Transilvania, inclusiv în Banat, unde călușerii purtau pe piept, încrucișat, tricolorul românesc.

Timpe de două zile, spre sfîrșitul săptămîinii și lunii trecute, mai exact spus în 28 și 29 iunie, Caracalul — acest oraș asaltat de mirosul griului copt și-al grădinilor și livezilor cu roade date în pirg, dar, în același timp, de-aproape 20 de ani încoace, ctreierat de ritmuri industriale inedite pentru patriarhala Cimpie Română de-altădată, — a trăit, ca și în anii trecuți, bucuria unui fabulos eveniment artistic: sosite cu-alași de zile mari și străvechi culori ce-mpodobeau albul portului popular, cele 56 de formații de călușari, reprezentînd 21 de județe ale țării, au transformat Caracalul într-o capitală a folclorului, cu deosebire a celui unic și inconfundabil dans popular numit Călușul, călușari sau hălăișa, în Muntenia și Oltenia, călușeri, în Transilvania, sau căiuți în Moldova. Este un dans ale cărui origini și semnificații se pierd în negura veacurilor, un dans ce marca, după opinia celor mai mulți cercetători, trecerea adolescenților în rîndul bărbaților maturi, apți să apere hotarele și integritatea colectivității, un dans care, potrivit altor păreri, nu-l puteau juca decît anume oameni care, de-obicei în pragul primăverii, făceau un legămint de taină cu forțele naturii, de unde și părerea că dansul respectiv avea și funcții magice, inclusiv terapeutice, ritmul său sacadat și sunetele stridente ce-l însoțeau avînd darul să readucă la viață un om bolnav. Nu lipsită de interes și de suport real ar fi și părerea că dansul călușarilor, după venirea romanilor pe teritoriul Daciei, și-ar fi schimbat intrucitva înfățișarea, adică rosturile, transformîndu-se într-un spectacol coregrafic ce imita instrucția soldaților romani. Dar, mult peste timp, mai încoace, spre noi, dansul acesta al călușarilor a început să însemne și altceva, mai ales în

telor transilvane, apariția acelor flăcăi înalți și drepti ca bradul, împodobîți în portul popular al locului, cu tricolorul încrucișat peste piept și cu ciucuri și clopoței la glezne! Fiecare pas al lor era el însuși un cîntec! Înalți, frumoși, plini de grație, puternici, stăpîniți dintotdeauna ai acestor pămînturi, călușerii erau, mai întii și-ntii, români! Români ce veneau din străvechimea străvechilor! Români ce purtau, mai departe, în timp, datina străbunilor lor, o datină în care dansul acesta, al călușarilor, al călușerilor sau al căiuților își avea rostul său, acela de a arăta, de exemplu, unitatea de limbă, dans, cîntec, simțire și aspirații ale tuturor romanilor. Caracalul nu este, deci, numai orașul în care, din an în an, vin de pretutindeni, din toată țara, cei ce cunosc și păstrează, din străbuni, dansul călușului, ci un loc în care se poate simți și trăi cel mai adînc sentiment ce-i este dat omului: (dragostea pentru pămîntul natal, pentru nestematele artistice pe care oamenii acestui pămînt le-au izvodit și le-au slefuit în timp. Ajunse pînă la noi, păstrate cu sfințenie, ocrotite ca adevărate monumente ale ființei naționale, dansurile călușului strălucesc mai luminoase ca niciodată. Zeci și zeci de formații, pînă să ajungă pe scena Grădinii de vară a Caracalului, au împinzit străzile largi ale orașului, transformîndu-le în adevărate riuri de sunet și culoare, riuri în ale cărui tumultuoase ape am zărit bărbați trecuți bine de primă sau de-a doua tinerețe, alături de care bateau pămîntul și strigau vestitul hălăișa copiii lor și copiii copiilor lor, adevîrînd astfel un emblemaic schimb de ștafetă, nemurînd un străvechi și pururi tînar dans popular românesc.

Cît am fost, cît sîntem încă și cît lumea vom purta braț de Olt și frunți de stînci noi venim cu „hălăișa!”

Că nu-i soare cum ni-i țară — alta nici că se putea —, Cantemirul înfioară pîna lui cu „hălăișa!”

De-au fost aspre jurămînte vreme bună, vreme rea auziți-l prin cuvînte cum răzbate: „hălăișa!”

Scuturi-scuturi pe cetate, cade-n pînteni cite-o stea, bucuroși le-om duce toate ca românii: „hălăișa!”

VIRGIL DUMITRESCU ■

Ce spectacol superb, ce simțămînt adînc putea să nască, duminica, la horă, în bătătura sa-

VICTOR NIȚA ■

Marele premiu special al juriului a fost atribuit formațiilor de călușari din satul Albești, comuna Alboiu, județul Mureș, comuna Jebel județul Timiș, Borzești, județul Bacău, Găești, județul Dimbovița, Sieu-Odorhei, județul Bihor, și Slatina, județul Olt.

Premiul I l-au cucerit călușarii căminelor culturale din comunele Vilcele, Dobrun și Colonești, județul Olt, Geoagiu, județul Hunedoara, călușarii Intreprinderii „23 August” din București și IPDE-Alexandria.

Premiul pentru păstrarea și valorificarea tradiției călușerești: căminele culturale din Radovanu, județul Călărași, satul Crăciuneni, comuna Radomirești, județul Olt, Odobesti, județul Dimbovița. Două premii ale Comitetului județean Olt al U.T.C. pentru Liceul industrial nr. 3 din Slatina și Liceul industrial nr. 3 din Craiova. Au fost distinși cu diplome de interpretare Gheorghe și Ovidiu Ghiță din Dobrun, județul Olt, tată și fiu, Iliuță Brăileanu și Ion Abălaru, din Vilcele, județul Olt.

Știința ultimelor decenii și-a spus cuvântul de ordine și în domeniul pomiculturii, realizând incredibilul, obținând, deci, ca în toate celelalte compartimente ale producției vegetale — ca să ne referim numai la acestea — recolte ce depășesc odată sau de două ori tot ce s-a dobândit, pe aceeași suprafață de teren, și în ani record, de-alungul veacurilor fără număr. Acolo unde, până foarte de curând, agrotehnica și estimările cele mai optimiste trasau energetic limita superioară a resurselor potențiale, armele cercetării au deschis breșe largi, obligând natura să-și revizuiască zestrea genetică, să-și refacă matricea originală, să devină mai generoasă în baza unui contract încheiat nu cu sine însăși, ci cu stăpînul ei absolut: omul.

Sînt considerații prin care viața se justifică aducînd sute de exemple, cetățeanul nostru se poate convinge singur vizitînd o stațiune pomicolă modernă, sau ceea ce ne propunem și noi în rândurile care urmează, folosind ca element de referință o unitate etalon, foarte apropiată de inima Capitalei, lângă gara aeriană a Bucureștiului, acolo unde o frontieră imaginată desparte agitația urbană de liniștea maiestoașă a cîmpiei. Locul se cheamă Stațiunea de cercetări și producție pomicolă Băneasa.

Aceasta enclavă de poame dulci, sprijinită chiar în zidul marelui oraș, se întinde pe o suprafață de 80 de hectare și reprezintă o nouă formă de integrare a cercetării științifice cu producția, avînd ca obiectiv transpunerea în zona de deservire a prevederilor Programului național de dezvoltare a pomiculturii și a altor măsuri inițiate de conducerea de partid și de stat pentru extinderea și modernizarea livezilor în județele Ialomița, Călărași, Giurgiu, Teleorman și Municipiul București. Stațiunea cuprinde, în afara compartimentului de cercetare propriu-zis, patru ferme de producție: Negoiești, județul Călărași, Poroschia, județul Teleorman, Fetești, județul Ialomița și Afumați, Sectorul Agricol Ilfov.

Aspectul general este acela de parc, de grădină publică, livadă, în accepția clasică a termenului, așa cum am fost obișnuiți să o cunoaștem, este practic de negăsit. Pretutindeni, natura și-a turnat pozoaba vegetală în tipare noi, acceptînd docilă rețetele horticulturii moderne. Peste întreaga suprafață se încrușează alei betonate, ici colo peisajul este împropătat de grupuri florale și de scîlpătul vesel al hăvuzurilor, iar în rest, de la un capăt la altul, curg, se înfrățesc și se întretaie gardurile fructifere. Totul a coborît aici cu puțin peste un staț de om, cine întinde mina poate atinge coroana vișinilor și merilor; e adevărat există și arbori mai înalți — piersicul, caisul, părul și unele soiuri de cireș — dar nici unul nu trece de 2-3 metri. Culesul e aici o joacă de copil, nimeni nu trebuie să trudească făcînd acrobații aeriene, e de ajuns, o simplă scară, iar cel mai adesea, un ocol pe jos în jurul copacului. Este un nou mod de a face pomicul-

tură, mai ușor, cu cheltuieli mai mici, mai simplu de cultivat, de întreținut, de recoltat și totul nu în detrimentul producției, ci prin sporirea acesteia de cîteva ori așa cum vom arăta de îndată.

Privite de sus, cele 80 de hectare cu pomi orînduiți în garduri fructifere, apar ca niște culoare vegetale, care amintesc mai degrabă plantațiile decorative ale parcurilor, sau parapetii verzi, îngemănați din arbuști jardieneri tunși geometric.

Așezată în zona de cîmpie, Stațiunea de la Băneasa și împreună cu aceasta, fermele de producție amintite mai sus, sînt, potrivit condițiilor de sol, climă, regimului mediu hidroclimatic, perimetre pomicole în care se află la mare cinste fructele de vară și primăvară, căpșuna, cireșa, vișina, caisa, piersica și mărul timpuriu. Dar zona de cîmpie a fost, se va spune, prielnică de cînd lumea, acestor specii. Cu toate acestea, așa cum vom arăta mai jos, deosebirile sînt importante, nu numai în ceea ce privește metodologia de plantare, întreținere și recoltare, ci în primul rînd prin faptul că, astăzi, mulțumită unei mai mari va-

specialității stațiunii de la Băneasa. În sfîrșit, prin soiurile Aromatul de vară, Melba, Closs, Cardinal, Romus I, II, III, Pionier și Prima, mărul timpuriu poate fi cules încă de la începutul lunii iulie. De reținut, în concluzie, că odată cu crearea acestor noi soiuri, perioada de consum a fructelor de vară s-a mărit considerabil, în cazul caisului și piersicului de la 30 la 60 de zile și respectiv, de la 45 la 90 zile. Refuzînd ciclul biologic stabilit prin dictatul milenar al naturii, cercetarea de specialitate a izbutit, și aici la Băneasa, să imprime o nouă viață fructelor de vară, noile soiuri preîndu-și ștafeta unul de la altul de-a lungul unui traseu ce străbate toate cele patru luni călduroase ale anului.

Vom reține în continuare din cele arătate de interlocutorii noștri dr. inginer Tudor Stancu, directorul Stațiunii și ing. Niculina Burloiu, secretar științific, în afara acestor performanțe, soiurile create și tehnica de conducere a pomilor și port-altoilor — se recomandă deopotrivă prin sensibilitatea sporită a producției la hectar. Livezile intensive și superintensive, realizate ca urmare a introducerii gardurilor fructi-

torului ar fi, bănuim, tentat să ne-o pună după citirea rîndurilor de mai sus: de ce aceste fructe nu se află totuși, în mod constant la nivelul performanțelor producțiilor în magazinele de profil sau pe tarabele vinzătorilor? Răspunsul nu poate fi decît unul singur, deoarece față de nevoile de consum, Stațiunea de la Băneasa, împreună cu fermele sale de producție, realizează încă o cantitate extrem de mică de poame. Toate aceste perimetre de belșug pomicol sînt pînă la ora actuală simple unități etalon, sau ca să folosim un termen din industrie, unicate ce urmează să intre în producția de serie.

Se va înțelege deci că pentru realizarea acestei „independențe fructicole”, Capitala va trebui să primească întreaga cantitate de poame de primăvară, vară și început de toamnă din cele cinci județe de care Stațiunea de la Băneasa răspunde sub raportul introducerii noilor soiuri și tehnologiilor de producție. Dar iată mai exact situația de fapt: o persoană are nevoie pe an, potrivit consumului fiziologic normal, de 62 kg fructe. Considerînd în conti-

rul cooperatist și particular pentru însușirea principalelor verigi tehnologice (fertilizare, tăiere, măsuri fito-sanitare etc). Pentru toți aceștia, exemplul Stațiunii de la Băneasa, a fermelor sale este mai mult decît ispititor. Vom mai aminti apoi că, prin introducerea formelor de conducere intensive și superintensive a tehnologiilor moderne de plantare și întreținere, pomii pot intra pe rod încă din al treilea an. Desigur, așa cum au tînut să remarce interlocutorii noștri, acoperirea deficitului de fructe reclamă deopotrivă extinderea plantațiilor în zona limitrofă favorabilă a Capitalei. O măsură în sensul de prevederile Programului culturii viței de vie și a pomilor fructiferi aprobat de conducerea superioară de partid și de stat în care se prevede ca pentru zona din sudul țării ..., extinderea noilor plantații intensive și superintensive de cais și piersic pentru care, neputîndu-se asigura condiții ecologice favorabile pe alte terenuri din alte zone ale țării, urmează să fie replantate în perioada 1986-1990".

Ar mai rămîne acum, la încheierea relațiilor noastre, să vorbim cititorilor și despre cei care, gîndind și realizînd noi soiuri de fructe, trudesc să împămîntenească aceste victorii ale creației științifice în zone largi din sudul țării, sau în alte județe de cîmpie ale României. O facem nu pentru a sublinia neapărat meritele, osirdia și priceperea colectivului de cercetare, se recomandă într-adevăr prin aceste calități — ci ne îndeamnă mai mult să reamintim, printr-un exemplu la scara realității, că pasiunea este cu adevărat singurul orator care convine totdeauna. La Stațiunea de cercetare și producție pomicolă de la Băneasa lucrează un număr de numai 8 cercetători, un colectiv restrîns dar care, iată și-a asumat dificila răspundere de a spori zestrea pomicolă în cinci județe ale țării. Ei sînt cei care au creat 7100 de hibridi, pe baza cărora au fost create și omologate soiurile autohtone de cais și piersic, de mare randament și valoare nutritivă. Roșu de Băneasa, Mamaia, Sulina, Selena, Sirena, Saturn, Flacăra și mai nou, Olimp, Comandor, Triumf, Congres, Victoria la care au colaborat tinerii cercetători Viorica Bălan și Antonia Ivașcu. Aceștia și cele în curs de omologare se vor răspîndi, sîntem siguri, pe largi suprafețe în actualul cîmp, acțiune în strictă conformitate cu ideea-program, exprimată de secretarul general al partidului nostru la Congresul Științei și Învățămîntului, de realizare a unor noi produse cu caracteristici superioare, cu consumuri reduse de energie și materii prime.

De remarcat din nou din exemplul viu al activității Stațiunii de la Băneasa cit de mult se poate obține din puțin, atunci cînd puținului i se adaugă un consum ridicat de energie nervoasă, energie de neprețuit și practic inepuizabilă. În competiția sa cu natura, omul a cîștigat din nou, folosind arma sa cea mai redutabilă: inteligența.

LIVIU TIMBUS ■

BUCCUREȘTI oraș între livezi

rietății de soiuri, fructele se oferă coapte începînd cu prima decadă a lunii iunie și terminînd cu sfîrșitul lui septembrie. Cu alte cuvinte, consumatorul poate beneficia de o anumită specie o perioadă mult mai îndelungată decît a fost obișnuit pînă nu demult. Iată cum se prezintă sub raport calendaristic această nouă viață a fructelor de vară.

Cireșele sînt bune de cules începînd cu 10 iunie prin soiul Romon Oliva, ultima recoltă fiind asigurată o lună mai tîrziu de către soiul Boambe de Coțnari. Între aceste două culesuri se interpun, prin coacerea lor succesivă, soiurile Mona, Germersdorf, Van, Sam, Stella și Urișa de Bistrița. Deci, cireșe coapte timp de o lună. Vișinul apare tot la 10-12 iunie prin Timpuriul de Cluj, ultima recoltă fiind prin soiurile Nana și Meteor. Între timp se coc, pe rînd, soiurile Mocănești, Crișana, Morela Neagră. Caisul apare în jurul datei de 20 iunie (mult mai devreme în ani cu temperaturi ridicate) mulțumită unor soiuri neomologate încă și își încheie existența prin Litoral și Olimp spre sfîrșitul lui august. Piersicul debutează la 20 iunie, iar trei luni mai tîrziu poate fi cules soiul Superba de toamnă, realizat de

feră, deci a unei mai mari densități la unitatea de suprafață — pot produce de 2-3 ori mai mult decît o livadă clasică. În ani buni s-au recoltat în cîmpuri experimentale, chiar și 27,5 tone de caise la hectar (în 1981) și 35 tone de piersici (1983), dar acestea rîmîn cifre record, excepții între excepții, cifrele reale, de referință, fiind date de media obținută pe parcursul a cinci ani. Astfel, noile soiuri de cais și-au demonstrat capacitatea biologică, producînd 12 tone la hectar (față de 5-6 tone cît se recoltează dintr-o livadă obișnuită) plantațiile de piersic, 10-15 tone (față de 6-7 tone în sistem tradițional), iar la cireșe, mediile pe cinci ani au fost de 10-12 tone la hectar sau de patru ori mai mult decît recoltele de pe cireșii obișnuiți. Toate acestea dovedesc că pomicultura alături de viticultura, rîmîne cea mai rentabilă cultură, avînd în vedere volumul redus de muncă și valoarea producției. E de ajuns să mai amintim că de pe un hectar de livadă intensivă se obțin, prin vinzarea fructelor la prețul de contract, 55-60 000 lei.

Ei bine, dacă am ajuns la acest punct al relațiilor noastre, ne revine datoria de a răspunde întrebării firești pe care

nuare întreaga cantitate necesară Capitalei, vom putea reține că fructele de toamnă, iarnă (în afară de struguri și citrice) dețin 59,09%. Diferența de 45,5% o reprezintă fructele de vară care, în mod firesc, ar trebui să fie produse în județele limitrofe Bucureștiului. La ora actuală, S.C.P.P. Băneasa, fermele sale și județele pe care le tutează produc doar 14,1% din necesarul de fructe de vară, comerțul bucureștean fiind nevoit să acopere acest deficit, aducînd poame din alte regiuni ale țării. Aceasta înseamnă, firește, cheltuieli de transport, de manipulare, pierdere de timp deci și deprecierea unor cantități de poame. Sau ceea ce s-ar simplifica de îndată ce aprovizionarea s-ar face din perimetrul indicat în acest sens.

Or, începutul a fost făcut. Se procedează în continuare la înființarea, prin introducerea noilor metode de exploatare, de ferme intensive și superintensive. În această idee, pepinierele Stațiunii produc și livrează anual material săditor (numai în toamna lui 1985 și primăvara lui 1986 unitățile cooperatiste și gospodării individuale au achiziționat de aici 300 000 pomi fructiferi și peste 22 milioane stolonii de căpșuni). Și tot anual se desfășoară cursuri cu fermierii din secto-

Intre conceperea în laborator și recoltarea unui fruct începe o viață de om

Fotografii de PAUL AGARICI ■

atelier literar

G. Dumitrescu

E. Vernescu : Improvizatiile grabite, tulburi, fara ecou.

I. Bija : Un ciclu aproape unitar (cu doua, trei lucruri eterogene) interesante, indrazneti (pe un teren tematic delicat, alunecos), lucru de condei evoluat, matur, incusit. Felicitari si pentru executia dactil, ireprosiabila. Dar mai ales pentru debutul in proza (de inspirata prorocire!), care speram sa deschida poarta reusitelor majore. (Mulțumiri pentru vorbele bune si multe urari de succes la examenul care - parca asa era vorba - va asteapta!).

Marius D. : Cele mai multe, lucruri de calitate, care par sa marcheze o noua treapta in evolutia dv. Nu e loc sa le citam pe toate cele reținute; ne vom referi, insa, la „Moartea”, lucru frumos, care merita un final la fel de elevat si grav (in locul formulei de argou, deplasate).

Stardust : E trist, dar nudeul liric al fiintei dv., ca sa ricen asa, continua sa se disperseze, diluat si dislocuit, pe semne, de alte preocupari si atractii. Nici acum (cu prea putine exceptii, parțiale) textele n-au densitate, profunzime, sensibilitate, vibratie, si lasa impresia netă de lucru iesit din pur efort exterior, de condela. Pe

ici-pe colo, mai „sună” cite ceva, in „Implicare”, „Adincuri”, „Peisaj”, „Febră” (asupra cărora mai trebuie sa zăboviti, insa, in imprejurari poate mai inspirate).

S. Danielescu : Nu putem reține, din prea numeroasele dv. plicuri, nimic definit, coerent, semnificativ. Paginile au, invariabil, infatisarea unui infirmitate delir verbal fara sfirsit. Pe viitor, o trimitere lunară, exigent selectata, ni se pare suficienta.

I. Scripcaru : Vagi tentative de organizare si limpezire („Tu-numai tu”, „El si?”), sugerind iesirea din amatorismul nonșalant.

L. C. Olt : Nu sint progrese deosebite, dar citeva pagini („Cita viata”, „Intomnare”, „Poem lucid”) mentin speranta intr-o evolutie mai concludenta.

O. Kadar : Pe-aceeasi linie, si versurile de-acum, uscate, „făcute”. (Ceva, in „Turbure”, „Neputinta”, „Nocturnă”, „Autoportret”). Juste, observatiile din scrisoare. Ar trebui sa incercati procedeu simplu de a lasa manuscrisele „sa se raceasca” un rastimp mai lung, o luna, doua; le veti revedea cu alti ochi. De asemenea, sa scrieti mai putina, lasind „bateriilor” timp sa se reincarce.

V. Patrascu : Cam tulburi

si prea vorbărețe. uneori, paginile adevăresc reale aptitudini pentru poezie („Inchipuies-te”, „Vilvataia”, „Eu sint femeia”, „Nu pot vorbi urit” etc.). Un plus de coerență si un debit mai linistit (cu cistiguri in substanta si profunzime) n-ar face decit sa sporeasca semnificatiile acestuia inceput de drum.

Florin Ionescu, Jeanina G.T., Laura Mesina, Mariana Vasileu, Hermina Grigore, Heidi L. I. Mincea, A.G. Achioritei, V. Agache, V. O. Neamtu, Gb. Mesaros, Rona Munteanu, I. F. Marinou, Ovidiu Mitea (impresie agravata, desigur, si de „halul” paginilor!), Damayanti (ceva, in „Dacă”), E. Alpareanu, George, K. Negrescu-U., Nic. C-tin Petrescu, Ion Mihalcea, Mirela Miron, Ioana Pop, I.E., C.P.-Caramida (ceva, in „Urme sintem”), Cristina M. („Iar vintul”), C. Dochita, M. Ghiga („Albastru”), O. D. Rucăreanu, C. Cristina Geta, L. Raduța, Bogdan Eduard, Ion Zară, Aurora D. Furtună, D. B. Vulcana, D. R. Petrisor : Incercari de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se inapoiază.

BLINDATI VULNERABIL

Atitea arme pe planeta !
Ascultati cum urla
In inimile noastre

Ca si cum noi am fi
Niste cimpuri de lupta !

Ca si cum noi am fi
Niste cimpuri de lupta !

CONSTANTIN DINCA

DIMINEATA PLOIOASA DE IUNIE

Hirtia mi-am pregătit-o
pentru niste importante documente
de serviciu,
iar linga mine stătea culcat
greu un stilou
ca o torpilă visinie;
acele orologiului se apropiu
ca tăsurile unor foarfece
si abia am trecut printre ele.
Diferite glasuri si sechele
trăgeau un fir din atentia mea,
mă tirau incet
spre năvoadele complicate pe care
trebuia să le umplu,
dar mă prind cu degetele creierului
de un cuvint,
de mineralul lui cald
care trezește un dureros semnal
de alarmă

si pe hirtia pregătită
pentru documentele importante
de serviciu
au răsărit niste plăpânde
surugate de versuri
amestecate cu ingrediente...

CONSTANTIN BUCIUC

LAPIDARE

Az fi murit oricum, ajuns in locu-aceia
unde trupul se desface ca o ceață
subțire
dar n-au avut răbdare paznicii cetății,
sau n-au știut
e-am să plec într-o zi pe-un cai ca
glezna frintă
care nu mai poate decit să zboare,
să zboare,
iar pietrele întinse să aruncați in mine.

cel ce nu se poate apăra decit in tăcere,
mi-au rănit obrazii e-o neputință de plin,
mi-au seurs de la timplă un gind
absolut,
care, ivit prea devreme, s-a transformat
in singe,
si privirea a fost singura piatră ce-am
aruncat inapoi.

Vresu numai să mă-ngrofați cu mîinile
afară din pămîni
si degetele cit mai larg desfăcute,
să nu uitaji că n-am luat nimic de la
voi...

VARUJAN VOSGANIAN

MESAJ

Au inferat un trup de animal
si carnea lui s-a răsculat pesemne,
cîndu-si rana ce voia să-nsemne
că suferinta e un semn regal.

L-au zăgrăvit in purpură atunei
si-au răzuit greselile cu briciul
apoi, in rind, s-au iscafit cu biciul,
sîrșind lucrarea in vocale lungi.

Iar chipul său sfîșietor de blid
se limpezi cu fiecare cuvint.

IRACLIE BOGHERU

RANIT

Rănit de propria singurătate
mă întorc prin sanul memoriei
cătore obscuritatea
dinalteza nasterii mele
șraversez clipele
ca pe niste imperii ale transparenței
dincolo de care
aproape imaterial
germenii lucrurilor
se visează de pe acum
splendori viitoare...

MARIUS DUMITRESCU

AB OVO

Tocite
secundele si-au rupt șirul
atunci
am fost clopiti — noi
ca niste pene
intre secunda trecută
si secunda viitoare.

SORIN IVAN ROTARU

Virgil Vătășianu

(Urmare din pagina 9)

scris mai de mult, sugerind publicarea lucrării si in limbi de circulatie internatională. Dar, in ce mă privește, cu tot entuziasmul meu, să nu uitaji că mă apropii de 85 de ani...

— Să întorcem, totuși, anii inapoi ! In 1978, la 25 octombrie ora 16.30. Erați la Roma, sub cupola Accademiei dei Lincei...

— Da, e o amintire plăcută. Mă întorceam in orașul unde timp de un deceniu am fost secretar al Școlii Române din Roma, cunoscută in Italia sub numele de Accademia di Romania. Dar, de data aceasta, la 76 de ani, reveneam ca invitat al Academiei italiene, ca participant la un colocvii italo-roman cu tema „L'esame storico-artistico della Colonna Traiana”, manifestare pentru care pregătisem comunicarea „Rappresentazioni di costruzioni daciche sulla Colonna Traiana”. Comunicarea a trezit interes, între altele și fiindcă cuprindea o informație oarecum neașteptată: am proiectat diapozitive cu imagini ale bisericilor de lemn din Maramureș, clădiri cu acoperiri trapezoidale, alături de imaginea unei clădiri de pe Columnă, înzestrată și ea cu un astfel de acoperiș. Deocareva a fost demonstrată originea dacică a acestui acoperiș. In lucrările mele precedente am considerat această particularitate ca o realizare a arhitecturii de lemn medievale, menită să protejeze pereții de birne de apa de ploaie. In literatura, acest acoperiș figura însă ca o adaptare stingă a morfologiei unei basilici medievale. Comunicarea a fost publicată la Atti del convegno Lincei (53/1982), dar, din păcate, fără ilustrații. Acestea vor apărea însă in volumul „Miscelanea” de care v-am vorbit și care se încheie cu un studiu intitulat Considerații privind particularități regionale și trăsături naționale ale arhitecturii românești din epoca feudală. E o încercare de a descoperi și a pune in lumina caracterele stilistice și estetice ale arhitecturii românești de odinioară.

— Ați trecut, din cite știu, fraudulos o frontieră pentru a ajunge in țară.

— Ei, întrebarea asta ar fi trebuit adresată fratelui meu, Titu Vătășianu, cu vreo 7 ani mai mare ca mine. A lui a fost „fapta” care n-a rămas oricum neobservată de autoritățile din Sibiu, trecind familia Vătășianilor pe lista celor ce trebuiau supravegheate atent. Și dacă e

să reconstituim foarte exact „ideea” trecerii Vătășianilor in Țară, trebuie să ne întorcem cu și mai mulți ani in urmă, la vremea cind a trecut unchiul meu, fratele mamei. In 1915 cind i-am făcut o vizită fratelui meu, pe-atunci ofiter la regimentul de artilerie din Tecuci, l-am vizitat și pe unchiul meu, angajat la o fermă de export pentru produse agricole din Brăila. Dar trebuie să mărturisesc că a fost o vreme, in 1917, cind in familia noastră exista un „plan” pentru trecerea in țară a întregii familii. Incepuse chiar și infaptuirea lui, prin vinderea casei moștenite de la străbunul meu Popa, macedo-românul comerciant, venit in Transilvania inainte de 1848.

— ...Și de fapt, care sint „rădăcinile” Vătășianilor ?

— Tata e dint-un sat de pe Tirnave, Mihai Viteazu, și s-a născut in 1867. A fost funcționar de bancă, la Albina, unde in 1920 avea să devină director pînă la pensionare, in anul 1937, după 50 de ani de serviciu ! A trăit 94 de ani. Mama, Hirsilia Vătășian, ca să reproduc numele nostru cum e scris in acte, a fiica unui moș din apropierea Abrudului, Moise Toma, care a scris și o carte, Catehismul, pe care in 1912 bunica i-a reeditat-o. O păstrează și azi cu mare plăcere, ea fiind una din primele bijuterii ale familiei noastre. Bunicul a murit foarte tînăr : la 33 de ani. Rămăsă singură, bunica a plecat la București unde a devenit profesoară de germană la o școală boierească pe undeva pe la Măgurele. Avea destule probleme cu creșterea celor trei copii, trebuind să facă destule sacrificii. Știa bine și greaca. Ea a fost aceea care m-a-nlemnat și ajutat să învăț limbi străine...

— Revin, totuși, la... frontiere: pe unde a trecut, Titu Vătășianu ?

— Prin „Vama Cucului” !

— Și unde era această vamă ?

— Peste tot unde găsea cineva o posibilitate de a „scăpa” de vigilanța grănicerilor ce păzeau frontierele austro-ungare !

— De Viena vă leagă vechi și frumoase amintiri. Ca să redau „zig-zagul” pe care l-ați făcut in timpul studiilor universitare, mi-ar trebui prea mult spațiu. De pildă, de ce n-ați rămas la Praga ?

— Pur și simplu, nu mi-a convenit cursul de Istoria artei, deși, trebuie să mărturisesc, am profitat mult pe planul arheologiei clasice. Eu mă dusesem acolo cu destul de multe vise și după destul de multe discuții cu tatăl meu, care ar fi dorit să mă vadă... avocat, o meserie

sigură, serioasă, și atât ! De ce-am optat pentru Viena ? Poate pentru faptul că la Sibiu, cu ani in urmă, avusesem șansa de a-l audia pe Josef Strzygowski, polonez de origine, născut in Galitia, care a conferențiat pe teme ale istoriei artelor, impresionindu-mă foarte mult. De fapt, acest profesor a fost recunoscut și este și azi, ca un istoric de artă foarte important. Acolo, la Viena, cu el am făcut Istoria Artelor, iar mai apoi mi-a fost și conducător de doctorat, pe care l-am terminat primăvara, in aprilie 1927.

— Am înțeles că o întrebare despre notele din anii de liceu ar fi cam incomodă...

— Ce să vă spun ? Dacă veți parcurge cataloagele de-atunci, veți găsi că elevul Vătășianu Virgil are note de „foarte bine” la Științele naturii, geometrie, fizică și chimie, dar „bine” la limba română, latină. Veți găsi însă și un... „suficient”, la Istorie ! Și culmea ironiei : cred că eram singurul din școală care citeam nu numai cartea, dar și tratate de istorie publicate in limbi străine ! Și poate dacă la Bacalaureat nu era președinte istoricul Ioan Lupas, poate m-ar fi și „picat” profesorul meu de la liceu...

— Cu ani in urmă, in studenția mea de la Politehnică din Cluj, nu eram singurul „străin” care se strecura in amfiteatrul de la Filologie unde ținea curs profesorul Vătășianu ! Și „trecuram” ea o dată veți face apoi și veți „descoperi” pe cei ce nu figurau in jurnale !

— Eu n-am făcut niciodată „catalogul”, dar sala era întotdeauna ticsită. La examen, am fost însă întotdeauna exigent, străduindu-mă să apreciez cu cea mai mare corectitudine cunoștințele asimilate de studenți. La ur astfel de examen, o studentă a primit o notă prin care își pierdea bursa. M-a rugat să l-o măresc. I-am spus însă atât : „Nu-l nimic. O va cistiga altcineva care merită !”

— Încerc să mi-l imaginez pe academicianul de azi la virsta primelor mari frământări, implicat, ca de altfel întregă familia a Vătășianilor și a românilor transilvăneni, in implinirea vechiului ideal de Unire...

— La 16 ani și jumătate, împreună cu alți colegi, m-am înrolat și eu in Garda națională la Sibiu. Apoi am trăit și emoția primei misiuni : împreună cu colegul Mihăilțan, am însoțit trenul ce ducea spre Alba Iulia delegații Sibiului, cu arma in mînă, in locomotivă, cu o zi inainte de 1 Decembrie 1918...

— Și la Alba Iulia cum a fost ?

— Ajungind destul de tîrziu,

n-am mai găsit loc de cazare. Impeună cu Mihăilțan și alți oameni in situația noastră, am mers mai întii la restaurantul din centrul orașului să servim masa. La inchidere, aflind că n-avem unde dormi, ne-au îngăduit să rămînem acolo peste noapte, mesele devenind paturi, iar restaurantul... dormitor. A doua zi, a fost așa cum știți : luma multă, o imensitate, venită din toată Transilvania, o zi așteptată de-atitea secole de tristețe de toți românii. Păcat că n-au existat pe vremea aceea și mijloace de amplificare sau de înregistrare a acelor momente. Am fi putut retrăi și noi, cel ce-am văzut acolo totul „pe viu”, dar și generațiile următoare, momente greu de imaginat și imposibil de reconstituit in toată măreția lor. Reîntorși la Sibiu, mi-am reluat activitatea in cadrul Gărzii naționale...

— Și in ce consta ?

— După Unire, era o etapă nouă. Aveam de-acum și arme, „colectate” in urma unei misiuni anterioare prin satele deja prăsite de jandarmii unguri, trebuind in acest cadru să pregătim momentul intrării in Sibiu a armatei române renăscute, care cuprindea și pe românii ardeleni trecuți in Țară prin „Vama Cucului”. Și vă imaginați cu cită nerăbdare așteptam revederea cu fratele meu, Titu Vătășianu ! Asta s-a produs într-o dimineată de decembrie, cind din trenul ce aducea prima baterie românească, coboară și locotenentul Titu Vătășianu. Imaginați-vă însă emoția părinților mei, a rudelor celorlalți români ardeleni înrolați in armata română !

— Se prăbușise Imperiul. Am auzit că-n Palatul Imperial s-a găsit un loc și pentru România...

— Așa este. Pe undeva, la etajul III, s-au atribuit acolo citeva camere, un club, Societății studenților români din Viena. Pe vremea studenției mele, președinte al Societății era un tînăr din Aiud, Alexandru Domșa, cel care peste ani avea să fie primul rector al Institutului Politehnic din Cluj și un distins om de știință și cultură...

— Nu vă gândiți să așterneți pe hirtie aceste amintiri ? Ar fi o carte foarte căutată. Văd că și citiți „amintiri” : acum pe cele ale lui Alexandru Lapedatu. Și mă gândesc că ați fi printre foarte pușinii care ar mai putea reînvia azi o figură luminoasă a neamului nostru : pe Octavian Goga ! Și chiar v-aș ruga, inainte de a răspunde întrebării despre „amintiri”, să ne vorbiți

ceva și despre Octavian Goga...

— Intre familiile noastre au existat vechi relații. Prima soție a lui Octavian Goga era fiica directorului Astrei, Partenie Cosma, al cărui apropiat colaborator era tatăl meu. Ce să vă spun ? Goga, plecat de mai mulți ani in România, a fost sprijinul multor români transilvăneni, inclusiv al fratelui meu, cind a trecut și s-a înrolat in armata română. Bunele raporturi ale familiilor noastre au rămas însă și după divorțul lui Octavian Goga și căsătoria lui cu Veturia Triteanu.

— Și cu... „Amintirile” ?

— E complicat să răspund. E la mijloc și timpul și sănătatea !

— Din nou o indiscreție : criticul de artă Virgil Vătășianu a stat cindva și in fața șevalețului ?

— Da, a stat. Am pictat, într-o vreme, însă trebuie să recunosc că a fost mai puternică chemarea muzicii...

— Deci, o altă ipostază inedită ! Și chiar ați iubit-o serios ?

— La Sibiu, eu am luat chiar și lecții de pian cu Glückselig. Se instalase in vremea aceea la Sibiu și doamna Bilevici, venită din Boemia, care dădea lecții de canto și de pian. La noul liceu românesc „Gheorghe Lazăr” din Sibiu chiar am fost rugat să pregătesc și un cor, dar n-am prea reușit, cîntind totuși la serbarea de sfirsit de an Sonata a 6-a de Beethoven. Mai tîrziu, cind am plecat la Praga, mi-am inchiriat un pian, dar timpul și Istoria artelor m-au îndepărtat încet-încet de muzică, rămîind însă un mare... „consumator” ! Vă pot povesti și un moment interesant din timpul cind m-am aflat la Roma, consilier la Legația noastră. Venise, însoțit de mama sa, Dinu Lipatti, aproape necunoscut pe-atunci in Italia. Eu, ca atașat cultural, trebuia să-i pregătesc un angajament, dar n-am reușit să-i aranjez decit unul într-o sală de mina a doua, fără efectele dorite. Am participat apoi la o cină oferită de Grigoreca, ministrul României la Roma, la care a fost invitat și rectorul Conservatorului. La cină, Dinu Lipatti ne-a oferit un mic și frumos concert, impresionindu-mi pe participanți, de altfel personalități cu mare influență in cultura italiană. Rezultatul ? In zilele următoare, Dinu Lipatti concerta la Radio Roma.

— Vă mulțumesc ! Și o fae și pentru cei ce vor găsi in aceste pagini gîndurile intime ale unui om ce și-a închinat viața artei românești, slujind-o cu devotament !

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Ecuatiile Proca
prioritate incontestabilă

Cu o jumătate de veac în urmă, în anul 1936, fizica teoretică dobânda o izbândă însemnată, datorită unui român: Alexandru Proca stabilea ecuațiile cimpului mezonice vectorial, pe care savantul francez Louis de Broglie, creatorul mecanicii ondulatorii, avea să le denumească **ecuațiile Proca**. Aceste ecuații prezintă o deosebită însemnată, întrucât descriu interacția nucleară de mare energie, mijlocită de mezoni vectoriali. De altfel, cu un an mai înainte, în 1935, Proca își mai înscrisese o dată în mod strălucit numele în analele fizicii, prevăzând teoretic — în același timp cu japonezul Hideki Yukawa și independent de acesta — posibilitatea existenței mezonilor, cu alte cuvinte descoperind teoretic aceste particule, ulterior identificate și experimentale de C. D. Anderson. Prevederile teoretice a mezonilor a fost răsplătită în 1949 de Premiul Nobel. Dar din nou (pentru a cita oară?) știința noastră a fost frustrată, căci ilustra distincția a fost acordată doar lui Yukawa, în timp ce

Proca era pur și simplu „uitat”! Alexandru Proca s-a născut la 16 octombrie 1897, la București, și a urmat liceul „Gheorghe Lazăr” din Capitală devenind bacalaureat în 1915. Urmează doar un an Secția de Matematică a Facultății de Științe din București, apoi, la izbucnirea războiului, se înscrie la Școala de Ofițeri de Geniu, pe care o absolvă în 1917, ca șef de promoție, fiind apoi parte la luptele de pe front. Își continuă studiile superioare după război, orientându-se însă spre tehnică, obținând în 1922, tot ca șef de promoție, diploma de inginer electromecanic al Școlii Politehnice din București, unde este reținut, după absolvire, ca asistent. Încă din vremea studiilor ingineresti, se arată interesat de problemele de fizică, ținând de pildă conferințe despre fizica nucleară și mecanica cuantică. Ca asistent, redactează, împreună cu Ernest Abason și Tudor Tănăsescu, „Buletinul de matematică pură și aplicată” al institutului. Concomitent lucrează ca inginer la Societatea „Electra” din Cimpina unde pro-

movează introducerea electricității în industria petrolieră; publică cu acest prilej lucrarea **Intrebuințarea electricității în industria de petrol** (1924).

În cadrul specializării sale în Franța, se înscrie la Facultatea de Științe, obținând în 1928 licența în fizică. Se remarcă foarte curind prin ideile sale deschizătoare de drumuri, iar Marie Curie îl invită să lucreze la Institutul Radiului din Paris, pe care îl conducea. Aci efectuează o cercetare experimentală privind radiația beta a mezotorului. Într-o scrisoare care s-a păstrat, doamna Curie declară despre tânărul cercetător român: „De cite ori am o problemă științifică grea în institut, care cere răbdare mare, competență, dibăcie de experimentator și meticulozitate, mă adresez domnului Proca. Puteți să vă mindriți, voi, românii, cu un cercetător științific de talia sa”. (Alexandru Proca avea pe atunci 30 de ani.) Din 1929 trece la Institutul „Henri Poincaré” din Paris, unde lucrează cu L. de Broglie și L. Brillouin, pregătindu-și totodată doctoratul în fizică, pe care îl va susține cu teza **Sur la théorie relativiste de l'électron de Dirac** (1933), în care introduce pentru prima dată în mecanica relativistă derivata în raport cu timpul propriu. Cu toate acestea, reușește cu greu să aducă la cunoștința lumii științifice concluziile studiilor sale. Într-o scrisoare a sa din această perioadă, pe care am cercetat-o cu ani în urmă în arhiva savantului Nicolae Vasilescu-Karpen, își exprimă întreaga amărăciune: „Nu sunt încă completament liber să fac ce vreau și dificultățile pe care le am nu sînt de loc făcute să te incurajeze. După ce e

greu să faci un lucru nou, original, mai trebuie să te zbați ca să-l publici”.

Început cu înecutul, obstacolele sînt totuși învinse și studiile sale apar în cele mai prestigioase publicații științifice. În 1935 întreprinde ceea ce numește (tot într-o scrisoare către N. Vasilescu-Karpen) „**pelerinajul indispensabil la Copenhaga la N. Bohr — cum se făcea pelerinajul la Mecca**”. Îi elogiaza acestuia „**geniul criticii**”, „**profundimea analizei**” și, menționând că l-a întâlnit acolo și pe W. Heisenberg, scrie că acesta „**vorbind de unul din românii care au făcut teza la el, spunea că de mult n-a mai văzut o teză atît de strălucită: era vorba de teza lui Șerban Țițeica**”.

În 1932, Alexandru Proca devine director de cercetări la Institutul „Henri Poincaré”, iar Analele Institutului încep să apară sub îngrijirea sa. Evoluindu-l după moartea sa prematură (13 decembrie 1955), fizicianul Horia Hulubei scria în revista „**Studii și cercetări de fizică**” nr. 2/1956: „**La deschiderea drumului spre studiul cimpurilor nucleare, o însemnată contribuție a dat, prin lucrările sale, compatriotul nostru Proca, care, împreună cu japonezul Yukawa, cu totul independent și în același timp, a pus bazele studiilor actuale ale forțelor nucleare**”. Între 1940—1943, neacceptînd să lucreze sub ocupația nazistă, este profesor de mecanică la Universitatea din Porto, apoi se refugiază în Anglia, activînd în cadrul Misiunii Franceze din Londra. După eliberarea Franței, devine director de cercetări la Centrul Național de Cercetări Științifice al Franței și este totodată numit conducător al Seminarului de Fizică Teoretică al Sorbonei. La acest semi-

nar și-a ținut, la sfîrșitul anului 1955, ultima prelegere, mai bine zis i-a fost citită de un coleg, întrucît boala incurabilă de care suferea nu i-a mai îngăduit să o prezinte el însuși. În rîndurile audienței emoționate se aflau nu numai studenți, dar și iluștri oameni de știință, printre ei și marele nostru matematician Simion Stoilov.

Mai trebuie arătat că Alexandru Proca a pus în discuție cel dintîi, încă din 1928, structura granulară a spațiului și timpului. Pe lângă cele patru coordonate cunoscute ale spațiului și timpului, a propus o a cincea — variabila conjugată a masei —, folosită în dinamică. Tot Proca a stabilit o funcție de entropie mecanică, identică cu ecuația S a lui Erwin Schrödinger. A stabilit, de asemenea, în mecanica cuantică, o ecuație fundamentală ce pornește de la ecuația lui Gordon, aplicînd rezultatele la care a ajuns la mișcarea în vid a particulelor. Fizica îi mai datorează noi ecuații relativiste ale particulelor elementare. Spre sfîrșitul vieții, a enunțat teoria după care diversele particule pot fi considerate ca stări distincte ale unui singur corpuscul, caracterizat prin valorile masei de repaus și spinul total. Aportul său a fost substanțial în mecanica ondulatorie, mecanica statistică, teoria cimpului, radioactivitate, electronică etc. Alexandru Proca, reprezentant de seamă al fizicii teoretice pe plan mondial, a fost omul ideilor vaste și profunde, cu un acut simț al noului, din nefericire însă cu o operă pe care nu a ajuns să o încheie pe deplin.

L. M. ȘTEFAN ■

Medicina contemporană situează, fără echivoc, tutunul printre marii factori de risc care acționează asupra stării de sănătate. Cercetările medicale, ca și cele de orientare sociologică, deși admit că fumatul este mai mult o deprindere socială decît una personală nu omit să atragă atenția că daunele produse de tutun fac ca riscul pierderii vieții din cauza anumitor boli la fumători, față de nefumători, să fie mult mai mare. Fumatul, care a căpătat mulți adepți în deosebi în ultimele decenii, s-a răspîndit enorm atît în țările dezvoltate din punct de vedere economic, cît și în cele în curs de dezvoltare, luînd forma unei adevărate epidemii, cea mai mare din istoria omenirii prin amploare și extindere. Iată de ce, dorind să evidențiem, fie chiar și parțial, efectele acestui rău de atît de largă răspîndire, am invitat la o discuție pe această temă două personalități ale vieții noastre medicale și științifice, ale domeniului educației sanitare: prof. dr. Sergiu Mănescu, directorul Institutului de igienă și sănătate publică, și dr. Vitalie Lisovschi, șeful Laboratorului de educație sanitară și istoria medicinei din cadrul aceluiași institut.

Prof. dr. Sergiu Mănescu: Cifre statistice alarmante situează deprinderea de a fuma printre factorii de risc major, certificîndu-se nu doar de azi o relație causală directă, favorizantă, între tutun și bolile canceroase, cardiovasculare, digestive, respiratorii și neuropsihice. O scurtă trecere în revistă a preocupărilor unor personalități științifice și organisme naționale și internaționale ne permite să constatăm că, alarmate de impectoasa dinamică a epidemiei tabacice, acestea au inițiat studii și cercetări de natură să pună în evidență nocivitatea tutunului, a țigaretetii, locul și rolul fumatului în etiopatologia unor afecțiuni cronice degenerative care au dobîndit un tot mai accentuat caracter de masă. În prezent, aproape 5 milioane de hectare de teren arabil sînt afectate pe glob culturii tutunului. În ultimii 20 de ani, producția mondială de tutun a crescut de la 4 400 mii tone la aproximativ 6 300 mii tone anual. În țările în curs de dezvoltare consumul s-a măjorât în decurs de 15 ani cu 33 la sută. Peste jumătate din adulții de sex masculin din Europa fumează în medie 15 țigaretete pe zi. Femele au tendința de a depăși pe bărbați în consumul mediu zilnic de țigaretete. Într-o serie de state, fumatul este practicată de la vîrste foarte tinere. În Franța tinerii între 10 și 17 ani fumează în proporție de 30 la sută. În R.F.G. 36 la sută sînt fumători la vîrsta de 10—12 ani, iar în Italia 60 la sută dintre băieții de 15 ani. În Suedia, unde s-a întreprins o intensă campanie

ducă proporția fumătorilor la băieții de 16 ani de la 41 la sută la 31 la sută, iar la fete doar de la 47 la 45 procente. Asta în decurs de doi ani.

Dr. Vitalie Lisovschi: Sînt semnificative datele obținute printr-un studiu epidemiologic efectuat de Societatea americană de cancer pe un număr de peste un milion de bărbați și femei, în care este estimată comparativ durata supraviețuirii la nefumători și fumători, a ceea ce din urmă fiind departajată după criteriul rației zilnice de țigareti. Se poate constata cum în mod constant speranța de supraviețuire se micșorează în raport cu creșterea rației țigaretilor fumate zilnic. Astfel, dacă se estimează că 77,7 la sută dintre nefumătorii în vîrstă de 25 de ani pot spera să atingă vîrsta de 65 de ani, numai 54 la

datele a numeroase studii clinice și experimentale din întreaga lume demonstrează că fumul este răspunzător de apariția a numeroase boli cronice grave: pulmonare, cardiovasculare, digestive, nervoase. Printre aceste boli, primele locuri sînt ocupate de cancerul pulmonar, cardiopatia ischemică, bronșita cronică și emfizemul pulmonar. După datele prezentate la cea de a doua Conferință mondială asupra fumatului și sănătății, riscul de îmbolnăvire este mai ridicat, pentru fumătorii în comparație cu nefumătorii: de 12 ori în cancerul pulmonar, de 10 ori în cancerul laringian, de 6 ori în cancerul cavității bucale și ale laringelui, de 5 ori în cele ale esofagului. Îi întrebăm pe fumători: Meriți să-și asume un astfel de risc?

vocate de cancerul pulmonar, 25 la sută din cele datorate bolilor cardiovasculare și 75 la sută dintre cele cauzate de bronșita cronică sînt direct imputabile tabagismului. Într-un raport publicat în S.U.A. se arată că fumatul intervine în peste o treime din decesele înregistrate la bărbați între 35 și 60 de ani și că alți 100 000 de nefumători încețează din viață în mod prematur pentru că trăiesc într-un mediu în care sînt obligați să fie în contact permanent cu fumătorii.

Prof. dr. Sergiu Mănescu: Epidemia tabagică a cuprins în ultimul deceniu și țara noastră. În intervalul 1976—1979 consumul de tutun a crescut de la 25 320 la 32 000 tone. După ultimele date pe care le avem, 41,3 la sută din subiecții selecționați sînt fumători. Intensita-

mai eficient mijloc de combatere a fumatului este profilaxia, activitatea de educație sanitară care să informeze, să conștientizeze și să convingă asupra consecințelor acestei toxicomanii periculoase. Și în țara noastră s-au luat măsuri complexe, dintre care amintim faptul că fumatul la locul de muncă este permis numai în locuri special amenajate; este interzis fumatul în unele unități de alimentație publică, în incinta școlilor, în unitățile sanitare. În planul unic de educație sanitară se fac multiple referiri la acțiunile destinate combaterii tabagismului, dar fiind vorba de o problemă extrem de vastă, ea trebuie să antreneze toți factorii interesați — organele medicale, organizațiile de masă și obștești/școlare, formele de mass-media pentru a acționa eficient.

Prof. Sergiu Mănescu: În propaganda antitabagică, simpla afirmație că fumatul constituie un act dăunător sănătății este adesea total insuficientă și neconvingătoare. Se impune deci argumentarea științifică a acestor susțineri pe bază de dovezi foarte concrete, concludente și accesibile tuturor păturilor populației. Avînd în vedere proporțiile fenomenului care a cuprins peste 40 la sută din populația țării noastre — marea majoritate tineret în formare și grupe populaționale la vîrsta cea mai productivă — și cunoscînd efectele nocive în planul sănătății se impune adoptarea unor măsuri complexe — educative, restrictive și economice — pentru combaterea tabagismului. Principala țintă a combaterii tabagismului este reprezentată de modificarea comportamentului. Aceasta presupune antrenarea sistematică a tuturor forțelor aflate în situația de a exercita o influență educativă cadre didactice, părinți, personal medico-sanitar, organizațiile de tineret și studenți, sindicatele, organizațiile de femei și O.D.U.S., Societatea de Cruce Roșie pe fondul unui climat favorabil creat cu ajutorul presei. Abandonul fumatului este un proces complex și adesea destul de dificil. Orice program educativ care își propune drept scop convingerea fumătorilor de a renunța la obiceiul lor, pentru a avea eficacitate, trebuie să fie diferențiat, adaptat la factorii care au motivat, motivează în continuare și întrețin practica de a fuma. Trebuie să se obțină o schimbare de mentalitate, o modificare a comportamentului și o motivație individuală. Viața fără tutun nu este tristă, ea înseamnă surplus de sănătate, o intensificare a posibilităților fiziologice, o redescoperire însuflețitoare a libertății și a puterii de stăpînire.

OPREA GEORGESCU ■

În dezbaterea specialiștilor: un flagel al lumii moderne

FUMATUL

sută dintre marii fumători, care obișnuiesc și continuă să fumeze 40 de țigareti sau mai multe pe zi au perspectiva să ajungă la aceeași vîrstă. Altfel exprimat, durata medie a supraviețuirii pentru nefumătorii în vîrstă de 25 de ani este evaluată de fapt la 48,6 ani, pe cîtă vreme la marii fumători această durată medie coboară la 40,3 ani. Așadar, a fi mare fumător, conform estimărilor făcute de societatea americană, se plătește în medie cu 8,3 ani din viață. Se remarcă totodată că și la rația moderată de 1—9 țigareti pe zi se pierd 4,6 ani din durata medie a supraviețuirii. Durata medie a supraviețuirii se micșorează și în raport cu precocitatea începerii fumatului.

Prof. dr. Sergiu Mănescu: Modul de cultivare și prelucrare a tutunului în zilele noastre poartă multe aspecte nocivitate acestuia. Adăusul de pesticide din timpul cultivării tutunului, concentrarea de substanțe radioactive în planta de tutun, ingredientele folosite la fabricarea țigaretilor, procedeele de uscare rapidă a tutunului — toate la un loc cresc numărul componentelor nocive din țigaretă. În prezent s-au identificat peste 2000 de substanțe nocive în fumul de țigaretă. La substanțele nocive de bază ca nicotina, oxidul de carbon, hidrocarburile canceroase s-au adăugat altele ca: metalele antitabagică s-a reușit să se re-radioactive, arseniul, DDT-ul

Dr. Vitalie Lisovschi: Fumatul nu este o chestiune strict personală, care privește și afectează numai individul în cauză ci, prin frecvență și urmări, dăunează întregii societăți. Este imposibil de calculat totalitatea daunelor individuale și sociale provocate de fumat: îmbolnăvirii grave și decese ca urmare a cancerelor și a altor boli, cheltuieli enorme pentru tratarea bolilor provocate sau agravate de fumat, ajutoarele medicale și pensiile de urmaș suportate de societate. Dar suferințele psihice și fizice ale celor loviți de boli, ale celor care îi îngrijesc, nu pot fi cu nimic răscumpărate. Fumatul are consecințe serioase și asupra sănătății femeilor gravide și asupra fătului. S-a constatat că fumătoarele nasc copii cu 200—500 grame mai puțin decît copiii născuți din mame nefumătoare, deoarece fumatul încetinește procesul de creștere a fătului. Riscul de a naște copii cu o greutate sub 2 500 grame este de două ori mai mare la fumătoare. De asemenea, la femeile fumătoare se constată riscuri crescute de malformații congenitale ale fătului, avorturi spontane, afecțiuni ale cordului și pulmonului fătului. În familii unde tatăl și mama fumează, 80 la sută din numărul copiilor suferă de boli ale căilor respiratorii. Se poate afirma astăzi, fără a greși cîtuși de puțin, că fumatul reprezintă o sinucidere lentă. Statisticile Organizației Mondiale a Sănătății arată că 90 la sută dintre decesele pro-

tea fumatului este ilustrată prin date îngrijorătoare, marea majoritate a fumătorilor — 80,1 la sută — consumînd între 10 și 30 țigareti zilnic.

Reputații clinicieni și oameni de știință români, în urma a numeroase cercetări, au subliniat influența nocivă a fumatului asupra aparatului cardiovascular, în producerea unor boli ca nevroză cardiacă, angina de piept, infarctul miocardic, hipertensiunea arterială, ateroscleroza, arterita, riscul fiind foarte mare la persoanele tinere și mai ales la marii fumători. Datorită fumatului este dereglat și în cele din urmă anihilat. Virozele pulmonare sînt de exemplu de citeva ori mai frecvente la fumători. Cercetări efectuate la Institutul de medicină internă și la Institutul de igienă și sănătate publică din București au arătat că fumatul reprezintă cel mai important factor de risc pentru bronșita cronică. Astfel, în rîndul fumătorilor, peste 75 la sută prezentau leziuni evidente de bronșită cronică, în timp ce în rîndul nefumătorilor numai 1,4 la sută sufereau de această boală. Un studiu efectuat la Institutul oncologic București a arătat că aproape 90 la sută din bolnavii de cancer bronșic au fost fumători. Cu alte cuvinte, cercetările în acest domeniu indiferent de ce școală de medicină au fost făcute, au tras o singură concluzie: tutunul este un dușman real și deosebit de periculos pentru sănătate.

Dr. Vitalie Lisovschi: Cel

— Un interviu? Fie, dar nu reclama! Nu-mi place să vorbesc despre mine și, iară să mă joc de-a modestia, nici nu țin prea mult la prețuirea activității mele!

— Să înțeleg că...
— Cel mai dur lucru e, crede-mă, discuția mea cu mine însumi.

— Adică...
— Niciodată n-am fost împăcat. N-am făcut cit și fi vrut și cit și fi putut. Uneori mi se pare că m-am risipit în prea multe, ca și când viața n-ar avea sfârșit. N-am citit destul și, în afara specialității, nu mi-am potolit setea de muzică și de poezie. Am părăsit la jumătatea drumului sau pe-acolo ipoteze științifice în care am crezut, iar altora, ca aceea privind originea vieții, le-am acordat prea puțină atenție. Un interviu ce-ar fi? Altă pierdere de vreme. Aș accepta dacă aș ști că putem spune ceva într-un chip în care nu s-a mai spus, dar putem?

— Aș fi tentat să...
— Înțelege-mă, timpul care mi-a mai rămas și care nu mai e mult mă presează. Sint semne că nu mai are răbdare.

— Nici eu nu mai am, tovarășe profesor! Pot, în sfârșit, să vă pun o întrebare?

— Poți, să vedem.
— Ce-i cu timpul?
— Un chimist celebru, Linus Pauling, de două ori laureat al Premiului Nobel, se mira, și pe bună dreptate, că omul, care veghează bănuitor asupra a tot ceea ce îi aparține, acceptă să i se fure timpul cu o indiferență înspăimântătoare.

— Dacă doriți să ne întrecem în citate, am să vă ofer și eu unul, aparținând altui laureat al Nobelului, lui Huggins, care a eu-cidat tratamentul hormonal al cancerului. El zicea că „averea cea mai de preț a unui savant este, până la urmă, propriul său timp”.

— Și n-avea dreptate?
— De ce credeți că avea?
— Pentru că omul modern, împovărat prin solicitări zilnice, nu poate impune, ci desu-te adăugate de el însuși, fără discernământ, devine un fel de prizonier în labirintul vieții. Amină sau renunță la priorități, luat de apă, cum se spune, trăind drama crizei permanente de timp.

— Asta e, lertați-mă, o constatare, nu o explicație.
— Poate fi vorba, în esență, despre un stres prelungit, ale cărui rădăcini se găsesc în incapacitatea de a ordona deciziile pe baza unei selecții riguroase. Nu totdeauna, dar adesea, se manifestă tendința, aș numi-o păgubitoare, de a așeza pe primul plan lucrul mai puțin important.

— A te pierde în mărunțisuri, nu?
— Exact.

— Ce părere aveți, unii susțin că timpul e bani?
— E un mod îngust de a privi, dar la fel de adevărat e că timpul irosit nu poate fi răscumpărat. El costă mai ales pe planul creației. Mă îndoiesc să fi fost în istoria omenirii o risipă mai mare și mai dăunătoare decât cea de creare, despre care am putea discuta incomparabil mai mult decât despre aceea de energie sau de materii prime. A sosit vremea să meditam serios asupra acestei risipe de materie omenieșă, nerecuperabilă și nerecuperabilă, pentru că numai așa vom putea face din știință pierghia decisivă pentru progresul material și spiritual al societății.

— Este ceea ce ne cere, de la înălțimea intuiției sale excepționale și a unei întinse experiențe, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

— Ați visat cumva să fiți compozitor? Poate poet?
— Am visat, din fragedă copilărie, să devin învățător și am devenit. Inclinația către lirism, o anume fantezie și imaginație nu și-au găsit materializarea decât întâmplător. Curios, dar la întrebarea dumitale aș mai avea un răspuns: plăcându-mi istoria, cred că m-aș fi putut dedica ei.

— De ce?
— Pentru că am urmărit să fiu educator, iar istoria educă. Asta, firește, în două vorbe.

— E emoționant să descoperi că un reputat profesor universitar, om cu tratate și cu premii, academician și așa mai departe, se consideră cu o modestie un simplu învățător! E atât de emoționant încât aproape că bănuiesc că jucat această modestie!

— Te înșeli.
— Oare?

— Știi care este ziua de peste un cind mă simt cel mai mândru, cind vibreză toate fibrele ființei mele?
— Probabil că 17 Iulie, cind v-ați născut.

— Nu, Ziua învățătorului. Ai să mă întrebi, pragmatic cum te cred, de ce?

— N-am să vă întreb nimic. Doar am să vă ascult.

— Pentru că tot ce e în noi frumos și statornic, curat și drept, de la dragostea față de țară la respectul ce se cuvine celorlalți, ne-au învățat să le iubim, din leagăn, mama și, din școală, învățătorul. A fi învățător, am deprins asta de mai multe generații, nu e o meserie, ci o vocație, deținind un rol uriaș în contextul societății. Dacă aștepti o clipă, am să-ți citesc ceva. Încă în 1863, primind conducerea Școlii normale din Iași, Titu Maiorescu mărturisea: „Aici, mi-o spune conștiința și eu o spun altora după dinsa, aici este un cimp de activitate modestă, patențiată, în aparență inferioară, în realitate de importanță suverană pentru poporul nostru”. Nimic nu s-a schimbat de atunci, ba încă, în condițiile noii noastre școli, aceste adevăruri au căpătat și mai multă strălucire.

— Școala deci hotărăște?

— Nu, Ziua învățătorului. Ai să mă întrebi, pragmatic cum te cred, de ce?
— N-am să vă întreb nimic. Doar am să vă ascult.
— Pentru că tot ce e în noi frumos și statornic, curat și drept, de la dragostea față de țară la respectul ce se cuvine celorlalți, ne-au învățat să le iubim, din leagăn, mama și, din școală, învățătorul. A fi învățător, am deprins asta de mai multe generații, nu e o meserie, ci o vocație, deținind un rol uriaș în contextul societății. Dacă aștepti o clipă, am să-ți citesc ceva. Încă în 1863, primind conducerea Școlii normale din Iași, Titu Maiorescu mărturisea: „Aici, mi-o spune conștiința și eu o spun altora după dinsa, aici este un cimp de activitate modestă, patențiată, în aparență inferioară, în realitate de importanță suverană pentru poporul nostru”. Nimic nu s-a schimbat de atunci, ba încă, în condițiile noii noastre școli, aceste adevăruri au căpătat și mai multă strălucire.
— Școala deci hotărăște?

„Mă consider un simplu învățător, dar asta e un mare privilegiu”

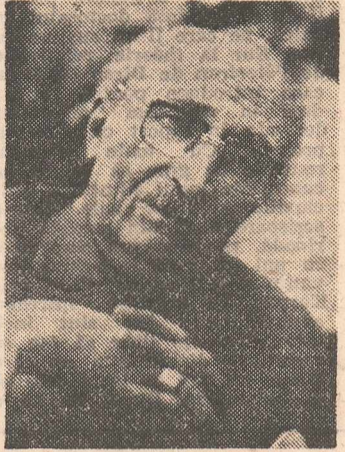
învățător, ascunde o morală tulburătoare.

— Anume?
— E, pe de-o parte, o cerere și, pe de alta, un răspuns, dar impresionează observația că cei doi erau uniți de același sentiment: o dragoste și un respect infinite pentru școală, pe care o socoteau sanctuarul poporului.

— Frumos, foarte frumos. Și totuși ați ajuns chimist!

— Evenimentul determinant l-a reprezentat reținerea mea ca asistent onorific, în anul 3, la Tehnologia petrolului, al cărei titular era profesorul Mihai Dima. Acea împrejurare, la care s-a asociat ulterior creditul acordat de profesorul Gheorghe Alexa, m-a făcut să decid asupra căii de urmat. Aș fi însă nedrept dacă n-aș răsfriunge omagiul și asupra altor măști iluștri, precum Radu Cernătescu, Ștefan Procopiu, T.V. Ionescu, Ion Creangă, C.V. Gheorghiu, Ilie Matei, Dumitru Mangeron și alții.

— Ați ajuns dumneavoastră înșivă șef de școală, nume de referință. Cum vă

Fotografie de PAUL AGARICI

— Pină la urmă, munca și perseverența hotărăsc, ele sint sita, dar școala așterne primele cărămizi. Mă consider dator cu o precizare. Instrucția și educația din școală constituie o condiție necesară, dar nu suficientă. Ele trebuie completate din afară, mereu, fără limite. Școala adică te învață să înveți, dar nu poate înlocui gimnastica individuală a minții.

— Sinteti, dacă am înțeles bine, fiu de învățător?

— Fiu și nepot. Părinții mei au fost simpli dascăli de țară, în satul Plopeni, între Suceava și Botoșani, dar omul care a marcat cel mai tare, încă de la primii pași, formarea mea a fost bunicul, Gheorghe Sireteanu. De la dînsul mi-a rămas o fotografie sub care sint trecute cuvintele „35 de ani învățător la Rînghilești, județul Botoșani”.

— Sigur că, dintre toți maeștrii pe care i-am avut, unii au constituit prețioase modele de urmat. Alții m-au incurajat în momentele de cumpănă, m-au îndrumat și ajutat. Gheorghe Sireteanu însă ocupă un loc aparte în sufletul meu, e poate omul, aproape că mă silești să fiu sentimental, pe care l-am iubit fără nici o rezervă. El a găsit, pe cînd eram copil, cuvintele potrivite și exemplele vii ca să-mi definească idealurile de viață.

— Ce v-a învățat?

— Totul. Să fiu eu însumi, de pildă, în toate situațiile. Să am statura dreaptă, să prețuiesc oamenii demni și generosi. Să nu fac compromisuri. Vrei să ascuți o poveste frumoasă despre bunicul meu?

— Firește că da, dar mai întâi răspundeți la o întrebare: l-ați ascultat în toate cele?

— Da, cred că da. Mă urmărești?

— Mă străduiesc, vă asigur că mă străduiesc. S-auzim povestea, stimate tovarășe profesor.

— Bunicul mi-a întărit convingerea, prin tot felul de povești și de exemple, că a fi învățător e un mare privilegiu. Mă voi opri, dintre toate, la un schimb de cărți postale cu Spiru Haret, care era pe atunci ministrul instrucțiunii publice. Date fiind împrejurările dificile în care-și făcea meseria, înconjurat de lipsuri, învățătorul din Rînghilești i-a cerut sfatul lui Spiru Haret, care i-a recomandat, pe o foaie scrisă cu cerneală violetă, cum să procedeze. Folosind metoda angajării prin diversitate, dar asta are mai puțină importanță. Mai important mi se pare că un fapt banal în aparență, un schimb de cărți postale între un ministru și un

simțiti în raport cu dascălii pe care i-ați avut?

— Cei mai mulți dintre ei au fost niște titani, ceea ce nu e cazul meu. Dacă șefii de școală sint scoși la iveală de istorie și judecați critic, nepărtinitor, de scurgerea vremii, eu nu mă consider altceva decât un modest continuator al mentorilor amintiți. Aș fi fericit, asta da, dacă în întreaga mea activitate de peste 4 decenii, închinată învățămîntului și științei, m-aș fi apropiat de generozitatea lui Radu Cernătescu și de rigoarea lui Ștefan Procopiu.

— Poate că v-ați apropiat, nu credeți?

— Recunosc că uneori m-am descoperit, prin cuvinte, prin gesturi, prin obiceiuri etc, ca un continuator al profesorilor mei, ca și cum aș fi, păstrînd proporțiile, replica lor contemporană. Ei însă, Procopiu, Mangeron, Cernătescu, ceilalți, au rămas. Dacă voi rămîne și eu, asta o va decide timpul.

— Nu puteți risca un, cum să-i spun?, pronostic? 1, x sau 2?

— Crezi că are vreo importanță părerea mea?

— Mă rog, nu insist. Care dintre maeștrii v-a fost cel mai drag?

— Fiecare avea câte o lumină pe care am iubit-o. Primul însă, cronologic vorbind, l-am cunoscut pe marele fizician Ștefan Procopiu, care mi-a fost președinte de comisie la bacalaureat, după terminarea Liceului Național din Iași.

— Cum a decurs prima întîlnire?

— În nici un fel. Ce puteam însemna eu, pe atunci, în ochii unui savant ca Procopiu?! Altceva mi-aduc însă aminte și poate n-ar strica să relatez. Directorul liceului, Virgil Marineanu, a asistat la examinarea orală a tuturor candidaților, așezat într-o bancă. Pe loc m-a deranjat, sporindu-mi emoțiile, dar mai tirziu mi-am dat seama că prezența lui Marineanu exprima o responsabilitate deosebită, de fapt, actul solemn de predare către societate a unei noi promoții de intelectuali.

— Cum era Ștefan Procopiu?

— De ce te interesează?

— Pentru că sint curios să știu cum se comporta, ca om, un savant căruia știința i-a făcut, dacă nu cumva îi mai face și azi, o cumplită nedreptate. Pentru că, să le reamintim cititorilor, românul Procopiu a descoperit, primul, magnetonul teoretic, atribuit multă vreme după aceea, uneori chiar și acum, lui Niels Bohr! Părea Ștefan Procopiu marcat de

„amnezia” istoriei științei, a fizicii?

— Poate, dar nu se manifesta. Avea o ironie usturătoare și un dispreț fără margini pentru superficialitate. Dezordinea de pe masa de lucru, totdeauna căuta o hirtie și n-o găsea!, contrasta cu ordinea care sălășluia în mintea sa și care era desăvîrșită. E adevărat: la numai 22 de ani, înainte de apariția teoriei lui Bohr, datînd din 1915, Procopiu a formulat dependența magnetonului teoretic de sarcina și masa electronului, respectiv de constanta lui Planck. A trebuit însă să treacă multă vreme pînă cînd savantul ieșean să i se recunoască, pe plan mondial, prioritatea. Magnetonul este denumit astăzi Bohr-Procopiu, dar asta nu trebuie să ne mulțumească. E de datoria noastră, a urmașilor lui, să întreprindem totul pentru a reune adevărul în drepturi. Pentru adevăr nu-l niciodată prea tirziu.

— Cum a fost studenția dumneavoastră?

— Deoarece s-a suprapus, în

Cristofor Simionescu; n. 17 Iulie 1920, Dumbrăveni, Suceava; doctor inginer chimist; profesor de chimie organică și macromoleculară; director al Institutului de chimie macromoleculară „Petru Poni” din Iași; om de știință și profesor emerit; academician, vicepreședinte al Academiei R.S.R.; membru al mai multor academii și societăți științifice de peste hotare; distins cu Medalia de aur a Centenarului Societății Americane de Chimie; autor de cărți (20), tratate, cursuri; 50 de brevete de invenție; ordine și medalii, între care Steaua Republicii Socialiste România clasa a II-a, Ordinul Muncii clasa I, Meritul Științific clasa I.

— Există noroc sau și-l face omul?
— Ca practicant al unei științe „exacte”, s-ar impune, nu așa, să resping din capul locului existența norocului. Atîta timp cît cuvîntul întimplare există în dicționar, nu mă grăbesc cu un răspuns negativ. Pentru că sint totuși împrejurări care facilitează calea spre o descoperire, spre afirmare, după cum altele, de moment sau de durată, pun piedici, îndepărtează atingerea unui obiectiv. Cu siguranță însă că, printr-o muncă asiduă, pasionată, se înving toate obstacolele.

— Nu credeți că e un noroc și acesta că, neavînd dumneavoastră răgaz pentru un interviu, să tot vorbim de vreun ceas?

— Îți promit, pentru cînd vei reveni la Iași, o după-amiază de flecăreală. Mă voi referi, te asigur, și la ornitologie.

— La ce?!

— Asta n-ai aflat-o?! Te găsești în fața unui crescător de păsări exotice, de canari în principal, a unuia care, dispunînd de un set de observații și experimente, intenționează să redacteze o carte intitulată „Din lumea păsărilor”.

— Aha, tovarășe profesor, ce-ai face cu o sută de lei?

— Cum adică, nu înțeleg?!

— Dacă v-aș da acum o sută de lei, cum ați cheltui-o?

— N-aș lua-o pentru că n-am muncit-o.

— Fie, să zicem că ați găsi-o pe stradă.

— Aș da-o unei îngrijitoare de la institut pe care, fără bărbat, o așteaptă acasă două fete de liceu. Jur că așa aș proceda.

— Să cred că vă considerați un om bun?

— Unul de treabă, da. De înțeles, cu calitățile și defectele lui.

— Care credeți că e cel mai mare defect al unui om?

— Să lăvească în alt om. La propriu dar, încă mai grav, la figurat.

— Atît de des vă priviți ceasul că mi-e teamă că în curînd mă veți pofti afară!

— Vă propun să discutăm, înainte de a pleca, despre chimie, specialitatea dumneavoastră.

— Ei bine, în privința chimiei, ale cărei beneficii sint uriașe, incalculabile, omenirea pare să fi ajuns în impas.

— Vă gândiți la faptul că, folosînd limbajul formulelor, adică unul ezoteric, chimia e puțin accesibilă nespecialiștilor?

— Asta e doar un aspect. Dilema mi se descoperă a fi următoarea: societatea modernă nu poate renunța la materialele și avantajele pe care le oferă știința și industria chimică dar, în același timp, nu-și poate îngădui ca bunurile sale vitale, apa și aerul, să-i fie viciate, amenințate, echilibrul ecologic modificat. La noi, grație politicii înțelepte a partidului, a vigilentei cu care, sub îndrumarea tovarășei academician Elena Ceaușescu, savant de renume mondial, acționează C.N.S.T. și celelalte organisme de resort, problema e rezolvată, dar în alte părți, nu. Cum este exclus să se renunțe la chimie, disciplina viitorului, omenirea va trebui să găsească soluții pentru a o acomoda fără riscuri. Sint convins că le va găsi.

— Vă mulțumesc, stimate tovarășe academician, pentru ceea ce a fost, chiar fără vola dumneavoastră, un interviu. Vă mulțumesc și vă doresc numai bine!

— Niciunde nu-ți poți găsi fericirea decît acolo unde te-ai născut și ți-ai definit idealurile, îndeplinindu-ți toate îndatoririle. Ce-ți revin ca cetățean al patriei care, așa cum spune Ștefan cel Mare în „Apus de soare”, nu este numai a noastră, ci și a copiilor noștri, a copiilor copiilor lor.

— Volumele de „Gînduri”, pe care le-am parcurs și răsparcurs pentru această întîlnire, sint pline de adnotări și sublinieri!

— Îți mulțumesc. Poate altădată vom vorbi mai pe larg.

— Tovarășe profesor, ați simțit, simțiți Iașul universitar ca pe o provincie?

— Niciodată. După cite nume ți-am înșirat, și pe care cred că le cunoșteai, sa pui o astiel de întrebare...

— Aș vrea...
— Multă vreme, Iașul a deținut priorități importante în știința și cultura românească. În condițiile în care, în anii fertili ai Epocii Ceaușescu, și alte orașe ale țării, îndeobște Capitala, se afirmă tot mai evident pe tărîmul creației, „dulcele tirgal leșilor” depune eforturi pentru a-și păstra pozițiile cheie, spre a se menține în prima linie. Transformarea lui într-un puternic centru industrial l-a făcut să renască, valorificîndu-se acum, mai bine ca oricînd, atît însușirile spiritului, cît și ale materiei.

— Nu vi se pare că...
— Profilul de azi al Iașului, dacă nu mă înșel, nu mai poate fi redus la o formulă poetică sau alta. El nu e nici provincie, nici metropolă, e un oraș înfloritor pe toate planurile, un oraș viu, un oraș meritos.

— Credeți în noroc?

— Poftim?!

— Există noroc sau și-l face omul?

— Ca practicant al unei științe „exacte”, s-ar impune, nu așa, să resping din capul locului existența norocului. Atîta timp cît cuvîntul întimplare există în dicționar, nu mă grăbesc cu un răspuns negativ. Pentru că sint totuși împrejurări care facilitează calea spre o descoperire, spre afirmare, după cum altele, de moment sau de durată, pun piedici, îndepărtează atingerea unui obiectiv. Cu siguranță însă că, printr-o muncă asiduă, pasionată, se înving toate obstacolele.

— Nu credeți că e un noroc și acesta că, neavînd dumneavoastră răgaz pentru un interviu, să tot vorbim de vreun ceas?

— Îți promit, pentru cînd vei reveni la Iași, o după-amiază de flecăreală. Mă voi referi, te asigur, și la ornitologie.

— La ce?!

— Asta n-ai aflat-o?! Te găsești în fața unui crescător de păsări exotice, de canari în principal, a unuia care, dispunînd de un set de observații și experimente, intenționează să redacteze o carte intitulată „Din lumea păsărilor”.

— Aha, tovarășe profesor, ce-ai face cu o sută de lei?

— Cum adică, nu înțeleg?!

— Dacă v-aș da acum o sută de lei, cum ați cheltui-o?

— N-aș lua-o pentru că n-am muncit-o.

— Fie, să zicem că ați găsi-o pe stradă.

— Aș da-o unei îngrijitoare de la institut pe care, fără bărbat, o așteaptă acasă două fete de liceu. Jur că așa aș proceda.

— Să cred că vă considerați un om bun?

— Unul de treabă, da. De înțeles, cu calitățile și defectele lui.

— Care credeți că e cel mai mare defect al unui om?

— Să lăvească în alt om. La propriu dar, încă mai grav, la figurat.

— Atît de des vă priviți ceasul că mi-e teamă că în curînd mă veți pofti afară!

— Vă propun să discutăm, înainte de a pleca, despre chimie, specialitatea dumneavoastră.

— Ei bine, în privința chimiei, ale cărei beneficii sint uriașe, incalculabile, omenirea pare să fi ajuns în impas.

— Vă gândiți la faptul că, folosînd limbajul formulelor, adică unul ezoteric, chimia e puțin accesibilă nespecialiștilor?

— Asta e doar un aspect. Dilema mi se descoperă a fi următoarea: societatea modernă nu poate renunța la materialele și avantajele pe care le oferă știința și industria chimică dar, în același timp, nu-și poate îngădui ca bunurile sale vitale, apa și aerul, să-i fie viciate, amenințate, echilibrul ecologic modificat. La noi, grație politicii înțelepte a partidului, a vigilentei cu care, sub îndrumarea tovarășei academician Elena Ceaușescu, savant de renume mondial, acționează C.N.S.T. și celelalte organisme de resort, problema e rezolvată, dar în alte părți, nu. Cum este exclus să se renunțe la chimie, disciplina viitorului, omenirea va trebui să găsească soluții pentru a o acomoda fără riscuri. Sint convins că le va găsi.

— Vă mulțumesc, stimate tovarășe academician, pentru ceea ce a fost, chiar fără vola dumneavoastră, un interviu. Vă mulțumesc și vă doresc numai bine!

— Niciunde nu-ți poți găsi fericirea decît acolo unde te-ai născut și ți-ai definit idealurile, îndeplinindu-ți toate îndatoririle. Ce-ți revin ca cetățean al patriei care, așa cum spune Ștefan cel Mare în „Apus de soare”, nu este numai a noastră, ci și a copiilor noștri, a copiilor copiilor lor.

— Volumele de „Gînduri”, pe care le-am parcurs și răsparcurs pentru această întîlnire, sint pline de adnotări și sublinieri!

— Îți mulțumesc. Poate altădată vom vorbi mai pe larg.

— Tovarășe profesor, ați simțit, simțiți Iașul universitar ca pe o provincie?

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● Refinem din răspunsul trimis de Combinatul de utilaj greu din Cluj-Napoca, privind sprijinul acordat soților Pura din Cluj-Napoca în soluționarea problemei locuinței: „Dacă Vasile Pura nu are aprobare de stabilire în acest municipiu, i s-a repartizat, totuși, în luna februarie a.c., o cameră în blocul de locuințe de serviciu al Combinatului, care, între timp, a fost ocupată în mod abuziv de un alt încadrat al nostru. Avându-se în vedere situația creată, pină la evacuarea silită a locatarului din locuința ocupată abuziv, Consiliul oamenilor muncii din C.U.G. a hotărât atribuirea unei camere cu dependență lui Vasile Pura, în același bloc de locuințe de serviciu situat în str. Podgoriei nr. 87 A.”

● „Subsemnatul Bradea Victor, domiciliat în orașul Vulcan, județul Hunedoara, str. Mihai Eminescu, bl. 2, apart. 5, vă aduc la cunoștință că din anul 1971 lucrez la uzina Coroștii-Vulcan, unde îmi desfășor activitatea ca lăcătuș mecanic. Necazul meu constă în faptul că, din 31 decembrie 1975 și pină la 20 august 1978, fără ca nimeni să-mi fi comunicat ceva, am fost trecut din grupa a doua în grupa a treia de muncă, deși locul de muncă și sarcinile de serviciu au rămas pentru mine aceleași. Afliind cu întârziere despre situația respectivă, m-am adresat conducerei uzinei, iar ca rezultat am fost repus în drepturi, însă, doar de la data contestației, motivându-se că, odată produsă eroarea, nu se mai poate face nimic în privința celor trei ani din urmă. Oare chiar așa să fie?”

● Direcția de telecomunicații a municipiului București, secția Exploatare urbană, comunică Roxanei Dobre din Capitală, bulevardul Iosip Broz Tito nr. 55, bl. N 12, apart. 6, Sect. 3: „Referitor la sesizarea dumneavoastră, vă facem cunoscut că, în urma verificărilor efectuate, s-a dispus scăderea la apreciere a sumei de... 3.280,50 lei (!) reprezentând convorbiri adiționale.”

● Constatare: în Eforie Nord, odată cu deschiderea sezonului estival, s-au pus în vânzare — pe lângă alte varietăți și noi produse de panificație — și... „biscuiți populari”, fapt care vă dește îndubitabil, și prin această „insprăță” denumire, preocuparea producătorilor pentru găsirea unor noi sorturi de biscuiți. Pe cind însă și biscuiții „Lux” sau „Elegant”?

● Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Vaslui: „Referitor la scrisoarea semnată de Foia Jenica din Vaslui, str. Eternității nr. 8, prin care petenta solicită schimbarea gradului de pensionare, vă comunicăm că dosarul (împreună cu actele medicale) a fost reanalizat în Comisia județeană de expertiză medicală și, cu Decizia nr. 123, Foia Jenica a fost trecută în gradul întâi de invaliditate.”

● Sandu Dumitru, șofer la Intreprinderea „Metroul” București (coloana auto din bulevardul Preciziei nr. 34-36), a pierdut într-o bună zi „precizia” volanului, după ce mai înainte pierduse citeva... ore în restaurant Ghinolon (al cui, nu se știe ?!) a făcut ca șase autoturisme, parcate, să-i apară în cale, reducându-le considerabil gabaritul în citeva secunde!

● Grijuliu din fire, n-a așteptat felicitări pentru performanța realizată, demarând probabil către alte ținte. Cert este că poznașul șofer nu se lasă convins nici acum, după opt luni, să-i despăgubească pe cei șase posesori de automobile care și-au lăsat mașinile în calea sa, simțindu-se, probabil, nevinovat dacă nimeni încă nu a luat măsuri ferme împotriva sa (Pentru conformitate, Gheorghe Ionescu, Eugen Panu, Costea Zica, Florian Silvestru, Ion Oancea, Viorel Marin, cartierul Colentina, București).

● Consiliul popular al Sectorului 2 București: „Referitor la scrisoarea înregistrată la dumneavoastră sub nr. 754/1986, privind sesizarea adresată de Emil Mesaroș din București, str. Zece Mese nr. 8, Sectorul 2, din care se desprind unele propuneri privind domeniul edilitar-gospodăresc, precum și indignarea față de atitudinea reprobabilă a unui cetățean din blocul vecin, vă comunicăm următoarele: terenul de la adresa menționată aparține I.C.A.B.-ului, dar cetățenii, prin muncă voluntară, l-au amenajat, împreună și plantat cu legume și pomi fructiferi. S-a luat legătura cu Asociația de locatari de la blocul 14 din Calea Moșilor, care va împiedica — dacă va fi nevoie — perpetuarea faptelor nesăbuite ale cetățeanului Rotaru. În caz contrar, i se va aplica legislația în vigoare.”

● „S-a întâmplat duminică. Într-o duminică frumoasă de la sfârșitul acestei blinde primăveri, cind parcul Herăstrău, invadat de soare și verdeață, își îmbia vizitatorii la promenadă. Desigur, cu asemenea prilejuri, copiii întregesc fericit peisajul și nimeni nu își poate imagina o duminică fără veselie și zarva lor. După ce ne-am înălțat în văzduh cu roata cea mare, de unde am admirat panorama orașului, m-am dus cu fetița și nepoțica mea la tobogan. Aici însă, am constatat cu surprindere că mai toți copiii refuzau să se mai avinte în vijelioasă coborâre, pentru că în urmă cu doar citeva minute — spuneau ei — tablele desprinsе ale toboganului i-ar fi retezat degetul unui băiețel. Am urcat atunci și eu și mi-a fost dat să culeg... degetul copilului dintre rupturile metalice însingurate! Am pornit într-un suflăt să-l caut pe puștiul accidentat. Eram convins că de rapiditatea cu care voi acționa depindeau șansele intervenției chirurgicale. Inutil. Sediul administrației parcului, de unde aș fi putut întreprinde poate ceva, era ferecat cu lăcăte, în parc, nici un punct sanitar de prim ajutor, telefoanele publice din împrejurimi se încăpăținau toate să nu funcționeze. Am reușit, totuși, să aflu pină la urmă că un băiețel cu mina însingurată fusese dus de o femeie spre Spitalul C.E.R. nr. 2, aflat în apropiere. Am alergat într-acolo. Era chiar el. Ajunsesem însă prea târziu. Medicul chirurg își făcuse, cit putuse, datoria. Dezamăgit și indignat, am revenit în parc, am privit spre „jucăria” care invalidase un copil, cu gîndul la nepăsarea celor care au obligația să întrețină în bună stare mijloacele de agrement ale parcurilor. (Dumitru Vescan, București, str. Valea Argeșului nr. 11, bl. A 6, sc. B, apart. 18, Sect. 6).

● Cooperativa „Prestarea” din Iași: „Ca urmare a notei apărută în revista dumneavoastră nr. 20, din 16 mai a.c., prin care se semnala lipsa de sollicitudine a personalului dintr-una din unitățile noastre față de interesele cetățenilor, vă comunicăm: Depanatorul Olaru Constantin, care a tergiversat repararea radioreceptorului, avînd și alte abateri, în cadrul adunării generale pe ramură a fost exclus din rîndul membrilor cooperatori. De asemenea, responsabilul de unitate, pentru că nu ne-a informat la timp despre acest caz și nu a luat măsurile covenite, în adunarea generală din 10 iunie 1986 a fost pus în discuția membrilor cooperatori care au hotărît sancționarea cu mustrare cu avertisment. Pentru întîrzierea răspunsului nostru vă cerem scuze și vă mulțumim, deoarece ajutorul dumneavoastră ne-a fost de un real folos în întărirea stării de disciplină în unitățile noastre.”

● Mă numesc Viorica Marinică, locuiesc în Craiova, cartierul Craiovița Nouă, bl. 25, sc. 3, apart. 20, și sint mamă a patru copii, iar în curînd cel de-al cincilea va întregi familia noastră. Desigur, și pe mine, ca și pe multe alte femei din țara noastră, m-a bucurat nespus faptul că, prin grija partidului, s-a hotărît ca mamele cu mai mulți copii să li se acorde ajutoare și indemnizații. M-a intristat însă atitudinea ireverențioasă, adesea chiar ostilă, adoptată de unii care se cam încurcă prin hirtii, punîndu-ne inutil pe drumuri. Atît la Oficiul pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, dar mai ales la Secția financiară a municipiului Craiova am asistat zilele trecute la unele discuții care cu greu ar putea fi reproduse pe hirtie, contabilul-sef de aici adresînd cuvinte jignitoare mai multor mame aflate în situația de a-și depune dosarele. Ce să mai spun? În ceea ce mă privește, încă din ianuarie a.c. am depus dosarul la secretariatul Cooperativei meșteșugărești „Dojzana”, unde lucrez, dar nici pină acum nu am putut beneficia de ajutorul ce ni se acordă prin lege.”

● Din nou, din partea Consiliului popular al Sectorului 2 al Capitalei: „La scrisoarea înregistrată la dumneavoastră sub nr. 442, prin care Vasiliu Sorin sesizează situația locatariei Mihăilescu Elena din București, alea Avrig nr. 10, bl. P 5, apart.

92, Sect. 2, vă comunicăm următoarele: din verificările efectuate a rezultat că Mihăilescu Elena este în vîrstă de 89 de ani, văduvă, cu o pensie de 1.300 lei lunar, nu are copii, frați sau surori. Datorită vîrstei înaintate, nu mai vede bine, avînd și auzul slăbit. Nu dorește sub nici o formă să fie internată într-un cămin de bătrîni, așa cum i s-a propus, dar ar dori să se interneze în spital pentru a fi operată de cataractă. În acest sens, s-a luat legătura cu conducerea Policlinicii lancelui pentru a fi supusă unui control oftalmologic și, dacă va fi cazul, i se va întocmi bilet de internare pentru a fi operată. În prezent o ajută un nepot care este medic și o prietenă de familie ce o vizitează periodic.”

● „La tragerea LOTO a Revelionului am avut șansa de a deveni fericitul deținător al unui bilet câștigător — ne scrie Ioan Roșca din Năvodari, județul Constanța, str. Nufierilor nr. 17, bl. A, sc. B, apart. 22. Așadar, am predat biletul la agenția LOTO din Năvodari, mi s-a înmînat o adeverință, iar după o vreme, cu mandatul postal nr. 15918, la Oficiul poștal din localitate au sosit și banii. Numai că, nefiînd anunțat de nimeni în această privință, nu m-am prezentat să-i ridic, ei fiind returnați numai după citeva zile. Administrației LOTO-PRONOSPORT București. Asta s-a întîmplat în 8 februarie. De atunci am tot trimis scrisori recomandate la București, solicitînd trimiterea sumei respective, dar probabil norocul nu-mi mai suride”. Cine știe? Poate Revelionul 1987 o fi mai cu noroc?!

● În referatul privind modul de soluționare a scrisorii pe care ne-a adresat-o Gheorghe Ghergher din Lugoj, str. Plopiilor nr. 14, apart. 7, Consiliul popular al județului Timiș subliniază: „Verificînd la Consiliul popular al municipiului Lugoj cele reclamate, am constatat că cererea inițială adresată comitetului executiv al Consiliului popular Lugoj, în care petentul solicită o autorizație de înstrăinare a imobilului a fost respinsă. La contestația depusă în termen legal, cererea a fost reanalizată și, prin Decizia nr. 96, i s-a aprobat eliberarea acestei autorizații.”

● „Cu toate că nimeni nu se poate plînge de lipsa articolelor pentru noi-născuți și copii — ne scrie Ioana Mares din București, str. Alexandru Moghioros nr. 22, Sect. 6 — în ultimele zile ale lunii trecute, cumpărătorii aflați în magazinele „Materna” din Calea Griviței, cartierul Băneasa și bulevardul „1 Mai”, primeau invariabil același răspuns: deocamdată nu vă putem oferi absolut nici un articol de vânzare pentru copii de un an! Să fie oare, ne întrebăm, necesară înființarea unor centre de comandă pentru bebelușii de un an?”

● În scrisoarea primită cu cîva timp în urmă din partea unui grup de locuitori din satul Săcel, județul Sibiu, se semnala neglijența unor unități agricole din zonă, care, depozitînd în mod necorespunzător substanțe chimice în anul 1985, au determinat poluarea unor fîntîni. Iată, apelul nostru a fost recepționat prompt de Direcția generală agricolă a județului Sibiu, care ne informează: „Cercetînd cele relatate în scrisoare, s-a ajuns la concluzia că sesizarea este întemeiată. Ca urmare, s-au luat măsuri, în sensul de a nu se mai depozita îngrășăminte la sediul C.A.P. Săcel, iar pentru pesticide, s-a amenajat de către această unitate o magazie betonată, astfel încît să se evite scîrgerile în pămînt a substanțelor toxice. De asemenea, unui număr de patru cetățeni, care au reclamat că apa potabilă este poluată, li s-a scos apa din fîntîni, în vederea reimprospătării ei din straturile de adîncime.”

● Și tot un răspuns de mai larg interes cetățenesc, de această dată adresat unui grup de locuitori din Vălenii de Munte, domiciliat pe bulevardul Nicolae Iorga: „În aplicarea prevederilor Legii nr. 58/1974, privind sistematizarea teritoriului

și a localităților urbane și rurale — specifică factorii de resort din cadrul Consiliului popular al județului Prahova — s-a întocmit și se află în curs de avizare un „Detaliu de sistematizare-ansamblu de locuințe și dotări social-culturale pentru zona industrială oraș Vălenii de Munte”, locuințele proprietatea semnatarilor scrisorii fiind afectate abia într-o etapă viitoare de prevederile de sistematizare cuprinse în acest proiect. Față de această situație, pe parcursul executării etapizate a lucrărilor de investiții din zonă, petiționarii vor fi informați la timp în privința măsurilor ce se vor lua pentru ducerea la îndeplinire a propunerilor de sistematizare.”

● Tudorache Iordan din comuna Slobozia-Ciorăști, județul Vrancea, fiind pensionat de invaliditate gradul doi, ne-a relatat în scrisoarea sa faptul că i s-a stabilit contribuție în muncă și bănească și, de asemenea, nu a fost scutit de efectuarea pazei obștești. Referitor la cazul său, comitetul executiv al Consiliului popular județean Vrancea ne comunică: „Într-adevăr, cu prilejul desfășurării adunării cetățenești care a aprobat contribuția bănească și în muncă a cetățenilor, potrivit Legii nr. 1/1985, Tudorache Iordan nu a fost înscris pe tabelul celor scutiți. S-a avut în vedere că, deși este pensionar, desfășoară totuși activitate în gospodărie avînd și teren în folosință de la C.A.P. Ulterior, s-a repus cazul său în discuția biroului executiv și a fost scutit de contribuția în muncă și de efectuarea pazei obștești, măsură cu care petiționarul s-a declarat mulțumit.”

● „Prin Decizia nr. 86 din 21 mai 1985, emisă de Intreprinderea de industrializare a cîrnii — Botoșani, în baza referatului nr. 3216, întocmit de compartimentul agricol, mi s-a imputat suma de 1.792,25 lei. Spre surprinderea mea, am aflat că suma reprezintă o parte din valoarea pagubei adusă unității de către... un oarecare șofer care ar fi transportat în mod necorespunzător un lot de animale către îngrășătorie. Neavînd nimic comun cu acel transport, și cu acel șofer, pe care nici măcar nu-l cunosc, am adresat în termen legal o contestație comisiei de judecată din cadrul întreprinderii, dar iată, a trecut un an de tăcere” (Dumitru Dupu, str. Oituz nr. 26, Dorohoi). O fi ea tăcerea de aur, dar nu și... pe banii altora!

● Cu vădită grijă față de interesele și nevoile oamenilor ne răspunde și U.J.C.A.P. Giurgiu referitor la solicitarea adresată de Ileana Sima din comuna Mihai Bravu: „Se confirmă faptul că petiționarul este bolnav, însă nu îndeplinește condițiile cerute de lege pentru obținerea pensiei pentru incapacitate temporară de muncă. Din discuțiile purtate cu Ileana Sima rezultă faptul că nu a lucrat decît ocazional în cadrul C.A.P. Mihai Bravu, motiv pentru care dosarul de pensionare înaintat comisiei județene de expertiză a capacității de muncă a fost respins. Adunarea generală a membrilor cooperatori a hotărît, totuși, ca petiționarul să i se atribuie pentru anul în curs dreptul la lot în folosință personală și un ajutor în produse.”

● Cu privire la scrisoarea Mariei Lăptărețu din Pitești, Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Argeș ne informează, printre altele, că s-a emis consultația de investigație nr. 807/5 aprilie 1986, potrivit căreia M.L. a fost revizuită la termen și menținută în gradul 2 de invaliditate pină la sfîrșitul lunii aprilie a.c.; i s-a schimbat gradul de invaliditate din 2 în 3, începînd cu 1 mai 1986. Întrucît comisia de pensii și asigurări sociale a hotărît reincadrarea sa în gradul 2 de invaliditate, comisia județeană de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă a reanalizat cazul și, prin decizia nr. 969 din 27 mai 1986, petenta a fost reincadrată în gradul 2 de invaliditate.

● Gabriel Căvănescu din comuna Petrosani, județul Argeș, a cumpărat de la librăria din localitate romanul în două volume „Lotus de Aur. Vaza și Prunisor de primăvară” al scriitorului chinez Lauling Xiaoxiao Sherig, în valoare de 69 lei. Citîndu-l — spune omul — n-am putut să-i aflu sfîrșitul pentru că de la pagina 592 (vol. II) revine cu pagina 257 și romanul se termină la pagina 288. Această fasciculă (nr. 17) se găsește și acolo unde trebuie, deci nu e vorba de inversarea unor capitole, ci pur și simplu de omisiunea unor pagini. Romanul este editat de Editura „Cartea Românească” în anul 1985.

● Cu privire la scrisoarea Mariei Lăptărețu din Pitești, Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Argeș ne informează, printre altele, că s-a emis consultația de investigație nr. 807/5 aprilie 1986, potrivit căreia M.L. a fost revizuită la termen și menținută în gradul 2 de invaliditate pină la sfîrșitul lunii aprilie a.c.; i s-a schimbat gradul de invaliditate din 2 în 3, începînd cu 1 mai 1986. Întrucît comisia de pensii și asigurări sociale a hotărît reincadrarea sa în gradul 2 de invaliditate, comisia județeană de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă a reanalizat cazul și, prin decizia nr. 969 din 27 mai 1986, petenta a fost reincadrată în gradul 2 de invaliditate.

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

● Gabriel Căvănescu din comuna Petrosani, județul Argeș, a cumpărat de la librăria din localitate romanul în două volume „Lotus de Aur. Vaza și Prunisor de primăvară” al scriitorului chinez Lauling Xiaoxiao Sherig, în valoare de 69 lei. Citîndu-l — spune omul — n-am putut să-i aflu sfîrșitul pentru că de la pagina 592 (vol. II) revine cu pagina 257 și romanul se termină la pagina 288. Această fasciculă (nr. 17) se găsește și acolo unde trebuie, deci nu e vorba de inversarea unor capitole, ci pur și simplu de omisiunea unor pagini. Romanul este editat de Editura „Cartea Românească” în anul 1985.

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACIU ■

Poșta redacției

● Circu Vasile — com. Straja, jud. Suceava: Nu are dreptul. ● Gileă Ștefana — Tulcea: Dacă documentele nu se mai află în întreprindere, faceți cerere către filiala județeană a Arhivelor Statului. ● Gheorghescu Ion — București: De la data pensionării. ● Bejan Farcaș Gheorghe — satul Somoșca, com. Cleja, jud. Bacău: Prezențiată-vă la locul de muncă oferit la C.A.P. Cleja. ● Bălteanu Valentina — Bacău: Urmează să fiți sprijinită în rezolvarea cererii de încadrare în muncă, în funcție de posibilitățile din municipiul Bacău. ● Petre Ilinca — com. Scoarța, jud. Gorj — Este necesar ca în acest an să efectuați volumul de muncă stabilit de adunarea generală pentru a putea beneficia în anul viitor de lot în folosință. ● Manoliu Virgil — Roman: Medicamentele sint aceleași în toate unitățile de profil din țară. ● Pislaru Ion — Constanța: Colocatarul dv. s-a angajat să suporte pagubele produse și, totodată, a fost avertizat că la prima abatere va fi evacuat din cămin. ● Mara Teodor — Nădab, jud. Arad: La întrebarea pe care ne-o puneți numai conștiința dv. vă poate răspunde. ● Dan Anda — Tirgoviste: Normele de organizare, înscriere și desfășurare a concursului de admitere în învățămîntul superior din acest an sint publicate în nr. 3/1986 al revistei „Forum”. ● Vlaicu Dumitru — Pitești: Deoarece răspunsul este lung, nu-l mai repetăm, rugîndu-vă să-l citiți în revista noastră nr. 2/1986. ● Moroșan Fănică — com. Fundu Moldovei, jud. Suceava: În completarea răspunsului anterior: Beneficiari, dacă mai aveți în îngrijire un copil sub 18 ani, născut de dv. ● Antonie Mircea — Drobeta-Tr. Severin: Este legal, pentru că numai certificatul de naștere constituie dovada nașterii. Soția dv. trebuie să se adreseze medicului specialist pentru ca în viitor să prevină astfel de situații. ● Ristoiu I. Gheorghe — satul Pleșești, com. Roșiile, jud. Vâlcea: 1) Așa prevede statutul C.A.P.; 2) Solicitați medicului specialist un tratament de recuperare. ● Neculcea Gh. Costică — satul Gănești, com. Cavodinești, jud. Galați: Medicul specialist ftziolog în a cărui evidență sinteti trebuie să stabilească stadiul actual al bolii și să decidă. ● Chelaru Valeriu — com. Timișești, jud. Neamț: Într-adevăr, gradul dv. de rudenie nu este cel prevăzut în articolul 86 din Codul familiei. ● Păunescu Maria — Tg. Jiu: Potrivit Codului Muncii, se consideră vechime în muncă perioada în care persoana a muncit în baza unui contract de muncă, a plătit cotele de asigurări sociale și procentul stabilit prin lege pentru pensie suplimentară. ● Axentii I. Traian — satul Simila, com. Zorleni, jud. Vaslui: Dreptul dv. la alocație pentru copil este corect stabilit.

● Cu privire la scrisoarea Mariei Lăptărețu din Pitești, Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Argeș ne informează, printre altele, că s-a emis consultația de investigație nr. 807/5 aprilie 1986, potrivit căreia M.L. a fost revizuită la termen și menținută în gradul 2 de invaliditate pină la sfîrșitul lunii aprilie a.c.; i s-a schimbat gradul de invaliditate din 2 în 3, începînd cu 1 mai 1986. Întrucît comisia de pensii și asigurări sociale a hotărît reincadrarea sa în gradul 2 de invaliditate, comisia județeană de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă a reanalizat cazul și, prin decizia nr. 969 din 27 mai 1986, petenta a fost reincadrată în gradul 2 de invaliditate.

● Cu privire la scrisoarea Mariei Lăptărețu din Pitești, Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Argeș ne informează, printre altele, că s-a emis consultația de investigație nr. 807/5 aprilie 1986, potrivit căreia M.L. a fost revizuită la termen și menținută în gradul 2 de invaliditate pină la sfîrșitul lunii aprilie a.c.; i s-a schimbat gradul de invaliditate din 2 în 3, începînd cu 1 mai 1986. Întrucît comisia de pensii și asigurări sociale a hotărît reincadrarea sa în gradul 2 de invaliditate, comisia județeană de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă a reanalizat cazul și, prin decizia nr. 969 din 27 mai 1986, petenta a fost reincadrată în gradul 2 de invaliditate.

● Cu privire la scrisoarea Mariei Lăptărețu din Pitești, Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Argeș ne informează, printre altele, că s-a emis consultația de investigație nr. 807/5 aprilie 1986, potrivit căreia M.L. a fost revizuită la termen și menținută în gradul 2 de invaliditate pină la sfîrșitul lunii aprilie a.c.; i s-a schimbat gradul de invaliditate din 2 în 3, începînd cu 1 mai 1986. Întrucît comisia de pensii și asigurări sociale a hotărît reincadrarea sa în gradul 2 de invaliditate, comisia județeană de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă a reanalizat cazul și, prin decizia nr. 969 din 27 mai 1986, petenta a fost reincadrată în gradul 2 de invaliditate.

● Cu privire la scrisoarea Mariei Lăptărețu din Pitești, Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Argeș ne informează, printre altele, că s-a emis consultația de investigație nr. 807/5 aprilie 1986, potrivit căreia M.L. a fost revizuită la termen și menținută în gradul 2 de invaliditate pină la sfîrșitul lunii aprilie a.c.; i s-a schimbat gradul de invaliditate din 2 în 3, începînd cu 1 mai 1986. Întrucît comisia de pensii și asigurări sociale a hotărît reincadrarea sa în gradul 2 de invaliditate, comisia județeană de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă a reanalizat cazul și, prin decizia nr. 969 din 27 mai 1986, petenta a fost reincadrată în gradul 2 de invaliditate.

REGHINA VARVICI ■

De veghe la surîsul celor mici

Permanentă bucurie și neliniște a fiecărui părinte: copilul. Între ele, câteva griji: să fie frumos, inteligent, să fie sănătos. Copilul este al fiecăruia, și, prin aceasta, al țării, politica partidului și statului ilustrând limpede, atât prin legislație, cât și prin instituțiile menite să-i ocrotească pe cei mici, continua preocupare a societății de a avea copii sănătoși, de a-i face oameni.

Traduse cotidian, preocupările părinților înseamnă, printre foarte multe altele, și căutarea răspunsurilor la câteva întrebări — cum trebuie hrănit copilul? Care sint orele de masă? Cînd trebuie să-i apară primii dinți? Ce vaccin mai trebuie făcut? — dar și

atenta supraveghere a sănătății, însănoșirea copilului bolnav — răspunsuri și sprijin pe care trebuie să le primească de la medicul pediatru.

Așadar, cite din problemele părinților se regăsește în policlinicile pentru copii și cum sint ele rezolvate? În ce măsură se poate spune că permanentă bucurie și neliniște a fiecărui medic pediatru este starea de sănătate a copiilor pe care-i are în grijă. Iată ce și-au propus să surprindă redactorii noștri, însoțind echipa de control al oamenilor muncii din câteva orașe ale țării, într-uu raid anchetă prin policlinicile pentru copii.

Durerea din simbăta liberă

Simbătă, 21 iunie, la Călărași era o zi cu soare, tocmai bună pentru joacă. În acest oraș sint peste 30.000 de oameni cu foarte mulți copii, cu multe dispensare și mulți medici pediatri. Cum micile incidente dureroase ale copiilor nu sînt de ore și de zile săptămîinii, am trecut pe la citeva din dispensarele și policlinicile orașului la o oră cînd din ce în ce mai multă lume se îndrepta spre magazine, spre piețele agro-alimentare și chiar spre casă. Primul drum l-am făcut la noua policlinică a orașului, aflată într-un mare cartier cu o numeroasă populație infantilă. În cadrul policlinicii se află și dispensarul medical urban nr. 2 A. Dr. Daniela Burz avea program de la 8 la 12, dar se afla în concediu medical. În locul său era programat doctorul Rebedea. Doctorul Rebedea se afla în S.R.L. Nici psihiatru nu era. Și el își luase simbăta liberă. La dispensar urma să vină dr. Alexandru Ioniță. Dar acesta se afla pe teren, la doi nou născuți. Medicul O.R.L. al policlinicii pentru copii, dr. Veronica Nicolau, se afla și ea în concediu. Pînă la urmă am întrebato pe sora Viorica Ciulinea — nu la cine am putea merge cu o urgență. E sau nu cineva care să ne ajute? Mergeți la spitalul județean! Și aici nu-i nimeni? Ba da, este un stomatolog. Într-adevăr, la singurul cabinet de stomatologie infantilă din oraș, am găsit un medic care lucra de zor. La ușa Camelliei Anescu se aflau citeva copii cu nutrie plîngăcioasă, semn că durerile nu țineau cont de simbăta liberă. În cele din urmă, cînd ne pregăteam să părăsim localul policlinicii a apărut doctorița Veronica Nicolau, medic O.R.L. aflată în prima zi de muncă după concediu. Avea program abia de la ora 11 și venise cu o jumătate de oră mai devreme. Din fericire, nici un copil cu probleme de O.R.L. Am întrebato de alt dispensar pentru copii. Circa 1. Dar și circa 1 era în S.R.L. Merg atunci la dispensarul școlar. Dar și acolo doctorița Alexandra Cira se afla în simbăta liberă. Alt dispensar mai apropiat nu este? Ba da, dispensarul medical urban numărul 2. Am dat o fugă pînă acolo. Se zgrăvea iar medicul Richard Friedsam se afla tot în simbăta liberă. La dispensarul nr. 4 am găsit un om. Era dr. Eugenia Rădulescu, pediatra, se afla în așteptarea unor pacienți. Nu venise nimeni. Se vede treaba că dispensarul era prea departe de cartierul în care bîntuia simbăta liberă și nici un părinte nu se încumetase pînă aici. De la numărul 4 am plecat la numărul 3. Zarvă mare. Doctorița Paula Tomescu avea mulți pacienți și se grăbea. Era așteptată la o urgență. O mamă cu un nou născut o chema în mare grabă. Așa că o altă mamă, venită și ea cu un copil bolnav, a fost aminată. Vino luni! Adevărul este că doctorița Paula Ionescu cu cei 254 de copii de la zero la un an face față cu greu multiplelor solicitări care sînt de luni pînă luni. Am lăsat-o să-și exercite profesiunea și am plecat să-l căutăm pe directorul policlinicii, cel care are în subordine și o parte din dispensarele cu cadru de pediatrie. Dar doctorul Sever Badea, medicul șef al policlinicii se afla în simbăta liberă. Așa că întrebările legate de asistența medicală pentru copii le-am pus tovarăsei Elena Bordea, medicul șef al policlinicii de la Spitalul județean Călărași. „Nu avem nici un fel de problemă. Ne descurcăm. Unde nu sint cadre medii, compensator, lucrează și cele de la adulți.“

N-a fost o simbăta prea plă-

cută cea petrecută în căutarea unui medic pediatru. Prin mai toate dispensarele eram întrebato unde-i copilul și, apoi, trimis la spitalul județean unde funcționează serviciul de urgență. Acesta este într-adevăr eficient pentru orele înaintate și pentru zilele de sărbătoare, dar pentru o simbăta dimineața, mai puțin. Călărașii nu sint o comună, ci un oraș în toată puterea cuvîntului și a pornii pe drumuri, de la un dispensar la altul, ca să ajungi în cele din urmă la Spitalul județean, nu e un drum tocmai simplu. Și apoi nu chiar toate sint în ordine. Dincolo de faptul că multe mame care au avut copii bolnavi ne-au spus că sint multumite de modul în care copiii lor au fost tratați, tot ele ne-au spus că în Călărași nu există încă nici un logoped, nu este un cabinet de ortoptică. Cînd un asemenea cabinet foarte simplu ar putea fi realizat și în

ajunge ziua. Inițial, în proiectul dispensarului nu a fost prevăzută o stație de sterilizare. Totul se ducea și se aducea de la spital. Așa că a fost realizată ulterior într-o încăpere de 12 metri pătrați. Asistența, care este și gestionară, are citeva necazuri, unul dintre ele fiind acela că: se împiedică în spațiul restrîns al camerei de trei frigider „Fram“, care nu sint luate de aici pentru că nu au implinit încă 14 ani de cînd nu funcționează. Cu două minute înainte de ora opt, doctorița Georgeta Barbu o consultă pe micuța Marina Sandru, de 4 ani, care are amigdalită acută. La 11 și 20 de minute, văzuse 60 de copii. Spune totuși că a fost o zi mai ușoară.

Floreia Ţuicu, medicul coordonator al dispensarului, care lucrează aici din 13 decembrie 1975, adică de la înființare, îmi oferă unele date. Cartierul Ostroveni este cel mai mare și cel

acesta va funcționa tot aici, pentru că aici este nevoie. Deci devine și mai acută problema spațiului. De exemplu, cabinetul unde ginecologii consultă de patru ori pe săptămîină gravidele și unde asistentele completează documentele zilnic a devenit, de la 1 aprilie, și cameră de gardă. „Instituirea gărzilor de noapte este o măsură pe care nu ne-a impus-o nimeni — precizează dr. Trelea. Dr. Trelea ne arată plafoanele: pătate, cu zgrăveala măcinîndu-se, pe alocuri cu mucegai. „Hidroizolația, ne lămurește, trebuie urgent remediată! Am bitum, dar ajutați-mă să găsec o echipă de specialiști!“ Dr. Floreia Ţuicu adaugă: „Săptămîina trecută, din cauza ploilor, la pediatrie apa ajunsese la peste 20 de centimetri. Vă rugăm să ne ajutați într-o privință. Anul trecut s-a făcut racordarea la rețeaua de termoficare. E un fel de a zice, pentru că nu a ajuns în dispensar pic de căldură. I.J.G.C.L.-ul, care recepționează lucrarea, a venit cu niște planuri, a plecat și noi a rămas așteptînd să treacă iarna. Iată că vara este în toi, încă nu a început nici o remediere, iar vara trece repede...“

REGHINA VĂRVICI ■

„Salvarea“ a venit într-un suflet

„Bărbatul nu mai are pe cine să zbangtie pe culoar, un obosit amindoi de-atîta așteptare, așa încit, cufundați acolo, în bancheta de vinilin roșu, au alura a două statui. Tînărul bărbat Stelian Dănculea, lăcătuș-mecanic la „Metalurgica“ Bacău a fost de serviciu astă noapte, va fi din nou la noapte iar ziua nu se poate odihni cit ar avea nevoie, solicitat de îndatoririle unui tată cu 4 copii destul de mici încă. De cînd lumea, copilăria a provocat părinților nu doar bucurii, ci și o sumedenie de griji și necazuri. Uneori, chiar jocurile pot să nască drame, așa cum i s-a întîmplat și micuțului de 7 ani, Ion Dănculea. Într-o hirjoană pe scări cu alți copii ai blocului, a alunecat și s-a rostogolit pe trepte, suferind un grav accident cranian. A stat o lună de zile în spital și, după o alta, pe 17 iunie a.c. așa cum medicul care l-a îngrijit a prescriș, s-a întors la control. Pentru a se dumiri cit mai exact de evoluția sănătății micului pacient, specialistul a decis că este nevoie de o nouă electroencefalogramă. I-o prescrie și-l trimite la dispensarul policlinic de copii pentru a fi efectuată. Traversează o bună bucată de drum și poposesc în policlinică. Prevăzător, poposesc ceva mai devreme de ora începerii programului în respectivul serviciu, tocmai pentru a fi siguri că vor ajunge la rînd. Așa încit pe la 11,30 se aflau în fața ușii. La ora fixată, Stelian Dănculea bate ușor și respectuos, cu grijă să nu tulbure liniștea lucrătorilor în halate albe. Arată biletul. Să aștepte! Trece din nou pe scaun și, ce să facă, așteaptă; copilul mai zburdă prin jur. Așteaptă, ca după un timp să bată iarăși la ușă. Să aștepte, ce tot atîta nerăbdare?! „Vă chemăm noi!“ Și așteaptă. La orele 14,15 ajungem și noi, la etaj, în fața ușii cu pricina, însoțind o echipă de control al oamenilor muncii din municipiul Bacău. O echipă formată din femei; la rîndul lor mame și, mai cu seamă, ireproșabili oameni la locul lor de muncă. Întreprinderea de stofe „Proletarul“. Margareta Iordache — tehniciană în secția de finisaj, Anica Damian — ajutor de maistru în preparație, Maria Grigoriu, inginer în secția finisaj. Imi asum rolul de mamă a

copilului Ion Dănculea, drept pentru care încep a deschide mai ferm ușile și a întreba mai ferm cînd, totuși, ne va veni și nouă rîndul? Doi ochi foarte tîneri și cam străini de locul unde se aflau, de deasupra unui halat alb, ne răspund, măsurîndu-ne foarte insistent, că „asistența Georgeta Naforniță este la „Psihologie“. În cabinetul de „Psihologie“ se stă la suietă. Cu greu atrag atenția asupra mea, vorbesc în zadar. Capăt un singur răspuns: să aștept!

„Vizavi de bancheta pe care au rămas mai departe cele două mici statui vii, cu ochii împăienjeniți, — unul de oboseală, celălalt — de suferință, o fetiță în uniformă de școlăriță doarme, făcută covrig, cu capul în poala mamei. Mama, după chipul ars de soare, pare a fi o femeie de la țară. Ațlăm că și ele se găsec pe culoarele Policlinicii de copii din Bacău tot dinaintea prinzului, din jurul orei 11,30. Sintem primii care le acordăm atenție și le întrebăm „dar ce are fetița? De ce suferă?“ Cu ochii printre lacrimile cu greu ținute la marginea pleoapelor ca să nu se rostogolească peste obraji, ea trebuie să fie puternică, ea este mama a 5 copii la vîrsta ei tînără cu puțin peste 30 de ani, începe să ne spună ce necaz a adus-o aici. Se afla în cîmp, la prașilă de cucuruz, cînd doi prichindei de școală, cu șepcuțele în miini și lac de sudoare, o cheamă repede, fiindcă „Marica a leșinat“. O trece un fierars prin inimă; a patra oară în decurs de o săptămîină! Cu o mașină de ocazie o transportă la dispensarul comunal. Doctorița Eva Uricariu își face prompt datoria. Ii dă un prim ajutor, telefonează după o autosanitară de la Bacău și expediază copilul spre un examen de specialitate. „Preconștințioșul“ cadru sanitar de pe mașina „Salvării“ le debarcă indiferent în fața Dispensarului policlinic. Femeia calcă rapid spre fișier, unde i se incredințează un bon de ordine și de unde este expediată la „Camera nr. 8“. La camera nr. 8, cînd iese un halat alb îi incredințează bonul și biletul de trimitere. Halatul alb reintră în cabinet, ca după citeva clipe să reapară — fără ca fetița să fie chemată ori consultată —, cu sfatul „mergi la camera 13“. La camera 13 ușa este incuiată. Se întoarce la „fișier“. „Nu mai sint bonuri pentru „Neuropsihiatrie“, i se replică. Să meargă iarăși sus și dacă mai are norocul să fie cineva acolo și să o primească, bine... Dar n-a avut norocul. La camera nr. 13 n-a mai apărut nimeni, ușa a rămas incuiată și la 14,30 și la 15,30, cînd i-am încercat noi, cei din echipa de control, clanta. La 15,45, ieșind din cabinetul medicului șef al dispensarului, dr. Petru Sava, se aflau tot acolo, pe aceeași bancă, în semiobscuritatea holului înăbușitor, fără aer. Copila adormise iarăși, covrig, în poala mamei.

Poziția medicului șef ni se pare cel puțin bizară. Infirmă evidente, apără fapte ce nu pot avea scuze. La orele 14,20, cu excepția dr. Ciuchi Jorj, la nici un cabinet nu se începuseră consultațiile din tura de după amiază. Scuza este că ar fi fost cu toții într-o ședință la medicul șef, dar conștia de prezență arată că 15 cadre, medici și surori, din tură, nu ajunseseră încă la locul de muncă. În fața fișierului numeroși părinți cu copii, nu puținii copii mici și sugari pînă la 1 an, așteptau bonuri de ordine (afară erau 33 de grade Celsius). Singura funcționară existentă în respectiva încăpere, sta cu spatele la toți și nu răspundea la nimeni. Nu reușim să-i aflăm numele. Medicul coordonator o întreabă pe asistenta șefă, asistentele șefe, Virginia Cadar, nu-i vine să creadă și nu-și aduce aminte cine a fost și din ce tură. Cu alte cuvinte, noi, cei 5 oameni din echipa de control (ne însoțește și secretarul comitetului municipal al sindicatelor, Costachi Mocanu) n-avem dreptate, ori n-am văzut bine.

Pentru faptul că fetița din Sascut-sat n-a fost examinată nici la cabinetul 8 (dr. pediatru Lizeta Dominte), nici la neuropsihiatrie (dr. Georgeta Niță cu programul de lucru pînă la orele 15,00) de vină este „acarul Păun“, mama care n-a fost mai insistentă și mai perseverentă. „Mă miră, că, de regulă, sintem luați cu asalt în cabinete, nici nu sintem lăsați să lucrăm în liniște“, este părerea doctorului Sava. Abia la orele 16,00, cînd începe programul dr. neo-

Fotografie de PAUL AGARICI ■

municipiul Călărași. Apoi, în unele locuri, numărul cadrelor medii e adesea depășit de cel al registratorilor medicali. Acesta te scriu în condică sau îți caută fișa, dar de vindecat, chiar dacă te scriu de 10 ori, tot nu te vindecă. Cu atît mai mult dacă în condica de prezență ei scriu „S.R.L.“

CORNEL NISTORESCU ■

Liniștea orelor de gardă

Coborînd din tren la Rîmnicu Vilcea înaintea zoriilor, am aflat de la telefonul 06 că gardă de noapte este la spital și la dispensarul Ostroveni. Desigur, m-am îndreptat spre dispensar. N-am notat nimic spectaculos. Doar vorbele doctorului Gheorghe Roșoga și ale asistentei Maria Simescu: „Cea mai mare satisfacție este liniștea în gardă. Înseamnă că a fost liniște și în casele oamenilor“. La ora cinci, asistenta Olga Georgescu conectează aparatul de sterilizare. Dacă începe mai tîrziu, nu îi

ropsihiatru Florica Popovici, este, in fine, examinată. Cu seriozitate, cu minutie, cu un înalt profesionalism, cum indeobste este recunoscut acest medic de excepție al Bacăului. Ii simt jena, pe care se străduiește să o ascundă; diagnosticul tine mai mult de pediatrie decât de neuropsihiatrie. Deci, lucrurile se puteau rezolva și lămurii de la 11,30, în cabinetul nr. 8.

CICI IORDACHE-ADAM

Dacă te culci devreme, vei semăna cu Făt Frumos

Ajung citeva ore mai târziu, însoțind o echipa de control a oamenilor muncii de la întreprinderea de contactoare (care, coincidentă fericită, își programase tocmai pentru acea zi să-și exercite atribuțiile în domeniul care mă interesa), ajung, deci, la Dispensarul de copii nr. 13 din cartierul buzoiian „Unirii”. Dispensarul este amplasat la parterul unui bloc nou și are, imi dau seama dintr-o privire, suficient spațiu. Cîteva mici pacienți așteaptă cuminiți, pe scaune, să intre la consultație. Din cabinet iese o femeie cu un băiețel de doi ani. Nuța Onel e mulțumită. A venit pentru un control al înălțimii și greutateii băiețelului, iar rezultatul e foarte bun. „Ca după carte”, spune ea. Pe pereții sălilor de așteptare observ o mulțime de desene cu personaje de basm, cu păsări și animale cunoscute de copii. Sub ele, scurte poezioare, scrise cu litere mari, din care cei mici învață că dacă te culci devreme seara vei semăna cu Făt-Frumos, sau că dacă te speli pe miini înainte de fiecare masă vei fi întotdeauna sănătos. O utilă lecție de pedagogie medicală, făcută cu discreție și, lucru foarte important, convingătoare tocmai pentru că folosește elemente din universul copilăriei. Nici părinții nu au fost uitați. Le sînt destinate citeva planșe din care, prin desene și explicații detaliate, pot afla care sînt principalele simptome ale unor boli. Prin difuzoarele montate în sălile de așteptare, primesc sfaturi practice (înregistrate — vom afla — pe bandă de magnetofon) în legătură cu creșterea și îngrijirea copiilor lor. Astăzi, de pildă, li se vorbește despre alimentația copilului mic. Intrăm în cabinetul doctorului Petrică Brinzea, care nu are deloc aerul auster al unui obișnuit cabinet medical. Sigur, există și dulăpiorul cu medicamente, trusa de urgență, instrumentele medicale, precum și patul pentru consult. Dar, alături, se află o bibliotecă din lemn și sticlă pe rafturile căreia observ nu numai cărți de medicină, ci și cărți cu „poze”

pentru cei mici. Iar un colț al încăperii este ocupat de citeva jucării viu colorate. Cabinetul capătă astfel ceva din imaginea unei camere obișnuite dintr-un apartament și, fără îndoială, în această ambianță apropiere dintre medic și copil se face mai ușor. Dispensarul are și o încăpere specială pentru sugari. Aici tinerelor mame li se fac demonstrații practice privind modul în care trebuie să se facă baia copilului, înfășurarea lui. Și firește, camera respectivă este mobilată cu tot ceea ce este necesar potrivit destinației ei: pătuț, dulăpior pentru haine, masă de înfășat ș.a.

În drum spre un alt dispensar, nr. 1, ne oprim și la Policlinica municipală de copii. O clădire nouă, modernă, cu cabinete de pediatrie, psihologie, logopedie, neuropsihiatrie infantilă, sală de gimnastică medicală și farmacie. Toate, foarte bine dotate. Consultațiile decurg normal, într-un ritm care evită orice pierdere inutilă de timp pentru părinții care însoțesc copiii. O singură notă discordantă. În cabinetul de neuropsihiatrie (dr. Mircea Asuencel) găsim la consult doi adulți, în timp ce, la ușa cabinetului, se află un mic pacient care-și așteaptă rindul mai bine de o oră. Nu discutăm nevoia de ajutor medical a celor doi mame, dar într-o policlinică pentru copii, consultațiile trebuie să fie acordate copiilor, nu? Ceva mai târziu, avem să întâlnim un caz similar și la cabinetul de urgență (dr. Adriana Gonciaruc) al Policlinicii de stomatologie infantilă.

În fața Dispensarului nr. 1 din cartierul Broșteni, descoperim o parcare sui-generis. Vreo șapte cărucioare de diverse culori stau frumos rinduite. Această stare de normalitate, pe care am remarcat-o la Dispensarul nr. 13 mai ales, ne întîmpină și aici; ea se traduce prin ordine, curățenie, consultații prompte, în sfîrșit, printr-o atmosferă caldă, așa cum se cuvine să fie în orice loc destinat copiilor.

Policlinica județeană pentru copii este amplasată în clădirea modernă a Spitalului județean. La cabinetul de pediatrie nu așteaptă nimeni. Medicul Nicolae Stoica ne spune: „Aici vin pentru consult cazurile mai dificile care ridică probleme medicilor din teritoriu. Si copiii care trebuie supravegheați după externarea din spital”. Multi pacienți găsim, în schimb, în fața cabinetului de chirurgie. Deocamdată (la Direcția sanitară județeană vom afla că situația se va schimba într-un viitor nu prea îndepărtat, odată cu venirea, după specializare, a încă unui chirurg) doctorul Ion Vasile este singurul specialist în chirurgie infantilă, iar aglomerarea este, în aceste condiții, inevitabilă. Din registrul de evidență a bolnavilor notăm că în acea zi medicul consultase, pînă la ora 13, 42 de pacienți. Și din cite ne-am dat seama, fără scăderi de exigență profesională. Dimpotrivă, cu un admirabil devotament pe care l-am observat, cu satisfacție, și la alți medici de copii din Buzău.

ALEXANDRU ȘERBAN

Am fost la mare. Cînd am revenit, mai toți cunoscuții m-au asaltat cu o întrebare simplă, cum e? Mare de tot, le-am răpsuns rizind. Curge nisipul, apa e neagră, hotelurile fumegă. Dar de ce întrebă? Pentru că știu eu, să merg, să nu merg!

Adevărul este că marea trebuie păzită de fricoși, de ființele gălăgioase și agresive, care se duc pe litoral nu ca să se odihnească, să se bucure de apă și soare, ci să întregască enormul papagal al vacanței, să-și măsoare distracția cu cît au cheltuit și cu ce au cumpărat. Pe toți aceștia i-am speriat pe nedrept, dintr-un egoism în mare parte explicabil. Pe litoral am întîlnit un aer de vacanță odihnitoare, de vară intrată în toate drepturile, de turism organizat după canoanele tradiționale. „Vin unii și ne întrebă: putem sta la soare? puteți, le spunem. Putem călca pe nisip? Puteți, răspund, dar în apă putem intra? puteți. Nu pătim nimic, nu, și tot așa cu șirul de întrebări, pînă cînd le arătăm rezultatele analizelor, a probelor efectuate. Din păcate mulți amatori, ba chiar și unii medici care n-au văzut rezultatele măsurătorilor, le recomandă oamenilor să nu meargă la mare. Noi avem aici turiști și pacienți dintr-o sumedenie de țări. De acasă cunosc situația exactă și aici își văd de vacanță și de tratament”, spunea doctorița Lucia Chiriac, medicul șef al policlinicii Doina din Neptun. Am dat o raită prin hotel. Lucian Rădulescu, administratorul hotelului se afla pe baricade. Zilnic primește pe adresa instituției scrisori de la turiști străini care revin pentru a nu știu cîta oară în România, obișnuți ai hotelului Doina. Aceștia își exprimă dorința ca în perioada cutare să locuiască la etajul cutare, camera cutare, pe colț. La fel, personalul policlinicii continuă să primească scrisori de rezervare a zilelor și orelor de consultație. La Doina e o cursă contra cronometru. Tratamente, băi, impachetări, consultații. La cîteva pași de această activitate febrilă, continuă construirea unui nou corp, care va fi dat în folosință spre sfîrșitul anului. În programul acelei zile aveau ore rezervate doamna Catherine Simoncini din Franța, Anna Pohl și Frieda Pally din Austria, Michele Filippucci, Bedici Aldo și Clara Pecorini din Italia. Familia Moems din Belgia, venită pentru a doua oară în România prin intermediul firmei Maxitour, după o ședere de două săptămîni la mare, a solicitat un ghid și și-au exprimat dorința de a revedea mănăstirile din nordul Moldovei. La ora aceea, cei doi se aflau la Voroneț, însoțiți de ghidul Alexandru Mihalcea. La Caraiman, Doina, Neptun, Amfiteatru, Belvedere, pe lângă turiștii români, se află o mulțime de turiști străini. Pe litoral încă de la primele zile mai fierbinți ale acestei veri, au sosit turiștii aduși de firmele franceze Uta și Comtiour, de cele belgiene Sunair și Maxitours (prezentă în această vară cu citeva mii de turiști numai pe litoral), de cele germane Nur, T.U.I. și I.T.S., precum și nordicii veniți prin Lomamatka și Resledarem. Pe litoral, vacanța și-a reintrat în

Pe litoral, după ce se lasă seara

drepturile firești. La grădinile de vară, prin rotație, teatrele bucureștene și cele din provincie își susțin turneele estivale. În complexe și bazaruri s-au instalat producătorii de artizanat și cei de kitsh-uri, excursiile la monumentele istorice din Dobrogea funcționează zilnic iar orchestrele se aud în fiecare seară.

Ce e nou la mare pentru anul acesta? Luînd litoralul de la Năvodari, pînă la Mangalia și Vama Veche, lista ar fi prea

lungă. La Năvodari vom reveni în curînd. La Neptun și Olimp am găsit o sumedenie de noutăți. În primul rînd, cazarea. Ca de obicei, pe parcursul iernii, în toate hotelurile s-a desfășurat o intensă activitate de recondiționare, dotare și pregătire. Remochetări, schimbări de instalații, de mobilier, revoipsiri și rezugrăvit. La ora aceasta toate hotelurile au reintrat în circuitul turistic pregătite, cu confort sporit. La citeva dintre ele s-au efectuat reparații capitale (Bilea, Clăbucet), și la alte 6 hoteluri a fost extinsă încălzirea apei prin energie solară. Gavril Tamas, noul director al stațiunii, ne-a prezentat pe larg și celelalte noutăți ale sezonului. În Neptun și Olimp a avut loc o recondiționare a spațiilor verzi, o refacere a trotuarelor și aleilor de acces. La Complexul Belvedere, Amfiteatru a fost refăcută în întregime terasa și intrarea, iar pe plajele stațiunii au fost amplasate o mulțime de chioscuri și bistrouri la care cei avizi de soare pot servi masa fără să părăsească soarele și marea. De asemenea, la Neptun a fost deschis un tobogan acvativ iar bowlingul de la Olimp, prin strădania unei echipe conduse de un responsabil inimos, arată mai mult decît nou. Gavril Tamas, un economist cu spirit de ardelean mereu pregătit de oaspeți, ne-a vorbit apoi despre pregătirea cadrelor. Baza materială a turismului pe litoral a atins cele mai înalte cote. La ora aceasta, preocuparea cea mai importantă este legată de calitatea serviciilor și, implicit, a pregătirii și comportării tuturor celor implicați în activitatea de turism. În perioada iernii mai toți responsabili de hotel, receptioneri, responsabili de restaurante au urmat diferite cursuri de perfecționare. Selectarea cadrelor sezoniere a rămas însă o problemă care continuă să dea de furcă. Oricum, am fost asigurați că și la acest capitol, față de anii precedenți, saltul este mai mult decît vizibil.

Cît privește divertismentul acestui sezon, el include, pe lângă clasicele excursii în locurile istorice și pe lângă turneele trupelor de teatru, o seamă de discoteci noi, de restaurante cu program specializat, posibilități de echitație, de sporturi nautice, și multe altele pe care le puteți descoperi și singuri. Oricum, atmosfera e de vacanță în toată legea, la petrecerea căreia veghează o mulțime de oameni. E drept că sînt mai puțini fricoși și zvonști, dar lipsa lor nu face decît să dea atmosferei o frumusețe în plus. Pînă una alta, au mai sosit niște scrisori. Helga Schefer din Goblentz și Quinque Laerts din Bruxelles vor să stea într-o cameră cu fața spre apus ca să poată dormi pînă tîrziu. Și pe aeroportul Mihail Kogălniceanu, populația verii continuă să se reverse în valuri. Iar în București, întrebăți fiind de un cunoscut, cum e la mare? i-am spus, dacă ești fricos păzește-ți umbra și stai acasă, iar dacă vrei să te bucuri de soare și de apă și să ai parte de vacanță, atunci du-te, dar nu mai spune la nimeni că iar începe inghesuiala.

CORNEL NISTORESCU

Am descris pe larg (în articolul intitulat „Introducere în arta precauției” și publicat în revista noastră din 23 mai a.c.) acuzele neîntemeiate și nenumăratele sicane care au umplut ultimele luni din viața tehnicianului cu probleme de paștii Vasile Beleiu, de la Ocolul silvic Cîmpeni. Știam, la acea dată, că nedreptatea ce i se făcuse putea fi îndreptată, grație investigațiilor procuraturii (care dăduseră la iveală nevinovăția lui Beleiu), grație intervenției Ministerului Silvicului (care ne promisese, prin intermediul tovarășului ministru adjunct Ion Tăbăras, o serioasă revedere a datelor problemei, la Cîmpeni urmînd a fi trimisi experți care să constate legalitatea măsurilor adoptate de către conducerea Inspectoratului silvic Alba), discutase cu factorii de decizie locali pe linie de partid și de stat posibilitățile concrete ale unei necesare reparații, atît materiale, cît și morale.

Dar iată că timpul s-a scurs și dăunătorul exces de precauție continuă să se facă simțit. Singura știre care ne-a parvenit de la Ministerul Silvicului (prin intermediul consilierului juridic șef Gheorghe Letfer) a fost aceea că ministerul își păstrează poziția inițială, aceea semnată și parafată, prin care se cerea Inspectoratului silvic Alba să-l reintegreze pe Vasile Beleiu și să-i plătească sumele

cuvînte pentru lunile de suspendare.

Dar, ajunși la Alba Iulia, aflăm cu surprindere că Inspectoratul silvic Alba s-a arătat nemulțumit de rezultatele cercetărilor efectuate de procuratură și a cerut reverificarea pieselor aflate la dosar. Ei bine, faptele fiind, în acest caz, lipsite de cea mai elementară logică, vorbind de la sine despre

Flacăra revine:

Posibil epilog la „arta precauției”

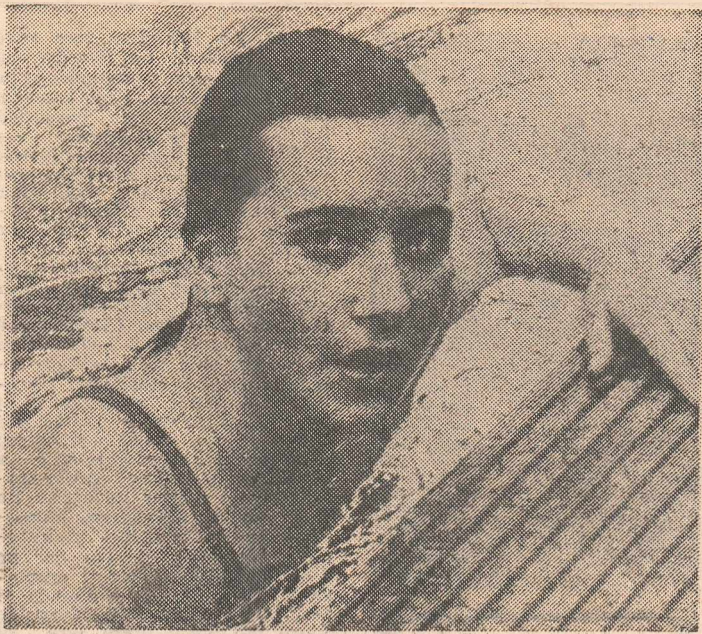
stilul de muncă al celor care, la respectivul inspectorat, se preocupă de problema relațiilor de muncă. La ce dată a fost înaintată contestația? Înainte sau după adunarea-fantomă în urma căreia s-a desfășurat contractul de muncă lui Vasile Beleiu? Nici nu mai contează! Dacă a fost înainte (așa cum ni s-a spus), asta înseamnă că ar fi trebuit să se aștepte rezultatul noilor investigații, care

să fie aduse la cunoștință adunării generale și, în baza lor, să se treacă la adoptarea unei hotărîri. Dacă a fost ulterior, ea nu-și mai avea rostul, atîta timp cît Inspectoratul silvic se debarasase de Vasile Beleiu!

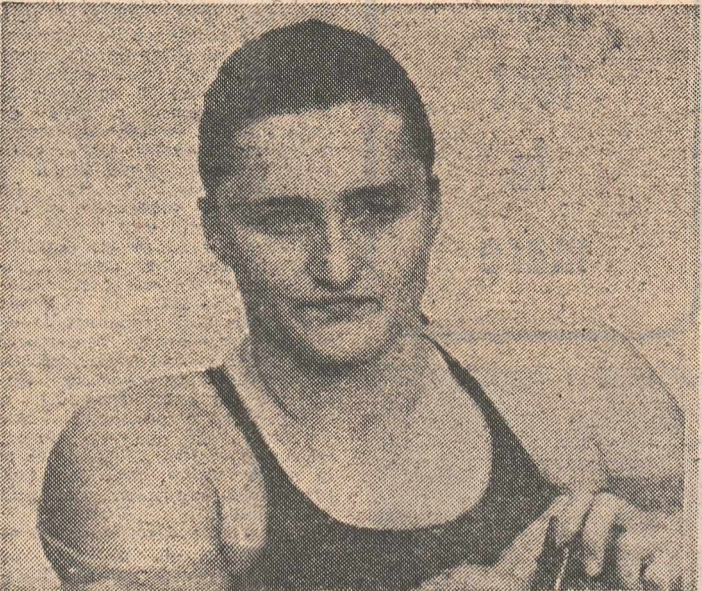
Din discuțiile purtate cu procurorul șef al Procuraturii județene Alba, tovarășul V. Dumitru, și cu procurorul-șef al Procuraturii locale Cîmpeni, O. Hirceagă, nu există probe care să ateste vinovăția lui Beleiu. Atunci? De ce se tergiversează în continuare? În ce măsură această a doua atestare a lipsei de vinovăție a lui Vasile Beleiu va fi luată în considerare de către conducerea Inspectoratului silvic, de către Ministerul Silvicului? Instrucțiunile Ministerului de Finanțe prevăd, în cazul tăierii „în coadă de rîndnică a chitanțelor pentru care nu s-au încasat bani — principala cap de acuzație împotriva lui Beleiu — un minimum de amendă de o sută de lei (mai puțin decît atunci cînd ești prins, în tramvai, fără bilet de călătorie.)

Incredințați că lucrurile se vor rezolva pînă la urmă, am abordat acest caz într-o convorbire cu tovarășa Ravoca Ratiu, secretar al Comitetului județean de partid Alba. „Dacă lucrurile stau așa — ni s-a spus —, dacă omul e nevinovat, scrieți, iar cei care au greșit au posibilitatea să-și revizuiască poziția”.

DAN MUCENIC

Noemi Lung

Anca Pătrășcoiu

Carmen Bunaciu

Fotografii de AUREL NEAGU

BAIE DE AUR!

Pină la încheierea ediției, 6 medalii de aur pentru România, obținute de Noemi Lung, Anca Pătrășcoiu, Carmen Bunaciu și Mariana Stănescu în cadrul Jocurilor Sportive Internaționale de la Moscova

Complicatele conexiuni ale vieții internaționale au afectat în ultima vreme pină și mari competiții sportive, inclusiv pe cele desfășurate sub însemnul cercurilor olimpice. Cu ani în urmă, mijloacele de informare dădeau amănunte despre regretul și amărăciunea unui sportiv englez care se afla „la ultima șansă de a participa la Jocurile Olimpice”. Așa s-a întâmplat că mari sportivi au pierdut prilejul unei confruntări directe cu alți mari sportivi, că bătălia pentru recorduri a fost văduvită de participarea unor nume strălucite. În consecință, pesimiștii s-au grăbit să arunce o umbră de îndoială spre semnificația unor rezultate obținute în absența unor nume, sau a celorlalte. Iată însă, că între două ediții ale Jocurilor Olimpice, chemați fiind să concureze la o manifestare sportivă de proporția unor jocuri dedicate prieteniei, mil de sportivi din lumea întreagă participă la ediția de la Moscova spre a-și aduce o reală contribuție nu numai la îmbunătățirea performanțelor sportive, dar și a climatului de prietenie, de colaborare internațională, atât de contorsionat în ultima vreme. Incepute vineri, 4 iulie, în capitala Uniunii Sovietice, Jocurile Sportive Internaționale s-au bucurat de participarea a 3000 de sportivi din 79 de țări. Nu ne vom referi pe larg la spectaculoasele întreceri, la cursele memorabile sau la noile recorduri mondiale, ci la participarea sportivilor noștri, exemplară din toate punctele de vedere.

Ca de obicei în marile competiții, atletismul n-a rămas dator! Victoria Mariane Stănescu, argintul Cristeanei Matel și al Miticăi Junghiatu, ca și bronzul Mihaelei Longhin n-au făcut decât să confirme așteptările noastre. Dar satisfacția cea mare, depășind cu mult chiar și proporțiile unei surprize, continuă să ne-o aducă natația. Ani la rând Carmen Bunaciu a fost purtătoarea noastră de cuvânt în concursurile internaționale, fiind secundată de cele mai multe ori de prezența discretă a celorlalte colege de lot. Numai că seriozitatea acestei sportive, condițiile de pregătire, modul responsabil în care se muncește la

această federație au făcut rezultatele pe piste de apă să nu mai fie de ordinul anonimului. Nu demult, am consemnat splendida performanță a Tamarei Costache, cea care ne-a

Mariana Stănescu

adus primul record mondial în domeniul natației. Continuând și, la Jocurile Sportive Internaționale de la Moscova, înotătoarele noastre, în companii mai mult decât prestigioase, au câștigat cinci medalii de aur. După Tamara Costache, Carmen Bunaciu, Anca Pătrășcoiu, iată că pe listele câștigătorilor mai apare acum, la Moscova, și numele lui Noemi Lung (C.S.M. Baia Mare, antrenor Gh. Dimeca). În prima zi a întrecerilor Noemi Lung a câștigat cursa de 400 m mixt, victoria sa constituind, prin titlurile și timpii obținuți de celelalte participante, drept o mare surpriză. Dar ca o confirmare a valorii sale, la următoarea probă de 200 m mixt, Noemi Lung avea să câștige din nou, ca în ziua a patra a Jocurilor, ea să urce iarăși pe podium cu bronz la proba de 400 m liber. Ca un argument la frumoasa comportare a înotătoarelor noastre a fost și rezultatul la proba de 100 m spate. Cele două eleve ale Cristinei Șofterian de la Clubul Dinamo, Carmen Bunaciu și Anca Pătrășcoiu, au sosit în același timp, neputând fi departajate nici după fotografie, organizatorii conferindu-le în final medalia de aur și declarându-le pe amândouă câștigătoare. Dacă mai adăugăm faptul că Anca Pătrășcoiu a mai obținut medalia de aur la proba de 200 m spate, iar Carmen Bunaciu pe cea de argint la 100 m flutur, atunci avem imaginea completă a rezultatelor valoroase obținute pină la această oră în cadrul Jocurilor Sportive Internaționale, jocuri desfășurate cu participarea unor nume sonore din întreaga lume. Căci 6 medalii de aur, obținute numai la atletism și înot, în compania marilor vedete ale sportului mondial (Tom Petranof, Evelyn Ashford, Vladimir Salnikov, Robert Emmian s.a.), reprezintă, în primul rând, măsura valorică a sportivilor noștri, prezenți și ei în virful ierarhiei ca niște candidați de drept ai podiumului de premiere. La Moscova, atletele au confirmat, iar înotătoarele noastre au făcut o adevărată baie de aur.

C. NISTORESCU

Maricica Puică: Victorie după victorie!

Telexurile agențiilor de presă ne-au adus în aceste zile vești îmbucurătoare și din Scandinavia, unde campioana Maricica Puică a participat în circuitul Marelui Premiu I.A.A.F.-Mobil. Luând startul în 3 curse, la Stockholm, Oslo și Helsinki, reputata noastră alergătoare („serialul Flacăra” de acum citeva săptămâni) a câștigat de tot atâtea ori, pe 1500 m și pe 3000 m (la Helsinki), plasându-se în fruntea clasamentului. Cum europenele de la Stuttgart bat la ușă, aceste noi izbânzi ale Maricicăi ne oferă tot atâtea motive de optimism.

În seria a VI-a a diviziei C s-a dat o aprigă luptă pentru promovare, protagoniste fiind două echipe din județul Teleorman, ambele foste divizionare B, Rova Roșiori de Vede și Automatica Alexandria. La capătul ultimei etape, clasamentul a arătat 1. Rova 61 p. (golaveraj + 32), 2. Automatica 58 p. (+ 31), 3. Sportul muncitoresc Caracal 45 p. (+ 14), diferența de puncte dintre primele două clasate și cea de a treia ilustrând tocmai dramatismul bătăliei „umăr la umăr” pentru un loc sub soarele diviziei B. Cind conturile păreau încheiate, a explodat „bomba”: Automatica a depus la F.R.F. un memoriu în care susținea că Rova a utilizat, în 7 meciuri (deși și unul ar fi fost suficient, scăzându-se 3 puncte, cite se dau în C pentru victorie), un jucător, pe numele lui Alexandru Marcel, care n-ar fi trecut testele de pregătire fizică și teoretică pentru robur! Dacă lucrurile s-ar fi adevărat, asta ar fi însemnat (și înseamnă!) pierderea din oficiu a tuturor partidelor înscrise, în conformitate cu prevederile Regulamentului de Organizare a Activității Fotbalistice, articolul 163, punctul K (pag. 97),

care specifică: „folosirea de către o echipă, la jocuri oficiale, a jucătorilor suspendați, nelegitimați sau fără drept de joc, inclusiv cei fără viza anuală, viza medicală sau VIZA TRECERII PROBELOR ȘI NORMELOR FIZICE ȘI TEHNICE (subl. n.)... (se sancțio-

pins pe motiv că Automatica a utilizat și ea, în cursul campionatului, 2 jucători, Miclos și Bragagiu, aflați în aceeași situație, deci fără teste! Cu această apostilă, memoriul a coborât (de la etajul 2 la parter) la Comisia de competiții a F.R.F. care, nejudicând și luind

purtind semnătura președintelui forului respectiv, Mircea Lucescu), cel care a dat verdictul a uitat un „mic” amănunt: anume că cei 2 fotbalisti folosiți de Automatica erau la data începerii competiției JUNIORI SUB 18 ANI, deci nu aveau obligația de a se prezenta la

ative, argumentul fiind la îndemina oricui: pentru că F.R.F. însăși n-a solicitat așa ceva! Dar nu ne oprim aici, ci mergem mai departe, evidențind că viza specială „drept de joc” tur sau retur, aplicată de F.R.F. după luarea testelor pe toate carnetele (legitimațiile) fotbalistilor seniori, viză fără de care (după regulamentul în vigoare) s-ar pierde un meci sau altul, n-a apărut niciodată, și nu apare!, pe carnetele juniorilor!

E împede că, Automatica nefiind în culpă, rămâne vinovăția Rovei Roșiori pasibilă (iarăși apelând la R.O.A.F.) de pierderea mai multor meciuri. Sigur că lesind prima după 30 de etape, Rova poate invoca argumentul victoriei morale! Dar la fel de adevărat e că orice judecată în afara regulamentului e vicioasă iar acesta, fie că ne place fie că nu e de partea Automaticii! Întrucât unde-i regulamentul nu-i tocmeală, dura lex, sed lex sugerăm Comisiei de competiții a F.R.F., de competența căreia era cazul de la început, să reanalizeze situația și, citărind toate argumentele, să ia decizia care se impune.

OVIDIU IOANIȚOIA

Unde-i regulament, nu-i tocmeală!

nează cu) pierderea jocurilor din oficiu cu 3-0 dacă le-au câștigat, au făcut joc egal sau le-au pierdut cu un scor mai mic.

Memoriul a ajuns la Colegiul central al antrenorilor, mai exact la secretarul acestui organism, Cornel Drăgușin, antrenor federal. Analizându-l, Cornel Drăgușin a concluzionat că, într-adevăr, el este întemeiat, Alexandru Marcel netrecând testele invocate (fiind bolnav și, ulterior, operat), dar 1-a res-

de bun punctul de vedere al Colegiului (ca și, se vede, recomandarea „prietenescă” de a nu mai dezgropa morții, pentru ca nu cumva Automatica să aibă și mai mult de suferit, riscând retrogradarea?!), a considerat dosarul închis, menținând ordinea consemnată la sfârșitul întrecerii.

Dar e oare el cu adevărat închis?! Considerăm că nu, întrucât, din grabă sau din alte motive (fără a face Colegiului proces de intenție, documentul

normele de control instituite de F.R.F.! Ea mai mult, ei nu se găsesc pe „lista de 20” înaintată de Automatica la federație (conform uzanțelor), fiind promovată la un moment dat din peșniera proprie. Ca să demonstrăm că lucrurile stau așa și nu altfel, ar fi suficient, poate, să menționăm că nici unul dintre juniorii apăruiți în timpul campionatului în diverse echipe, de pildă dinamoviștii Jorcălau, Răduțoiu, D. Sava s.a., n-au trecut testele respec-

Open la Bela Crkva

Două sute de participanți din mai multe țări au luat startul în turneul internațional disputat în sistem elvețian în mica localitate iugoslavă Bela Crkva. S-au jucat 13 runde. Șapte concurenți s-au luat la întrecere cu șahiști renumiți, cu cele mai înalte titluri internaționale, dar, la finalul concursului au reușit să-și înscrie numele doar în limita a 50 la sută prin reprezentanța iugoslavă. Maria Petrovici, și reprezentanta noastră, junioara Liliana Mitescu. Intrecerea candidaților la primele locuri s-a desfășurat între luptă aprigă și... penibil. „Traseul” a fost favorizat de un arbitraj părtinitor. În condițiile de joc impuse, au fost mai multe cazuri de „abandon înainte de încheierea turneului prin retragerea din concurs (printre care și timisoareni S. Grünberg, I. Mărășescu și M. Chiricuță) a unor șahiști aflați pe poziții frunțase. Tragerea la sorti n-a urmat criteriile promovate de regulamentul F.I.D.E. și a fost o cale deschisă pentru „doritorii de titluri internaționale”.

Surprizele de scor nu au lipsit încă din prima rundă, când maestrul internațional Constantin Ionescu a fost învins de un adversar fără nici o șansă în turneu. Mai apoi, câștigând 6 partide consecutive, a devenit lider tocmai C. Ionescu, care cu câteva zile înainte își adjudecase victoria în turneul de la București. În runda a IX-a, printr-un ajutor „nescontat”, Jakimovici (jucător fără pretenții) intervine ca o „stea căzătoare” pe locul I ca urmare

a victoriei, prin forfait, în fața unui jucător iugoslav necunoscut, care era, totuși, prezent în sala de concurs? După ce duelul dintre cei mai în formă jucători români prezenți în turneu s-a decis altfel decât era de așteptat și decât presupunea poziția de pe tabla de joc, Mihai Șuba pierzând la Constantin Ionescu, acesta din urmă și-a consolidat locul 1, cu 8 puncte, împreună cu R. Maximovici, fratele cunoscutei maestre internaționale Suzana Maximovici, urmați de Radoslavici, Jakimovici (șahiști necunoscuți) și Cebalo cu 7,5 p., apoi fiind grupați jucătorii de renume precum marii maestri Spiridonov, Barlov, Bukici, Forinto 7 p., Kneževici, Kovacevici 6,5 p. etc. Ionescu avea însă să rateze șansa realizării unei norme de mare realizări internaționale, pierzând în fața lui Barlov.

Un finis excepțional pentru un turneu open a avut Mihai Șuba, care a obținut trei victorii consecutive la adversarii foarte incoezi. Cu o rundă înaintea încheierii turneului jucătorul timisoarean se instalase la conducere, având micul avantaj de o jumătate de punct. În ultima rundă, M. Șuba a dispus de Fercek la capătul unei „siciliene” antrenante în care pluteau maturile, jucând riscant și numai pentru victorie. În condițiile organizatorice de la Bela Crkva cu atât mai meritorie este victoria finală cu cit Mihai Șuba a făcut un tur de forță întilnind șahiști foarte puternici, fiind, uneori, defavorizat de tragerea la sorti. A jucat foarte bine, riscând mult, găsind căi nebănuite, dovedind multă ambiție sportivă și o bună pregătire teoretică. Frunțasii clasamentului final au fost: 1. Șuba (România) 10,5 p., 2. Cebalo (Iugoslavia) 10 p., 3-6. Ionescu (România), Spiridonov (Bulgaria), Maximovici și Jakimovici (Iugoslavia), 9,5 p., 7-10. Abramovici, Barlov, Kneževici, Rajkovic (toți din Iugoslavia) 9 p. etc.

MARGARETA MUREȘAN

Racul

VIRGIL MILITARU

Bicicleta, un sport pentru toate virstele

După ce a simțit că ceva nu-i în regulă, omul a oprit enorma mașină pe asfaltul drumului și s-a îndreptat exact spre a treia punte, unde, așa cum bănuise, un cauciuc făcuse explozie. La un asemenea autovehicul sofisticat, scoaterea roții și apoi montarea ei se face cu dificultate. Trebuia să rămână pe loc până a doua zi, când urma să ceară sprijinul unității de specialitate din municipiul situat la numai 10 km distanță. Tot drumul, șoferului îi stăruiseră în minte întâmplările din ultima vreme. Certurile cu soția, plecarea acesteia la părinți, împreună cu cei doi copii, transferul la întreprinderea unde lucra de doar trei luni, ca urmare a neînțelegerilor cu șefii de la unitatea cu specific petrolier. Un lanț de neînțelegeri. „De ce m-oi fi certând oare cu toată lumea?” Adevărul e că de când se despărțise de Eleonora, toate îi mergeau anapoda. Leandru era irascibil, tifnos. Căr cîine nu se certase acest bărbat echilibrat cîndva? Cu foștii colegi, cu vecinii, cu vinzătorii magazinelor, cu cei care îi umpleau cisternele autovehiculului. Nu apucase să se certe doar cu cei care îl evitau sistematic, nefăcîndu-le nici o plăcere să se lase angrenați în schimburile de cuvinte care aveau întotdeauna același deznodămînt: conflictele. De aceea, nimeni nu mai voia să-l însoțească în curse, deși regulamentul, pentru asemenea gen de încărcătură, pre-

vedea ca mașina să aibă doi șoferi. Cui îi face plăcere să meargă cu un nebulă drum? Mai ales că și el cerea mereu să fie lăsat singur. Vorba aia, oamenii se fereau să-l întilnească chiar și prin curte, dărmate să plece cu el, cu o asemenea mașină, zeci de kilometri. Așa s-a făcut că Leandru era acum singur. „Dacă mai eram cu cineva, puteam înlocui roata. Cu eforturi deosebite, cerînd ajutorul unui om de pe drum, aș putea face treaba și singur. Dar e tîrziu și is tare istovît”. Oboșit mai cu seamă din cauza conținutului sticlei de rachiu golită pe jumătate. El care înainte nu se atîngea nici la aniversări de băutură, devenise un om care nu mai putea trăi fără alcool. Înainte de a se întinde pe confortabilul pat din spațioasa cabină, mai trage o dușcă zdravănă și se culcă. „Dar dacă peste noapte e vreun control? M-a durut mîseaua și apoi nu merg, ci staționez. Știu eu să mă apăr la nevoie!”. Adoarme greu. Îi stăruie în gînd figura Eleonorei. „Nu cred să se mai întoarcă acasă, îi prea mîndră. Apoi și eu m-am purtat urît cu ea, am jignit-o, am lovit-o!”.

În Dacia portocalie care zboară în noapte se află Darian, taică-său, un om încă zdravăn, de vreo 65 de ani, și doi nepoți ai tinărului. Unul de cinci și al doilea de șapte ani. Copiii sorei sale, la care ține extrem de mult. Întotdeauna are ceva prin buzunare pentru ei. Băiatul de

Bețe-n roate

- A tușit ca să mai schimbe vorba.
- Unii admiră atât de mult Sfînxul, încît îi imită orice mișcare.
- A venit la carnaval fără mască. Era de nerecunoscut.
- Femeia înțeleaptă se deosebește de celelalte după gură. O are mai mică.
- Cardiologul și-a donat inima unei tinere paciente.

25 de ani, neînșurat, servește masa de prînz și cea de seară la soră-sa. Momentul care îl încîntă cel mai mult e întilnirea cu copiii. Îi pîndesc de la distanță și cînd îl observă, o iau amîndoi la fugă spre el, sărîndu-l în brațe. Cînd Darian pleacă subit în vreo cursă lungă și nu vine la masă, puștii se întorc amărîți acasă. Mai că le dau lacrimile. „Lasă mamă, Doriane, Mirel, că îl vedeți diseară. Nu s-a întimplat vreodată să lipsească și la prînz și seară”.

În viața lui Darian se pregătea un eveniment mare. Casă-

Cronica șoselei

Într-o seară

torie lui cu o fată pe care c îndrăgise chiar în clipa cînd c cunoscuse. Întilnirea fusese aranjată de un prieten a cărei soră era. „Mi-am dat seama pe loc, dragă tată, că-i o fată serioasă, modestă, și în plus, de o frumusețe rară. Ochii albaștri ca cerul și părul negru, negru. E o raritate, nu-i așa bătrîne?” „Mie, să-ți spun drept, fiule, nu prea îmi plac aceste așa-zise „vederi” și încă mai puțin am încredere în dragostea care apare subit, gen lovitură de trăsnet, cum obișnuiesc să spună francezii. Am lucrat o viață în

- De ziua soției a întîrziat pentru a-i aduce un buchet din vinuri alese.
- Bătut la cap, s-a strîmbat mai rău.
- Către „Calea fericirii” nu s-au pus încă indicatoare.
- Din operă a ascultat doar un fragment. Restul, a preferat să citească.
- Ușile din spate se deschid după ora închiderii.
- Așa e omul nostru. Astăzi e, miine nu e. Adică, uite popa, nu e popa.
- Dacă inventatorul telefonului făcea întîi un apel la „Informații”, o lăsa baltă.

- Greierele s-a învățat minte. Pentru iarna asta, și-a aranjat o internare în spital.
- Dresorul a prezentat un număr aparte. A folosit un leu drept fișă de telefon.
- A cugetat atât de adine, încît nu l-a mai văzut nimeni la suprafață.
- Înainte de a pleca acasă, ospătarul a mai luat câteva comenzi.
- Singurele lucruri remarcate în întinerie, sînt obstacolele.

DANIEL MILITARU PITEȘTI

invățămînt. Am văzut multe. Poate sînt puțin cam prăpăstios, dar niciodată din treburi de genul asta n-a ieșit nimic serios. Dragostea a venit ca un fulger și a plecat la fel de repede ca o ploaie torentială”. „Mă dezamăgești, dragă tată. Asta-i curajul pe care mi-l dai înainte de a face un pas atât de important? Măcar adoptă și tu o mină mai puțin posomorită, să nu-și închipuie Crina că va avea un socru căruia îi ninge și îi plouă tot timpul. Și nu cumva să-mi spui că nu ești de acord!”. „Departee de mine, Dariane, asemenea atitudini. Tu ești cel care hotărăști. Eu pot să-mi dau cel mult o părere. Ai văzut ce bine și-a ales Anca, soră-ta, soțul? Nici n-a vrut să aibă și nici n-a avut consilieri, care pot fi uneori răuvoitori ori usuratici. Părerile lor sînt deseori ca niște ghimpi, derutante, semănînd îndoiala sau exagerînd niște calități ori merite pe care fata sau băiatul pur și simplu nu le are... Mă rog, lucrurile nu sînt deloc simple cum par onora la prima vedere. Dar, fiule, nu-ți face impresia că te îndrepti prea iute spre ochii albaștri ai frumoasei brunete? Vezi să nu cumva să-și fi vopșit părul, că ochilor în nici un caz nu le-a schimbat culoarea. Nu uita că e noapte, înnoțat, iar vizibilitatea are și ea niște limite”. „Mă doare neîncrederea ta, tată, și față de alegerea mea și față de talentul meu de șofer. Uți că sînt pilot de încercare?”

„Tocmai asta să ai mereu în vedere, Dariane, că înotătorii cei mai buni se înecă mai curînd ca alții, cauzele fiind binecunoscute de toată lumea. Cit privește alegerea ta, îți voi spune opinia mea la reîntoarcere. Să nu-mi ceri părerea pe loc!”. Tinărul a ținut capul cam prea mult în direcția bătrînului, multul însemnînd câteva secunde, suficient să nu observe gigantul autovehicul neluminat care crea pe șosea un obstacol extrem de periculos. Mica mașină a fost ruptă în două de teribila coliziune, la fel ca un lemn despicat în lung de o seceră. Bătrînul învățător pensionar n-a mai apucat să-și vadă viitoarea noră, nici copiii muți la un moment dat de marca fericire a călătoriei cu mașina și, încă în prezenta iubitelui lor Darian. N-au apucat să o vadă pe fată îmbrăcată mireasă, cum o aveau în închipuirea lor. Bătrînul și băiatul de 7 ani au murit pe loc, iar Mirel după câteva zile.

Cu ambele picioare fracturate, Darian a aflat, cînd și-a revenit, două cazuri complet deosebite, unul al unui om aflat în pragul prăpăstiei și altul, al unui tînar care se pregătește pentru viață. Greselile lor elementare au provocat tragicul sfîrșit.

VICTOR BEDA

Comentariul
săptămânii

Pace și dezvoltare (1)

Ambianță și interdependență

Legătura dintre pace și dezarmare este evidentă pentru oricine, are, altfel spus, caracter axiomatic. Nu poate exista o pace autentică, absolută și durabilă atâta vreme cât în lume se află uriașe cantități de arme, din ce în ce mai perfecționate și cu putere de distrugere tot mai mare, atâta vreme cât stocurile existente nu numai că nu se reduc, dar cresc continuu, atâta vreme cât sub arme se găsesc efective de ordinul milioanei. La rândul ei, dezarmarea este un proces complex, cu numeroase componente, un proces a cărui desfășurare presupune interacțiunea multiplă și adesea dificilă a numeroși factori, așa cum ne-am străduit să arătăm în mai multe articole.

Însă dezarmarea nu este identică cu pacea, nu se confundă cu ea. Cu toate că dezarmarea înseamnă dimensiunea lor fundamentală, atît pacea, adică starea către care tindem, cît și eforturile de făurire a păcii, adică procesul pe care îl trăim și în care sînt implicați zi de zi, au și alte componente. Ele rezultă cel mai bine din felul în care au fost formulate cele trei teme de bază ale Anului Internațional al Păcii: „Pace și dezarmare”, „Pace și dezvoltare”, „Pregătiri pentru viață în pace”. Vom avea în cele ce urmează să vedem probleme legate de tema „Pace și dezvoltare”.

Desigur, în sensul acestei teme, Anul Internațional al Păcii putea fi — și nădăjduim să fie în cea de-a doua jumătate a lui — și un an al dezvoltării. De ce sînt puse alături și, evident, în relație, pacea și dezvoltarea? Pentru că pacea oferă climatul propice realizării unei structuri de relații internaționale care să asigure fiecărei națiuni, mari sau mici, o dezvoltare nestingherită, la adăpost de orice amenințare. Este deci vorba de ambianță, de cadru, aspect deosebit de important, de fapt, condiție sine qua non a unei autentice dezvoltări, atît a lumii subdezvoltate, cît și a mopamondului în întregul său. Un alt aspect deosebit de important este interdependența dintre dezarmare și dezvoltare. S-au făcut în repetate rînduri calcule, relevate și de noi cu diferite prilejuri,

care demonstrează ce ovin puternic ar lua economia pașnică a țărilor în curs de dezvoltare, cite probleme ale omnirii, în primul rînd ale țărilor subdezvoltate — foametea, bolile, lipsa de asistență medicală, lipsa de locuințe, analfabetismul ș.a. — nu s-ar rezolva dacă s-ar renunța la înarmări și s-ar trece la înfăptuirea dezarmării. Reintroduse în circuitul pașnic, uriașele resurse umane și materiale risipite astăzi pe înarmări ar putea, pe lingă lichidarea subdezvoltării, să schimbe în bine întreaga evoluție a economiei mondiale, afectată astăzi de destabilizarea pieței materiilor prime, de creșterea prețurilor, de inflație și instabilitate monetar-financiară, de creșterea șomajului ș.a. Dar, firește, pe primul plan rămîn problemele subdezvoltării, problemele țărilor în curs de dezvoltare. Pentru că Anul Internațional al Păcii să-și merite numele și în ceea ce privește elementele celei de-a doua teme a lui, în viziunea țării noastre, a președintelui Nicolae Ceaușescu, se impune luarea unor măsuri cum sînt: o largă deschidere a piețelor pentru produsele țărilor în curs de dezvoltare; eliminarea în general a barierei protecționiste artificiale și a oricăror discriminări din calea schimburilor internaționale; promovarea unor raporturi echitabile între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale; asigurarea accesului generalizat, în condiții avantajoase, la tehnologiile moderne; soluționarea, pe baza unei abordări realiste, curajoase a problemei datorilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare. La acestea ar urma să se adauge alocarea a jumătate din fondurile ce s-ar recupera de pe urma dezarmării.

Legătura dintre pace și dezvoltare nu se face însă doar într-un singur sens (pacea favorizează dezvoltarea prin ambianță și prin resursele eliberate prin dezarmare). Există și o reciprocă în acest raport: înfăptuită în condițiile arătate, dezvoltarea, la rîndul ei, ar stimula și ar potența pacea. Cu alte cuvinte, o dezvoltare favorizată și impulsivă de pace și o pace întărită permanent de dezvoltare. Rămîne ca și în această privință, a dezvoltării, să se inițieze acțiuni concrete, să se treacă de la vorbă la faptă.

ION D. GOIA ■

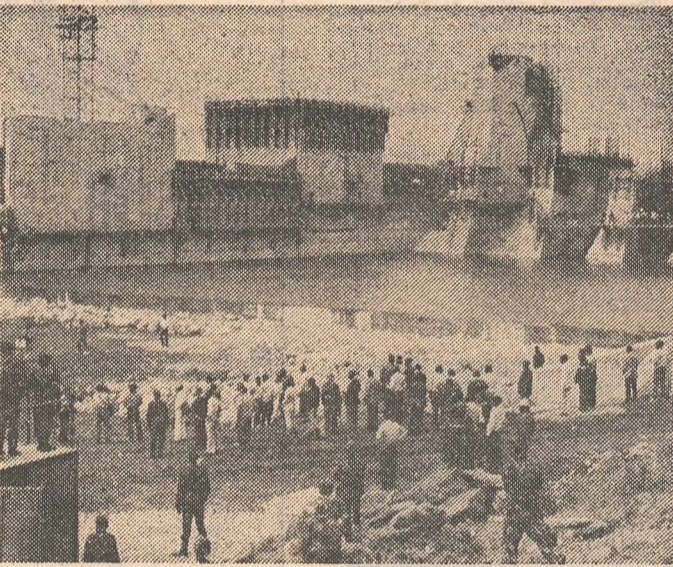
Calculule

Știți ce înseamnă 100 de milioane de dolari? De 100 de ori cîte un milion sau... Calcululele pot fi făcute în cele mai diverse moduri. Suma finală rămîne aceeași. Și modul de a-i utiliza poate fi diferit, deși titlatura este aceeași: ajutor. Adăugînd un simplu cuvînt la cel de ajutor sensul se schimbă total. Căci nu e vorba de un ajutor pentru dezvoltare (și cîtă nevoie ar fi de el!) nici pentru combaterea foametei (de asta se pot ocupa organizații particulare), nici pentru combaterea analfabetismului (este mai ușor să racolezi cele câteva „creiere” gata instruite în Europa sau altundeva), ci este vorba de ajutor militar. E adevărat că 70 de milioane vor

fi folosite pentru echipament (oare credeți cumva că se referă la cizme, uniforme, bonete?).

Ajutor militar pentru continuarea unui război. Bani oricum aruncați pe fereastră. Dacă ar fi să dăm crezare că un copil poate fi întreținut cu 18 dolari pe lună, înseamnă că suma de 100 de milioane ar ajunge, timp de un an, pentru 462 793 de copii. Nu știu cîți copii sînt în Nicaragua și oricum acum calculule mele nu mai au nici un rost. Suma a fost destinată deja pentru alte scopuri, potrivnice intereselor acestor copii.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Faza finală de execuție a digului sistemului de hidroameliorare de pe riul Umbeluzi, în localitatea Pequenos Libombas din provincia Maputo. (R. P. Mozambic).

„Aveți dreptul să nu spuneți nimic. Tot ceea ce veți declara poate fi reținut împotriva dv. Puteți cere asistența unui avocat”. Cine nu cunoaște acest avertisment pe care fiecare polițist este dator să-l rostească în fața oricărui suspect arestat pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, avertisment devenit celebru datorită romanelor de gen sau filmelor cu bandiți și urmăritori, cu Kojak și Piedone, cu mașini urlînd în noapte și gloanțe perforînd caroseriile. Este cea mai cunoscută prevedere legală americană pe care chiar Silvester Stallone în ultimul său rol din filmul „Cobra” o rostește ironic „a posteriori”, în fața cadavrelor inamicilor săi delincvenți.

În ciuda renumelui său, acest ordin numit „Miranda”, deși se aplică de 20 de ani, nu este definitiv acceptat. Numeroși americani printre care și ministrul justiției, Edwin Meese, îl califică drept rușinos, și scelerat pentru că este destinat să

protejeze mai mult pe criminali decît societatea. Pentru majoritatea poliștilor ordinul „Miranda” este „o palmă în plină figură”, o critică vexantă asupra modului lor de lucru, o stavilă în calea derulării anchetelor. Sînt însă și mulți specialiști în chestiuni penale care recunosc că această procedură

poartă numele unui obscur borfaș, Ernesto Miranda, condamnat pentru viol. Sentința a fost anulată pentru că, în instanță, el a declarat că mărturisirea i-a fost extorcată, fără a fi încunostințat în prealabil asupra drepturilor sale. Miranda n-a putut profita mult timp de libertatea redobîndită. El i-a

sul avertisment. Criminalul n-a declarat nimic, poliția în lipsă de probe l-a pus în libertate și, cînd a găsit probele, n-a mai avut pe cine să inculpe pentru simplul motiv că banditul se evaporase.

Adoptat în plină eră liberală, ordinul în cauză a fost destinat să îngrădească puterea poliției care avea prea des tendința să „sugereze” suspiecilor că este în avantajul lor dacă răspund la întrebări. Acum lucrurile s-au mai schimbat și, se pare, este necesară o revizuire a legislației în vigoare. Mai ales că cel de-al 5-lea amendament al Constituției americane dă dreptul oricui să păstreze tăcerea pentru a evita autoincriminarea. Deci ordinul Miranda este superfluu. Ceea ce nu înseamnă că anularea lui se va produce cu siguranță, sau că, în cazul în care va avea totuși loc, va fi o operațiune ușoară.

IOAN ROȘCA ■

Vreau să fiu „mirandat”

a ameliorat considerabil sistemul judiciar american. Oricum, declara Earl Campbell, consilierul juridic al poliției din Phoenix-Arizona, chiar dacă acest ordin al Curții Supreme de Justiție va fi anulat, anchetatorii nu vor mai putea reveni la epoca interogațiilor cu „mușchi”, desfășurate în subsolurile comisarariatelor.

Măsura, atît de controversată,

mărturisit fostei soții crima săvîrșită și aceasta a decis să înfrunzeze poliția. Grație acestui martor, într-un nou proces, Miranda a fost condamnat la 30 de ani închisoare. Ironie a sortii, Miranda, eliberat pentru bună conduită, după 10 ani de detenție, a fost asasinat de un răufăcător. Bineînțeles, acestuia i s-a aplicat tratamentul „Miranda”, adică i s-a citit faimo-

Mercedesul din serialul „Dallas”

Primăvara la Hollywood este marcată an de an de senzațiile tari ale palpatenței ceremonii ce este încununată în cele din urmă de acordarea premiului Oscar, eveniment ce concentrează atenția întregii lumi a cinematografului și nu numai a ei. Susținută puternic de mijloacele de informare în masă, această sărbătoare a filmului are menirea de a distinge cele mai bune producții cinematografice ale anului precedent, aducîndu-i în prim plan atenției publice — deși nu reușește acest lucru întotdeauna — pe actorii, compozitorii și îndeosebi regizorii care au jucat un rol decisiv în mersul înainte al activității acestei „fabrici de vise”. În umbră rămîn, însă, alți actori cu o deosebit de mare pondere în buna funcționare a întreprinderii — specialiștii în merchandising (cumpărarea și vânzarea filmelor) și așa-numiții product agents.

Publicația vieneză „Die Furche” releva recent că arta publicității cît mai subtile în favoarea deslăcerii de filme și seriale de televiziune a ajuns „big business”, atrăgînd mari concerne în industria filmului. În această ramură, ce se înscrie în orbita „product placement”-ului (plasării produselor), profiturile au ajuns deja de ordinul sutelor de milioane de dolari. „Cine a vizionat producțiile Hollywood de dată mai recentă, atît cele destinate micului ecran cît și cele prezentate pe marele ecran recunoaște tot mai multe mărci ale unor firme” („Die Furche”). Nici una nu a apărut intimplător pe ecran. Zeci de „product agents” nu au în prezent altă ocupație decît de a concura pentru a obține șansele de a prezenta produsele clienților în pelicule ce vor fascina milioane de oameni. Cît mai multe milioane! Și niciodată în asemenea filme nu apare pe gratis sau din intimplare emblema vreunei firme. Mai ales dacă produsul respectiv poate fi asociat cu numele vreunui star la modă. Sumele alocate în acest sens încep de la 10 000 dolari și ajung la niveluri astronomice. Așa-numitele „tie-ins” se află la originea unor afaceri de milioane de dolari, care reunesc publicitatea în favoarea unei puternice multinaționale și o întreprindere prestigioasă de producție de filme.

Să amintim numai nenumăratele mașini Mercedes ce apăreau în serialul de televiziune „Dallas”. Cine crede că acest lucru a fost intimplător se înșală. Apariția, în cursul anului trecut, în acest popular serial, a unui automobil Audi nu a provocat altă reacție decît speculații privind mărimea sumei plătite în schimbul acestui serviciu de publicitate. Jerry Lewis a fost nevoit să suporte focul criticii de film ca urmare a faptului că în pelicula „Hard Working” a făcut reclamă pe față pentru Dunkin Donuts, o firmă producătoare de... gogoși! Iar însuși Marlon Brando în „Formula” nu s-a jenat să spună lui George Scott: „Ia o bomboană cu lapte marca Dunn!”. Urmasa: defacerea dulciurilor respective a sporit în scurt timp. Iată de ce sumele plătite vedetelor pentru a face vizibilă o anumită marcă de produse sportive vertiginos. Uneori strălucirea banilor face să se piardă din vedere însăși menirea filmului. Astfel, într-o producție cinematografică recentă spectatorii pot admira minute în șir oada unui avion unde se găsesc plasate foarte vizibil însemnele unei firme de transport aerian. Premisa de la care se pornește în acest caz este că spectatorul va prefera de acum încolo să călătorească cu aceleași avioane ca și eroii de pe ecran. Culmea este că așa se și întimplă spre disperarea criticilor de film care ar dori ca arta cinematografică să nu ajungă în cele din urmă o ramură publicitară.

ROMEO NĂDAȘAN ■

ACCENTE
IN LUME„Opere de artă”
refuzate

Peste 6 000 de picturi și sculpturi reprezentînd epoca nazistă au fost recent returnate R.F. Germaniei de către Statele Unite. Principalele muzee și pinacotece vest-germane au refuzat să primească în custodia lor aceste

măturii ale ororilor din acea perioadă cumpălită din existența omenirii.

Premiera

În anul 1599, plesa „Henric al V-lea” a deschis prima stagiune a teatrului „The Globe”. Reconstituirea vechiului lăcaș a generat dispute care au durat șapte ani.

Ciștig de cauză a obținut actorul și regizorul San Wana-maker, inițiatorul ideii de a se reconstitui celebrul teatru chiar pe locul unde „marele Will” și-a jucat piesele. Acesta a declarat că inaugurarea versiunii moderne a prestigioasei instituții se va face tot cu „Henric al V-lea”.

Fotografii
document

Premiul Erich-Salomon a fost acordat de Societatea vest-germană a artei fotografice fotoreporterului sud-african Peter Magubane. Din anul 1950 el a desfășurat o activitate neîntreruptă, în condiții deosebit de

grele, iar fotografiile sale, de o calitate exemplară, reprezintă surse de informare pe tema apartheidului.

Aparat foto uriaș

La stația Zvenigorod, regiunea Moscova, a fost instalat un aparat fotografic în greutate de 25 de tone,

destinat observării sateliților artificiali ai Pămîntului. Această construcție are pe lingă cele două axe de rotație prezente la orice telescop și o axă orbitală ce permite observarea sateliților indiferent de direcția în care zboară aceștia.

ELENA GRECESCU ■

Despre China s-au scris la noi nu puține cărți, citeva dintre ele interesante, țara miliardului de suflete incită, surprinde, între oamenii și natura ei existând o uniune legată milenar, inconfundabilă. În China străinul se poate simți cu adevărat străin cu toate că peisajul îl incită la fiecare răscucire a privirii, iar omul de rând, de pe stradă, îi suride și el chiar și atunci când sufletul lui este supt de zimbetul calm, același pentru cei ce văd în zimbet doar un zimbet și atât. A te simți undeva ca la tine acasă este poate prea mult spus sau prea puțin, o larghețe de moment s-ar părea, deoarece, ca la tine acasă, nu te poți simți decât la tine acasă și nicăieri altundeva. Cu toate acestea la tine acasă te afli când sufletul se cuibărește ca la el acasă; sufletul este umblător, capabil să se dăruiască atunci când spațiul în care se găsește se lasă descoperit de adevăr și nu de pospaial de dinafară. În China tot adevărul e pe dinăuntru; ce se oferă imediat privirii a fost trecut prin vreme, prin secole și milenii, ascunzându-se parțial desleat, dar nu atât pentru trecut am dorit cu ardoare să cunosc ce se poate cunoaște vreme de două săptămâni, dintr-o țară-continent, din viața unui popor ce alcătuiește el singur, pe harta demografică, o treime din toată suflarea pământului.

Când te duci să vizitezi o străinătate te înarmezi cu cât mai mult cu puțință; citești pe nerăsuflata istoria ei, cuantumul de inteligență practică de pus de țara respectivă la tezaurul inteligenței umane, cultura ei, atât citiți îngăduie preocupările de nespecialist în materie. Cred că nici cei care au viețuit vreme de mai mulți ani în această lume, pentru că după mine China nu este numai o țară, ci o lume, n-au ajuns să descifreze acordurile fine ale unor obiceiuri ce fac parte dintr-o existență și nu din folclor, dar mi se pare, cum se zice, de tot ce vedeam, doritor de cit mai mult, în cit mai puțin timp. Lecturile despre China, cel puțin o parte din ele, nu mai corespundeau realității. Nu se schimbaseră nici monumentele, mai fuseseră descoperite între timp citeva zeci, nici peisajele redade fidel, pină la nenuanțarea de artiști profesioniști sau amatori. Nici străzile supraaglomerate de oameni cu cămăși albe și pantaloni bleumarin, nici bicicletele, mai multe și mai suverane ca oricând. Se schimbaseră totuși ceva fundamental: rămăsesem în urmă cu esențialul, omul, chinezul de fiecare zi trecuse în cițiva ani printr-o metamorfoză calmă în înțelegerea mea, animată și viguroasă pentru el.

China nu se poate schimba decât pe dinăuntru și pentru asta n-ai s-o cunoști numai din ceea ce știi despre ea pe dinafară. Într-o ordine perfect „nemțească”, cum spunem noi ardeleni, China și oamenii ei se îndreaptă spre o altă plămădire a lucrurilor, încearcă și va reuși să-și găsească drumul spre o nouă dimensiune, adevărata ei dimensiune...

Am umblat zeci de kilometri pe jos, la dorința mea, scăpat din prea comoda limuzină de unde pulsul pământului se aude altfel, de unde coloritul simplu și se pare decolorat. Așa am ajuns să cunosc ceva din viața zilnică și din tumul odihnii de noapte a truditului obișnuit, cind în triumful sudic, cu un climat subtropical, se poate respira în voie. N-am avut probleme cu respirația, eu care totdeauna am, chiar și aici, acasă, într-un climat voit temperat. Într-o singură noapte am parcurs douăzeci și ceva de kilometri; drumul unei singure

străzi, dus-întors; dimineața m-a prins odihnă, cu picioarele valide și doritoare să-și continue neobositele căutări. Dar ce căutam? În ori ce caz nu ineditul, ineditul se divulgă la fiecare pas, era comun prin abundență; probabil voiam altceva... Ce voiam?

Mă simțeam bine, hieroglifile mele, desenate în aer, fără a face parte din alfabetul chinezesc erau înțelese de puținii oameni ai ordinii; mă rătăcisem, îmi căutam hotelul, mi se explica în chineză ca și cum aș fi cunoscut această limbă de mult; în sfârșit mă descurcam...

Două camere, una la parter, alta la primul etaj, reprezentau opulența unei familii de opt persoane, toți trudituri, toți fericiți pentru bunăstarea evidentă în ochii lor. Doar un dulap era gata, un altul se afla „în lucrare”, un timplar cu ochii abia vizibili de sub pleoapele pe trei sferturi închise, geluia la rindea o scindură dintr-un lemn necunoscut mie. Lemnul e scump în China, mobila și mai scumpă; ca să angajezi un tim-

ca pământului, dacă era ușoară, o luau ei de mult. China e mare, pământul arabii puțin, oamenii unei comune au numărul unei jumătăți din spicele ogorului semănat cu orez; gustul piinii și mai ales al orezului e scump, e cel mai parfumat, pentru asta orezul și piinea au culori diferite, gusturi diferite, date de om, nu de condimente și nici din făcătură. Am băut în China cea mai bună bere din lume, berea cu cinci stele, poate am umblat puțin pe alte meridiane, poate sint soiuri cu mult mai bune, dar o bere care să-ți țină bănuțul de aluminiu deasupra, divulgând o densitate a apei cu totul aparte, n-am mai văzut și nici gustul ei nu l-am întâlnit pe melegurile europene cu ape nu din cele mai rele.

Munți întregi, sculptați cu mii de ani în urmă, palate somptuoase, aparținând istoriei, oameni care intrau în patrimoniul cultural cu miile de semne chinezești înscrise în mintea lor, vestigii contemporane, au scăpat de la piere datorită unor

fi fost motivul... Îmbuc din piinea coaptă la abur, un fel de gogoși pline, din făină de orez dulce; un ceai după o asemenea piinea este suficient pentru o jumătate de zi de muncă. Cinea vine din piața din apropiere citeva scinduri; cel mult poți să-ți faci din ele o etajeră cu două rafturi, lemnul este cu mult mai scump în China decât bibelourile și farfuriile pe care noi, aici, dăm bani grei, lemnul e sacru, altfel templele s-ar fi făcut din aur, nu din lemn. Lemnul e etern, vine din viața pământului, nu e mistificat în turnătorii, nu e adăugat, are mireasma lui, curățenia și religia veacurilor în fibra ce l-a dat și-i conservă, în continuare, viața.

Simplu înseamnă, de fapt, complicat sau foarte complicat; aceiași oameni simpli, cu mânuși de bumbac albe în miini, lucrează cu o migală și dăruire proprie doar celui ce face din fiecare lucrare artă, la complicatele calculatoare; uzina reprezintă ultimul strigăt al tehnicii moderne, îmi dau seama

de calitatea execuției îți înmânează „obiectul” cu nclipsitul zimbet pe buze; calitatea reprezintă singura marcă a celui care muncește...

Dintre toate magazinele vizitate, cel mai mult mi-au plăcut în China librăriile; cărți și reviste în toate limbile de circulație mondială; o revistă costă scump, e adevărat, dar o găsești te poți informa, poți fi la curent cu ce se petrece în lume, pe toate planurile... Revistele literare, ca și tipăriturile literare, vor să recupereze timpul pierdut, dar nu oricum, sobrietatea, bunul gust, calitatea, predomină și aici...

Într-o dimineață, devreme, m-am așezat pe marginea trotuarului să mă odihnesc; era ceată în Kunming, o ceată aurie aproape. Cind soarele s-a ridicat la altitudinea orașului, urcând pe boltă unghiul celor două mii cincisute de metri unde s-a construit capitala provinciei Yunnan, ceata s-a risipit și spre surprinderea mea am văzut lângă mine pe rotundul bordurii, așezați în aceeași poziție mai mult de două duzini de matinali... Cind m-am uitat mai atent, am zărit lângă ei trei stele învirstate și rindelele de diferite mărimi, iar într-o teacă, virste cu grijă, pinze de ferăstrău adaptabile la un singur miner aflat și el în preajma stăpînului. Fumau tăcuți, priveau marea piață din față prin care treceau ca niște siluete incerte, ocupate din albul lăptos, citeva biciclete... N-am știut de ce stau oamenii aceia, acolo, tăcuți, uitându-se în gol. Fălăriile de pai semănau cu cele ale moșilor din Apuseni, și rindelele semănau și simplitatea oamenilor părea egală cu a donițarilor din părțile mele de țară... A venit un client, s-a tocmit, s-a tocmit cu un singur muncitor, prețul era la fel, donițarul a plecat și locul lui a rămas gol... De ce-am simțit nevoia să mă așez pe locul lui cu convingerea că suolinesc ceva, ceva existent în mine și neștiut de mine?... Cind a

plecat și ultimul lemnar, acesta s-a uitat la mine, a ris, s-a uitat la părul de pe brațele mele, m-a salutat cu un zimbet și a plecat în urma clientului, pierzându-se în lumina albă a soarelui. Piața a început să se anime, pe trotuar treceau vânzătorii cu zarzavaturi, bucătarii se pregăteau să-și ocupe locurile dinainte stabilite, să-și pregătească sobele minuscule în care cocul, în citeva minute, avea să dea temperatura necesară pregătirii bucatelor simple și gustoase... Rămăsesem singur pe bordură... La un pas își instalase atelierul de încălziminte o fată fără virstă, putea avea de la paisprezece ani pină la treizeci și cinci la fel de bine; mașina de cusut era instalată pe o lădiță iar deasupra unei punți ustensilele atât de necesare muncii ei...

Tirziu m-a găsit interpretul, era neliniștit, îi fusese teamă că mă rătăcisem, deși orașul nu era prea mare, n-avea decât trei milioane de locuitori...

— Ce cauți aici la trotuarul dulgherilor și timplarilor? mă întrebă el; ridic din umeri, ce să-i răspund, poate mă căutam pe mine, poate mă regăsisem sau eram pe cale să mă regătesc. Mi-am sters palmele de pantalon și am plecat cu Yan printre miile de oameni ai Chinei prezentului și viitorului, printre oamenii prezentului și ai tuturor timpurilor...

Soarele se ridicase sus, era un soare blajin, cu obraji de Panda. Și i-am simțit aroma florii de bambus trimisă în semn de amicitie, mie, aflat pe pământul unei vetre ce nu-mi mai era străină și nu mă mai socotea străin.

PETRE SALCUDEANU ■

Reportaj din China

Un soare cu obraji de Panda

plă să-ți lege din materialul tău confortul simplu, chinezesc, costă; familiei cu pricina îi dădea mină. În curte doi frați săpau o fântină, săpau cu rindul și tot cu rindul cărau cu coșurile pământul galben, nisipos, îngrășat de milenii, cu tot ce trăiește pe pământ, sub pământ, cu tot ce zboară. Pământul din viitorul puțin era așezat în straturi fragile, era atât de gras încât chiar în acel an avea să dea două recolte, iar puțin, de mică adincime, urma să îndestuleze familia cu apă; în China nu se bea decât ceai sau apă fiartă, simplă, ca simpla noaptea a existenței ei... Unul din membrii familiei doarme pe un pat-rogojină; rogojină de bambus, iar sub cap, în loc de pernă, un lemn înfășurat în pinză de cîneapă; somn adinc, de piatră, de om muncit, cu vise care-l face să ofteze din cind în cind; visele muncesc și pe oamenii de acolo, exact ca și la noi... Totul este simplu... Odată revoluția dării înapoi terminată, oamenii se pregătesc și merg teameinic înainte, fără a denigra ce a fost, fără a pune pe străin mai mult decât trebuie la curent, cum se mai întâmplă prin alte părți, cu durerile lor. Chinezii doresc ca durerile lor să fie numai ale lor... Începeam să înțeleg ceva fără să fiu sigur că înțelegerea e și adincă. Nu voiam întimplătorul, cu toate că și întimplătorul face parte din viață, e chiar o legitate a ei.

Mi-a plăcut dintotdeauna pământul, ogorul, grădina, n-am făcut deosebiri între un țaran oarecare și mine, plecat de la țară, am vrut să ajung la țară. Nu mi-e teamă de ceea ce au refuzat totdeauna boierii; mun-

minți lucide, calme și convinse că tot ce aparține inteligenței și trecutului trebuie să aparțină viitorului, fără trecut prezentul fiind o invenție iar viitorul un orfan lipsit de părinți spirituali.

Mă simțeam bine în China. Dar căutam altceva în ea, nici eu nu știam prea bine ce...

Semnele mele, făcute cu degetele în aer, în fața unei tinere cu atelierul instalat alături de alte sute de ateliere portabile pe caldarimul străzii, au convins-o că sandaia mea îmi dădea de furcă. Mi-a zămbit ca unui chinez oarecare venit dintr-o parte necunoscută a marelui continent și pe loc mi-a făcut reparația și mi-a cules din palmă mărunțișul cu care nu puteai cumpăra nici un sfert de stea din cele cinci care străluceau sticla de o jumătate de litru de bere.

China și oamenii ei sint modești, exigenți dar modești, ordonați și trudituri. Și atunci am înțeles că țara în care mă aflam aparține nu numai prezentului, ci mai ales viitorului, unui viitor apropiat în care ea va avea nu numai supremația zimbetului. Renunțam ușor la piesele gratuite din hotel, preferam să măninc la colțul străzii, la una din zecile de bucătări ambulante unde totul se gătea pe loc, la abur sau apă clocotită, la prăjeală fără grăsime, fiecare fel avind tot atâtea gusturi cite avea soiul de soia preparat în zeci și zeci de variante... Mi-am adus aminte de un țaran de la mine de pe valea Arieșului surprins mîncînd un măr cu mămăligă rece; m-a îndemnat, eram copil, să îmbuc și eu, n-am vrut, îmi era prea foame pentru puținul lui sau poate altul să

după aparatul, explicațiile îmi intră pe-o ureche și-mi ies pe alta, tot nu înțeleg nimic, ochiul însă înregistrează miile de fire și tranzistori, plăcile minuscule în care sint înregistrate pe centimetru pătrat miile de circuite; nu poți dezlega taina: cine e muncitor sau inginer, tehnician sau proiectant, toate funcțiile sint adunate la un loc, într-o singură înțelegere, cea mai înaltă calificare...

E ora prinzului, odihna e obligatorie, celula nervoasă se cere refăcută, spații de agrement și deconectare stau la dispoziția celor ce sint nevoia unei recreeri fizice pentru a se putea concentra mintal și eficient în următoarele patru ore de muncă... Ieșit pe stradă, savantul intră cu bicicleta lui în mulțime, se contopește cu ea, nu din dorința unui egalitarism prost înțeles, ci dintr-o conduită interioară... Egalitarismul remunerației este abandonat, nu poți să dai unei minți care-ți dă de zece ori mai mult ca a altuia de zece ori mai puțin, egalitarismul de acest fel duce la un stas intelectual, la un regres demonstrat pretutindeni în viață.

Se locuiește încă greu în China, deși se construiește masiv, marile probleme ale unei țări mari nu sint ușor de rezolvat. Într-un atelier de reparat ceasuri, de nici șase metri pătrați, lucrează patru oameni, patru tineri, pentru mine toți chinezii sint tineri, de la o anumită virstă, trecerea lor spre senectute parcă încetează, dar nu acest lucru mă surprinde, odată ceasul reparat unul dintre muncitori controlează truda celui alt și numai după ce se convinge

Într-un veac în care produsele artificiale de tot felul au invadat Pământul, omenirea opune o surdă rezistență alimentelor artificiale, produse pe cale chimică. Și, de bine, de rău, pină în prezent locuitorii globului au izbutit, în linii mari, să-și păstreze hrana tradițională; în ciuda dificultăților mai mari sau mai mici, contemporanii noștri continuă să se hrănească cu produse naturale. Dar o vor putea ține mereu așa? Oare, mai devreme sau mai tirziu, produsele chimice nu vor poposi, oricît de nedorite ar fi ele, în farfuriile noastre? Savanții sint optimiști. Ei consideră că și de acum înainte oamenii se vor hrăni cu produse naturale. Numai că pentru asigurarea unor cantități de alimente care să ajungă pentru toți, avind în vedere și explozia demografică la care

sintem martori, metodele tradiționale de obținere a hranei naturale nu vor mai fi suficiente. Va intra masiv în funcțiune biotehnologia, bazată pe ingineria genetică.

În acest sens, microorganismele modificate genetic și fermenteii vor începe să fie folosiți pentru obținerea de alimente care nu se vor deosebi de cele naturale nici ca gust, nici ca miros, nici ca aspect exterior, nici ca însușiri nutritive. De fapt, ele vor fi chiar alimente naturale, cu exact aceeași structură, numai că se vor obține pe alte căi. E vorba de alimente sintetice, însă nu artificiale, întrucît tehnologia lor se va baza pe biologie. Iată un exemplu. După cum a arătat nu de mult S. Miller, directorul Centrului pentru Controlul Calității Alimentelor din Washington, oamenii de știin-

ț americani au obținut o bacterie modificată genetic care poate să producă fermentul aflat în cheagul de vițel, o materie foarte prețioasă, cu care

Alimentația viitorului

se vor putea realiza numeroase produse alimentare. Nu peste mult timp, a spus S. Miller, se vor obține și alte bacterii cu modificări genetice, în stare să producă proteine de calitate superioară în cantități mari; amonocizii acestor proteine vor corespunde pe deplin cu cele aflate în carne, pește și în alte

produse. Utilizarea acestor alimente va fi echivalentă cu aceea a produselor alimentare tradiționale. În aceleași scopuri vor putea fi folosite microciperile și drojdiile.

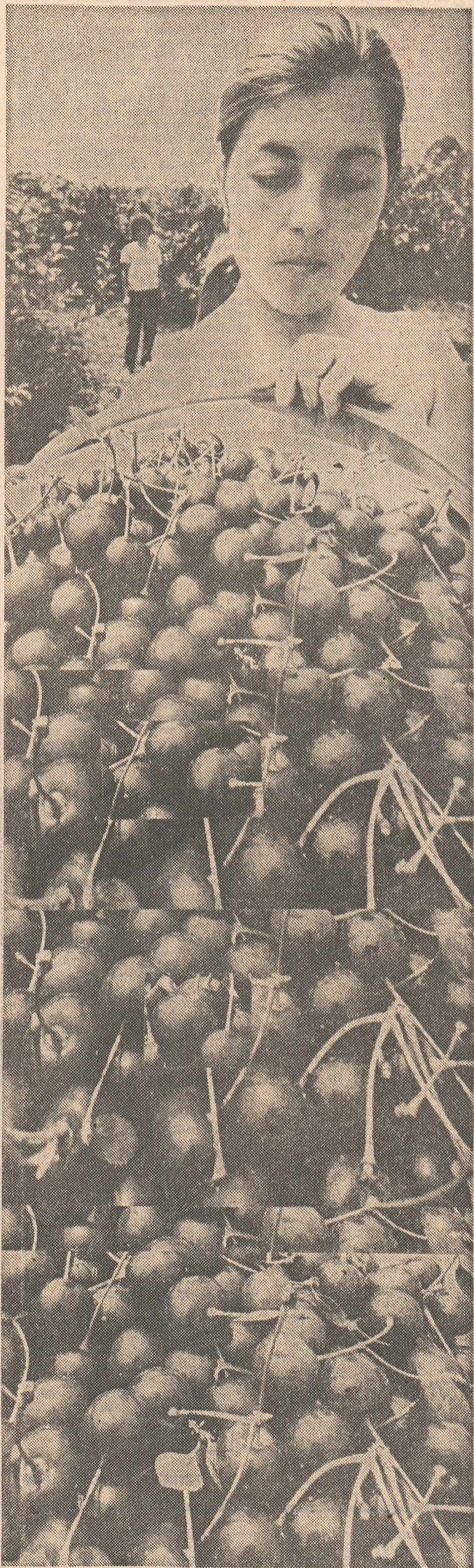
Sinteza cu ajutorul fermenteilor presupune transformarea unei materii prime naturale în alimente, reproducind pe cale biochimică procesele metabolice din organismul animalelor. Așa, de exemplu, laptele și mierea sint produse, după cum știe toată lumea, de vaci și, respectiv, de albine, ca rezultat al unor reacții de fermentație consecutive. Pentru a imita, să zicem, producerea laptelui în organismul vacii, savanții proiectează deja o instalație asemănătoare cu o coloană înaltă, în care fermenteii vor fi plasați la nivele diferite, în ordinea în care funcționează și în corpul animalului. Fiecare comparti-

ment prelucrează biochimic materia primă naturală, transformînd-o. Pentru obținerea laptelui într-o asemenea instalație, este necesar ca o masă de iarbă, mărunțită și adusă într-o stare semilichidă, să fie urcată în compartimentul de sus; pe urmă, coborînd dintr-un compartiment în altul, iarba va trece prin același lanț de reacții de fermentație ca și în organismul vacii. Rezultatul final va fi laptele.

Există convingerea că, obținute în acest fel și nedesebindu-se cu nimic de cele cunoscute pină acum, noile alimente, produse sintetic dar prin procese biochimice, ca și cele sută-n sută naturale, vor fi acceptate de consumatorii de pretutindeni.

ION CODRU ■

Natură cu vișine

Culesul vișinelor e pe sfârșite. Dar strădaniile pomicultorilor continuă.

Corelarea cercetării cu producția își găsește aici un domeniu de afirmare deplină. Rezultatele o confirmă și se măsoară în procedee, tehnologii, soiuri noi, dar și în tone de fructe. Datorită noutăților de la Stațiunea de cercetări și producție pomicolă Băneasa, un reportaj în pagina 13, intitulat:

București, oraș între livezi

Tractoare ușoare

Colectivul Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru tractoare din Brașov a realizat o nouă gamă de tractoare ușoare (echipate cu motoare între 26 și 34 CP), cu gabarite reduse, destinate lucrărilor pe suprafețe mici: în grădini, sere, solarii.

● Au fost finalizate lucrările de dublare a căii ferate electrificate pe distanța Pui-Baru, în județul Hunedoara.

● Cel de-al doilea cargou de 7500 tdn construit de navalistii tulcești, „Moldovița”, a trecut cu succes probele de mare.

Al 54-lea „da”

În Simeria — cunoscut ca oraș al ceferiștilor — numărul familiilor a crescut de la începutul acestui an cu 54. Ultimii au spus „da” mecanicului de locomotivă Lucian Părău și lucrătoarea la revizia de vagoane Manuela Rusu.

De pe litoral

Aflăm că odată cu începerea noului sezon estival a fost inaugurat la Constanța noul hotel „Tomis” cu o capacitate de cazare de 120 de locuri și având un elegant restaurant cu 500 de locuri.

Bază de tratament

A fost inaugurată în județul Neamț, la Băltătești, baza de tratament stomatologic complex (declarată bază pilot a O.M.S.), printre puținele de acest gen din Europa și din lume. Să adăugăm că o aten-

ție aparte se va acorda aici tratamentului paradontopatiei.

Tandem original

Am mai citit despre vânzarea în „tandem” a unor obiecte, o carte cu bărcuță, un televizor cu o lustră (la Polovragi, județul Gorj) dar cazul întâlnit de colegii clujeni depășește, credem, orice imaginație. La magazinele Auto-moto-velo din Cluj-Napoca, dacă vrei să cumperi o pompă de bicicletă afli că o poți procura numai cu condiția să cumperi și o... bicicletă. Bună, nu?

Vinătorească

Buni ochitori trebuie să fie vinătorii din Alba Iulia. Doi dintre ei, Achim Tătaru și Nicolae Onețiu, s-au întors de la Expoziția mondială de vinătorească, organizată recent în R.F.G., cu 10 medalii de aur, 2 de argint și 2 de bronz.

Complex turistic

Dacă treceți prin Vălenii de Munte, puteți face un plăcut popas la noul complex turistic „Ciucas”, inaugurat cu puțin timp zile în urmă. Construit într-o linie arhitectonică specifică zonei, „Ciucasul” dispune de 108 locuri de cazare în hotel și are restaurant, cramă, braserie, cofetărie și bar de zi.

● Primim din nou vești din țară despre introducerea Maxi-Taxi-ului. Eficientul mijloc de transport în comun și-a făcut apariția și pe străzile Sibiului și Brailei.

Simpozion

La Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Tirgu Jiu a avut loc recent „Simpozionul nucului”, la care au participat specialiști ai Institutului de profil din Mărăcineni-Pitești și din întreaga țară. Să precizăm că nu întâmplător a fost aleasă drept gazdă a simpozionului stațiunea din Tirgu Jiu; aici au fost create mai multe soiuri noi de nuc între care amintim: „Sușița”, „Novaci”, „Peștișani” și „Victoria”, care au drept caracteristici principale o productivitate mare, calitate superioară a fructelor și rezistență bună la boli.

Edilitară

Pe perioada verii, la Brăila au fost puse în circulație tramvaie cu remorci deschise pe toate laturile. O idee apreciată, sintem siguri, de călători, mai ales în zilele caniculare.

„De la Luchian la Ciucurencu”

O interesantă expoziție a fost deschisă în sălile Muzeului de artă din Rîmnicu Vilcea. Organizată în colaborare cu Muzeul de artă al R.S.R., ea oferă iubitorilor de artă vilcenii posibilitatea de a admira o panoramă a picturii românești „De la Luchian la Ciucurencu”, așa cum și este de altfel intitulată expoziția.

Medicamente

Specialiștii Centrului de cercetări pentru antibiotice din Iași au pus la punct, în ultima vreme, tehnologiile de obținere a două noi produse farmaceutice. Primul, denumit **Reprimun**, este un medicament bazat pe ingrediente indigene. El se recomandă atât adulților cât și copiilor în afecțiuni autoimune, cum ar fi cele cunoscute sub numele de purpură și trombocitopenie, precum și în alte cazuri nevindecate prin administrarea prelungită de cortizon. De menționat este că Reprimun nu duce la obișnuință și nu modifică în nici un fel metabolismul de funcționare a unor organe vitale. Deocamdată noul medicament este realizat sub formă de capsule în stația pilot a centrului ieșean de cercetări, urmînd a intra în fabricație de

că pescarii își pot încerca norocul, în afara locurilor cunoscute de mai mulți ani, și în salba de lacuri de pe Valea Cîrcului, precum și la acumularea de la Podu Iloaiei. După cum se vede deschiderea sezonului de pescuit a adus pescarilor mai multe surprize plăcute.

Corigenți la limba română

Iată două mostre, întilnite de confracții de la „Flamura Prahovei”, ale modului cum sînt scrise uneori numele unor străzi. Prima este din Ploiești. Pe o tăbliță, scrisă probabil de locatarii unui imobil, poți citi: „Str. Alecsandru Vlahuță nr. 11” (să-l fi confundat pe Vlahuță cu Alecsandri?). O altă tăbliță, de această dată din Cimpina, îți precizează că te găsești pe „Str. M. Cogălniceanu”. Faptul că, la vremea potrivită, respectivii „scriitori de tăblițe” au lipsit de la orele de limba română nu este o problemă care să-i privească doar pe ei. Propunem, așadar, ca asemenea „lecții” să fie întrerupte urgent.

● Iubitorii înotului din Platră Neamț au la dispoziție în această vară un bazin de dimensiuni olimpice, inaugurat nu cu mult timp în urmă, în imediata vecinătate a hotelului „Central”. Tot aici există o saună uscată cu 30 de locuri, precum și o sală de gimnastică modernă.

● Bine de știut nu numai de către brăileni. A apărut „Cartea de telefoane” ediția 1986, cuprinzînd abonații telefonici (particulari și unități economico-sociale) din județul Brăila.

Ultima oră

serie la întreprinderea de antibiotice din localitate. Cel de-al doilea produs poartă numele **Rival** și este un antibiotic de semisinteză (se prezintă tot sub formă de capsule), comportîndu-se ca un valoros citostatic în terapia unor leucemii, în chimioterapia adjuvantă după eliminarea prin intervenție chirurgicală a tumorilor bronhopulmonare etc.

● La atelierul mecanic al IAS Panciu a fost conceput și realizat un dispozitiv pentru încărcarea finului în remorcă direct de la mașina de recoltat. Și încă un amănunt. Prin folosirea lui se obține o economie de 1400 de lei pe oră.

● Mare afluență de vizitatori la Retrospectiva Nicolae Grișorescu găzduită de sălile Colectiilor de artă din Roman. Numărul româșcanilor care au admirat-o în primele zile a depășit 25000.

Pentru țărani cooperatori

În stațiunea arădeană Moneasa a fost dat recent în folosință un nou complex sanatorial pentru țărani cooperatori. Amplasat într-o zonă pitorească, el dispune de o modernă bază de tratament, de un bazin acoperit și are o capacitate de cazare de peste 200 de locuri.

Vagoane

Sporește gama produselor executate de cunoscuta Întreprindere de vagoane din Arad. Ultima realizare a colectivului de aici este vagonul-platformă agabaritic, pe 8 osii, destinat Combinatului siderurgic din Galați. Cu acest tip de vagon pot fi transportate 80 de tone de tablă de mari dimensiuni și, amănunt important, el are bascularea prin acționare electrohidraulică.

Pescărească

În județul Caraș Severin apele au fost re populat cu 5000 kg de crap și caras, 200 de mii de puiet de șalău, 5 milioane de puiet de clean, 200 de mii de puiet de păstrăv. Au fost de asemenea amenajate noi bălți pentru pescuit: Șoșdea II și Sacu. Din județul Iași aflăm

Cu puțin timp în urmă a fost aleasă câștigătoarea fazei pe municipiul București a concursului „Muncă, tinerete, frumusețe”, concurs organizat de C.C. al U.T.C.. Se numește Luminița Postăvaru și este vânzătoare la magazinul Cocorul. O rog să ne răspundă la câteva întrebări înainte de plecarea la Costinești, unde se va desfășura faza finală a concursului.

— Mă așteptam să întilnesc o fată frumoasă și nu m-am înșelat, Luminița Postăvaru. Crezi că acesta a fost principalul tău atu în concurs?

— Sper că nu. Mai ales că au participat fete, cel puțin așa le-am văzut eu, mai frumoase ca mine. Oricum, în cele trei faze pe care le-am depășit pînă acum a trebuit să trec prin mai multe probe.

— Adică?

— Întîi, fiecare concurentă trebuia, fie să recite, fie să cînte. Eu am recitat „O, rămii” de Mihai Eminescu și alte două poezii. Imi place poezia. Cumpăr multe volume de versuri. Am trecut apoi o probă de pantomimă și una de dans modern și popular. A urmat parada modei. Deși, poate e impropriu spus parada modei. Pentru că nu modelele de rochii contau, ci era notată mai ales eleganța mișcării.

— Emoții?

— Firește că am avut. Toate fazele s-au desfășurat în fața unor săli pline cu spectatori.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

